

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Μ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19. — Τηλ. 227-689

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1963

ΑΡΙΘ. 8

ΜΗΝΥΜΑ

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Κυρίου ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΧΡΑΝΤΑ ΠΑΘΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Πρὸς τὰ ἀγαπητὰ ἡμῖν πνευματικὰ τέκνα,

Μετὰ συγκινήσεως ἄκρας καὶ κατανύξεως βαθείας παρακολουθοῦμεν κατὰ τὴν ἁγίαν ταύτην Ἑβδομάδα τὰ πάνσεπτα Πάθη τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα, πρωτοφανῆ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ὑπέστη ὁ Κύριος.

Τὰ ἐκ τῶν ἀχράντων τούτων Παθῶν τοῦ Κυρίου ψυχοφελῆ καὶ σωτήρια διδάγματα, ἐξ ἱεράς πρὸς ὑμᾶς ὑποχρέωσεως ἐνομίσαμεν εὐκαιρον νὰ φέρωμεν εἰς γνῶσιν ὑμῶν, ἵνα τονίσωμεν μὲν δεόντως τὴν πρὸς ἡμᾶς φιλόφρονον συγκατάβασιν τοῦ Παθόντος Χριστοῦ, ἀρυσθῶμεν δὲ ἐξ αὐτῶν πολῦτιμα ἐφόδια διὰ τὴν τόνωσιν τῆς πρὸς τὸν Σωτήρα πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως καὶ τὴν συμμόρφωσιν πρὸς ταῦτα τοῦ ἠθικοῦ ἡμῶν βίου.

Ποῖα λοιπόν, ἀγαπητοί, τὰ διδάγματα ταῦτα; Ὅταν μελετῶμεν προσεκτικῶς τὰ ἀποτελέσματα τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου, ἀντιλαμβανόμεθα δύο μεγάλας ἀληθείας, ὅτι ὁ Κύριος διὰ τῶν Παθῶν καὶ τοῦ Θανάτου κατέστη: Ὁ αἰώνιος Ἀρχιερεὺς μας, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν του: «ὅτι πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσηλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ, ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα» (Ἑβρ. 6,20) καὶ Β) Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Λυτρωτὴς καὶ Σωτὴρ ἡμῶν.

Ὅσον μακρὰν ἐκτείνονται αἱ γνώσεις μας διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ αἱ ἐπ' αὐτῆς ἔρευναι μέχρι σήμερον, εὐρίσκωμεν ὅτι εἰς πάντας τοὺς ἀρχαίους λαοὺς καὶ εἰς πάσας τὰς ἐποχὰς ὑπῆρχεν ἓν εἶδος ἱερωσύνης, μεσίτου δηλαδὴ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.

Μὲ ἄλλους λόγους ἀνευρίσκει ἡ ἔρευνα τῆς ἱστορίας τῶν ἀρχαίων λαῶν, ὅτι παρ' αὐτοῖς ὑπῆρχε πάντοτε εἶδος ἐνοστικτοῦ, τὸ ὅποιον τοὺς ἠνάγκαζε νὰ ἀναζητῶσι μεταξὺ τῶν μᾶλλον ἐξεχόντων ἐξ αὐτῶν, τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους ὠνόμαζον ἱερεῖς, τοὺς δὲ μᾶλλον ἐξέχοντας μεταξὺ αὐτῶν τοὺς ὠνό-

μαζεν Ἀρχιερεῖς. Οἱ δὲ ἀρχαῖοι Ρωμαῖοι Ποντήφικας, τὸ ὅποιον σημαίνει γεφυροποιούς, διότι ἐπρέσβεον, ὅτι οὗτοι ἦσαν τρόπον τινὰ ἡ ἄσφα γέφυρα, ἡ ὁποία ἦννε τὸν οὐρανὸν μὲ τὴν γῆν.

Τὰ σπουδαιότερα καθήκοντα τοῦ ἱερατείου τούτου ἦσαν νὰ προσφέρωσι θυσίας πρὸς τὸν Θεὸν ἐπὶ τῶν θυσιαστηρίων, καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου νὰ ἐκζητῶσι παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν ἄφεσιν καὶ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ λαοῦ τῶν καὶ τὴν βοήθειαν Αὐτοῦ ἐν πάσῃ ἀνάγκῃ καὶ νὰ δοξολογῶσιν Αὐτὸν διὰ πᾶν ἀγαθόν, τοῦ ὁποίου ἀπελάμβανον. Ἡ σειρά αὕτη τῶν ἱερέων καὶ Ἀρχιερέων τοῦ εἰδωλολατρικοῦ καὶ τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἀκόμη κόσμου, ἔλαβε πέρας καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν τελειότητα διὰ τῆς Ἀρχιερατικῆς ἀξίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἰς τοῦτο ἀκριβῶς ἀναφέρονται οἱ λόγοι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰ. Χριστὸς ἐγένετο Ἀρχιερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.»

Τὴν μεγαλειώδη ταύτην διδασκαλίαν, τὸ ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ καὶ διὰ τῆς θυσίας ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐγένετο ὁ αἰώνιος Μέγας ἡμῶν Ἀρχιερεὺς, ἀναπτύσσει ἐν πλάτει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν του, ἡ ὁποία περιέχει θαυμάσιον ἐγκώμιον καὶ ὕμνον εἰς τὴν αἰώνιον Ἀρχιερατείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν. «Ἐχοντες Ἀρχιερέα μέγαν, λέγει, διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας» (2,14). Καὶ πάλιν: «Τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπεν Ἀρχιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἁμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος» (2,26).

Πῶς καὶ τίνι τρόπῳ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνεδείχθη ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς; Διότι ἐν τῷ προσώπῳ Του ἦνωσε τὸν ἱερέα καὶ τὸ σφάγιον, τὸν θύτην καὶ τὸ θῦμα. Ἀπὸ τὸ λίκνον τῆς Βηθλεὲμ μέχρι τοῦ φρικτοῦ Γολγοθᾶ, ὅλος ὁ βίος Του δὲν ἦτο τίποτε ἄλλο παρὰ μία διαρκῆς θυσία, τὴν ὁποίαν προσέφερον ὑπὲρ ἡμῶν. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς βίου Του, προέβαιναν ἀπὸ θυσίας εἰς θυσίαν,

μέχρις οὗτου ἐφθασεν ἐν τέλει ἐπὶ τοῦ ὕψηλου καὶ περιόπτου καὶ φρικτοῦ θυσιαστηρίου τοῦ Γολγοθᾶ. Καὶ τοῦτο ἦτο ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ἐλευσεώς Του, ὁ ὁποῖος σκοπὸς ἦτο πάντοτε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν Του καὶ τὸν ὅποιον ἐπέδωκε μετ' ὅλας τὰς ψυχικὰς καὶ σωματικὰς δυνάμεις Του.

Ποσάκις δὲ πράγματι ἐξεδήλου τὰς σκέψεις Του τῶτας καὶ τοὺς σκοποὺς Του! «Ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, μᾶς λέγει, οὐκ ἤλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν Αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν» (Ματθ. 20,28). «Τοῦτο», λέγει καὶ ἀλλαχοῦ, «ἐστὶ τὸ αἷμά μου τὸ τῆς Καινῆς Διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν» (Ματθ. 26,28).

«Διατί, ἐρωτῶσιν ἡμέραν τινά, οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ Σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς: μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐνῶ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστὶ, νηστεύειν; Ὅσον χρόνον μετ' ἐαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ δύνανται νηστεύειν· ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῆ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις» (Μαρκ. 2,19-20).

Ἄλλ' ὅτε πάλιν οἱ μαθηταὶ Του, προβλέποντες δόξας καὶ τιμὰς καὶ βασιλείαν ἐγκόσμιον φιλονεικῶσι μετ' ἀλλήλων καὶ ἐρίζουσι διὰ πρωτοκαθεδρίας, Ἐκεῖνος βλέπει ἐνώπιόν Του μόνον τὸ πικρὸν ποτήριον, τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ πῖν. Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους Θαβῶρ ὁμιλία Του μετὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ Ἡλιοῦ κατὰ τὴν μεταμόρφωσίν Του, εἰς τοῦτο περιστρέφετο, εἰς τὴν ὑπερτάτην ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου Σταυρικὴν θυσίαν, ὡς λέγουσιν οἱ ἅγιοι Πατέρες. Εἰς ἄλλο δὲ μέρος τοῦ Ἱ. Εὐαγγελίου λέγει: «Βάπτισμα ἔχω βαπτισθῆναι» (ἐννοῶν τὸν Σταυρικὸν Του θάνατον), καὶ πῶς συνέχομαι, ἕως οὗτου τελεσθῆ» (Λουκ. 12,50). Σκοπὸς λοιπὸν τελικὸς τοῦ βίου Του ἦτο νὰ καταστῆ ὑπὲρ ἡμῶν τὸ θῦμα καὶ νὰ δοθῆ Αὐτὸς ἀντίλυτρον ὑπὲρ ἡμῶν.

Ἴδου τὸ πρῶτον ἀποτέλεσμα τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου. Ὅτι ὁ Κύριος, θυσιάσας ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ, κατέστη καὶ ἀπεκατεστάθη ὁ αἰώνιος καὶ ἀθάνατος Ἀρχιερεὺς ἡμῶν.

Ἄλλ' εἶπομεν, ὅτι ὁ Κύριος διὰ τῶν Παθῶν Του κατέστη ἐπίσης ὁ Λυτρωτὴς ἡμῶν. Διατί τόσα ὑπέστη; Διατί τὰ Πάθη Του καὶ ὁ Σταυρὸς; Οὐδεμία ὑπάρχει περὶ τούτου ἀμφιβολία, ὅτι ὑπέστη ταῦτα διὰ νὰ καταστῆ ὁ Σωτὴρ καὶ λυτρωτὴς ἡμῶν. Ἡ Ἁγία Γραφή εἰς ἐκάστην σελίδα τῆς τὸ διακηρύττει σαφῶς καὶ ἀπεριφράστως: Δι' ἡμᾶς καὶ μόνον χάριν ἡμῶν. Ἀκούσωμεν τί λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας: «Αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν, παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' Αὐτόν, τῷ μῶλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν» (Ἡσ. 53,5). Ἀκούσωμεν τί λέγει ὁ Ἄπ. Παῦλος: «Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς Γραφάς» (Α' Κορ. 15,2).

Διὰ τῶν παθημάτων Του ὁ Κύριος ἡμῶν Ἱ. Χριστὸς ἐγένετο «ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ ὁ αἶρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου» (Ἰω. 1,29), ὡς ἐμαρτύρησεν

ὁ Μέγας Πρόδρομος, ὅτε εἶδε τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς Αὐτόν. Ἐνῶ λοιπὸν εἴμεθα ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ, συνεφιλίωσεν ἡμᾶς μετὰ τοῦ Θεοῦ, ὡς λέγει καὶ πάλιν ὁ Ἄπ. Παῦλος: «ἐχθροὶ ὄντες, κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ» (Ρωμ. 5,10) «καὶ γὰρ τὸ Πάσχα ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστὸς» (Α' Κορ. 5,7). «Ὁ Θεός, ἐξακολουθεῖ λέγων ὁ Ἄπ. Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολὴν του, (1, 6-7) «ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ Ἁγαπημένῳ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος Αὐτοῦ, τὴν ἄφεςιν τῶν παραπτώματων καὶ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος Αὐτοῦ». Εἰς δὲ τὴν Α' πρὸς Κορινθίους: «ἠγοράσθητε τιμῆς», δηλ. ἐδόθη πρὸς ἐξαγοράν μας ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας τὸ πολυτιμότερον τῶν πραγμάτων. «Αὐτὸς ἰλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν», γράφει καὶ ὁ ἠγαπημένος τοῦ Κυρίου μαθητὴς εἰς τὴν πρώτην Καθολικὴν ἐπιστολὴν του (2,2).

Πέτρος δὲ, ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων, ἐν τῇ πρώτῃ Καθολικῇ ἐπιστολῇ του ἐκφράζεται ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὡς ἐξῆς: «οἴδατε, ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαιᾶς ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ἀλλὰ τιμῇ αἵματι ὡς ἄμνου ἁμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ». (1,18) «Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, ἐπαναλαμβάνει ὁ Ἄπ. Παῦλος (Γαλ. 3,13), γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα».

Ἴδου πῶς ἐξηγόρασε καὶ ἀπελύτρωσεν ἡμᾶς ὁ Χριστός. Ὑπήκουσεν εἰς τὸν Θεὸν Πατέρα Του· ἐνῶ ἡμεῖς εἴμεθα ἀπειθεῖς πρὸς Αὐτόν. Ἠγάπησε τὸν Πατέρα, ἐνῶ ἡμεῖς τὸν εἶχομεν ἀποστραφῆ. Καθαρὸς Αὐτὸς καὶ ἄσπιλος μεταξὺ ἡμῶν, ἐνῶ ἡμεῖς ἐκυλούμεθα ἐν τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῷ βορβόρῳ τῆς ἁμαρτίας. Αὐτὸς ἔλεγε πρὸς τὸν Πατέρα: «Ἄλλ' οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς Σὺ Πάτερ, γεννηθήτω τὸ θέλημά Σου», ἐνῶ ἡμεῖς ἐπορευόμεθα καὶ ἐπολιτευόμεθα κατὰ τὰς ἐπιθυμίας μας καὶ ὄχι κατὰ τὰς ἐπιθυμίας καὶ ἐντολὰς καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἄς ἴδωμεν τώρα τί ἄλλο μᾶς διδάσκουν τὰ πάθη τοῦ Κυρίου.

Ὁ παθὼν Χριστὸς καὶ Κύριος ἡμῶν δὲν ὑπῆρξε μόνον, ὡς προείπομεν, ὁ Μέγας ἡμῶν Ἀρχιερεὺς καὶ ὁ λυτρωτὴς μας, ἀλλὰ ἐξίσου καὶ μέγας καὶ ἀνυπερβλήτος Διδάσκαλός μας, ὁ δὲ Σταυρὸς Του δὲν ὑπῆρξε μόνον θυσιαστήριον καὶ βωμός, ἀλλὰ καὶ διδασκαλεῖον καὶ ἄμβων ψυχωφελοῦς διδασχῆς. Τί λοιπὸν ἐτι μᾶς διδάσκουν τὰ πάθη τοῦ Κυρίου; Ποῖα μαθήματα ἠμποροῦμεν νὰ καρπωθῶμεν ἀπὸ τὰς ταλαιπωρίας, τὰς θλίψεις, τὰς κακώσεις, τοὺς ἐξευτελισμούς, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου; Τὰ Πάθη τοῦ Κυρίου εἶναι δι' ἡμᾶς πρῶτον μία μεγαλειώδης ἀποκάλυψις καὶ δεύτερον μία μεγίστη παρηγορία.

Μεγαλειώδης ἀποκάλυψις, διότι πρῶτον τὰ πάθη τοῦ Κυρίου μᾶς ἀπεκάλυψαν τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ ὡς λέγει καὶ πάλιν ὁ Θεῖος Παῦλος, ὁ μέγας καὶ ἀνυπερβλήτος ἐξηγητὴς τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ Πάθους, (Ρωμ. 3,25) «τὸν Χριστὸν προέθετο ὁ Θεὸς ἰλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αἵματι Αὐτοῦ, εἰς ἐνδειξιν δικαιοσύνης Αὐτοῦ διὰ τὴν ἀφῆσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων ... πρὸς ἐνδειξιν τῆς δικαιοσύνης Αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ εἰς τὸ

εἶναι Αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιῶντα» καὶ ἀλλαχοῦ γράφει πάλιν: (Β' Κορ. 5,21) «τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν Αὐτῷ».

Πλὴν τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, τὰ πάθη τοῦ Κυρίου μᾶς ἀποκαλύπτουν τὴν ἀνυπέρβλητον καὶ ἀπέραντον φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ. «Οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον», λέγει ὁ Κ. ἡμῶν Ἰ. Χριστὸς ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ (Ἰω. 3,16) «Οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχει ζωὴν αἰώνιον». «Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴν (5,8-9), ὅτι ἐτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν». «Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι, ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν Θεόν, ἀλλ' ὅτι Αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλε τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ ἵλασμον περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν».

Τὰ πάθη τοῦ Κυρίου φανεροῦσιν ἐπίσης πόσον ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὸν Πατέρα.

Τοῦτο Αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐξηγεῖ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, ὅταν λέγει (Ἰω. 14,31) «ἵνα γινῶ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν Πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ Πατήρ, οὕτω ποιῶ». Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφει (Φιλ. 2,8): «ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ Σταυροῦ» καὶ «καίπερ ὢν Υἱός, ἔμαθεν ἅψ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν».

Τὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ τέλος μᾶς διδάσκουν πόσον ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰ. Χριστὸς ἠγάπησε τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ βάθος καὶ τὸ πλάτος τῆς ἀγάπης Του δὲν δύναται νὰ ἐκφράσῃ γλῶσσα ἀνθρώπου, καὶ διὰ τοῦτο προσφεύομεν καὶ πάλιν εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ! «Μεῖζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς, ἔχει, λέγει ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ» (Ἰω. 15,13).

«Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἠγάπησέ με καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ ἐμοῦ» ὡς γράφει πρὸς τοὺς Γαλάτας ὁ Ἀπ. Παῦλος (Γαλ. 2,20) καὶ πρὸς τοὺς Ρωμαίους: «Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε... συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, ὅτι ἐτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν» (Ρωμ. 5,7-8).

Ἀλλὰ τὰ πάθη τοῦ Κυρίου δὲν εἶναι δι' ἡμᾶς μόνον μία ἀποκάλυψις καὶ διδασκαλία, ἀλλὰ εἶναι ἐπίσης δι' ἡμᾶς μεγίστη παρηγορία καὶ παραμυθία καὶ βακτηρία εἰς τὰ κλονιζόμενα ἐκ τῆς ὀδύνης καὶ τῶν θλίψεων τοῦ κόσμου τούτου βήματα ἡμῶν, καὶ βάλαμον ἀνακουφιστικὸν εἰς τὰς πληγὰς, τὰς ὁποίας ἀνοίγουσιν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν μας ἡ ἁμαρτία, τὰ πάθη, αἱ θλίψεις καὶ αἱ στερησεις, αἱ ἀσθένειαι καὶ αἱ ποικίλαι συμφοραὶ ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ὁ Χριστὸς ἔφθασεν εἰς τὸ ἀκρότατον σημεῖον τῶν σκληρῶν παθημάτων, ἵνα μὴ ὑπάρξῃ κανεὶς εἰς τὸν κόσμον τούτον, ὅσαυδήποτε θλίψεις καὶ στενοχωρίαὶ καὶ συμφοραὶ καὶ ἂν τὸν περικυκλοῦσιν, ὁ ὁποῖος νὰ μὴ ἠμπορέσῃ νὰ ἀρυσθῇ ἀνακουφιστὴν καὶ παρηγορίαν παρὰ τοῦ παθόντος Χριστοῦ. Πράγματι δὲ εἰς ὅλας τὰς συμφορὰς τοῦ

βίου μας, ἠμποροῦμεν μετὰ θάρρους καὶ ἐλπίδων νὰ στρέφωμεν μετὰ πεποιθήσεως τὸ βλέμμα τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας μας πρὸς τὸν Χριστόν, ἀπὸ τὰ καταπεπονημένα χεῖλη τοῦ ὁποῖου ἠκούσθησαν δύο τόσον συγκινητικαί, ἀλλὰ καὶ τόσον ἀνθρώπινοι ἐπικλήσεις, διὰ τῶν ὁποίων προσέρχεται ἐκάστοτε πλησίον παντὸς πάσχοντος καὶ ὀδυνωμένου. Ἡ πρώτη ἐν τῷ κήπῳ τῆς Γεθσημανῆ: «Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἅψ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο» (Ματθ. 26,39) καὶ ἡ δευτέρα ἐν τῷ Γολγοθᾶ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ: «Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες;» (Ματθ. 27, 46). Τί σημαίνουν λοιπὸν αἱ ἐπικλήσεις αὗται τῆς αγωνίας; Ἐρωτᾷ πολλακίς ἡ ἐκ τῶν συμφορῶν δυσπιστοῦσα ψυχὴ μας. Μήπως καὶ Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Χριστὸς ἔχασε τὸ ἠθικόν Του ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ ἀπήλπισεν ἐκ τῶν πόνων τῆς συμφορᾶς; Ὁχι! μυριάκις ὄχι! Δὲν εἶναι φωνὴ ἀπελπισίας καὶ ἀπαγορευσεως ἢ φωνὴ αὐτῆ καὶ ἡ ἐπικλήσις ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ἀλλ' εἶναι προσευχὴ καὶ μάλιστα προσευχὴ πρὸς διδασκαλίαν πάντων ἐκείνων, ὅσους ἀπειλεῖ νὰ καταβάλῃ καὶ ἀπαγορευσεὺς καὶ ἀπελπίσις ἢ συμφορὰ.

Καὶ τί λοιπὸν μᾶς διδάσκει ἡ λυπηρὰ ἀναφώνησις, ἡ ὁποία ἐξήλθεν ἀπὸ τοῦ στήθους τοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ αγωνιῶντος Ἰησοῦ; Μᾶς διδάσκει, ὅτι ἂν χύσωμεν δάκρυα θερμὰ μετανοίας καὶ συντριβῆς, ἂν ἡ ψυχὴ στενάξῃ μέσα μας ὑπὸ τὸ βάρος τῶν δυστυχῶν καὶ τῶν συμφορῶν μας, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θὰ ἐξαγνισθῶμεν καὶ θὰ καθαρισθῶμεν, θὰ ἀνακουφισθῶμεν καὶ θὰ παρηγορηθῶμεν, καὶ ἀρκεῖ ἀπὸ τὸ βάθος τῆς συντετριμμένης καρδίας μας ἐν κατανύξει νὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν προσευχὴν ταύτην τοῦ Κυρίου: «Θεέ μου, Θεέ μου...».

Αγαπητοὶ Χριστιανοί,

Ἐκάλυπεν ἡ πλάξ τοῦ θανάτου προσφιλεῖς μας ὑπάρξεις, κινδυνεῦει ἡ τιμὴ καὶ ἡ ὑπόληψις μας, μᾶς πνίγουν καὶ μᾶς ἀπελπίζουν καὶ μᾶς ἀπαγορεύουν αἱ ἁμαρτίαι μας, κρούει τὰς θύρας μας ἡ πενία καὶ ἡ στέρησις, ἡ ἀσθένεια καὶ ἡ συμφορὰ, κινδυνεῦει ἡ τιμὴ καὶ ἡ ὑπόληψις μας, ὀφιστάμεθα ἐν γένει σκληρὰς δοκιμασίας ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ; Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὡς ἄνθρωποι θὰ στενάξωμεν, θὰ κλαύσωμεν, θὰ τραυματισθῇ ἡ καρδία μας, ἀλλὰ στραφῆτε πρὸς στιγμὴν πρὸς τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου, μὲ τὰ τρέμοντα ἐκ τῆς θλίψεως καὶ τῆς λύπης χεῖλη σας ἀσπασθῆτε αὐτὸν καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν στεναγμῶν καὶ τῶν δακρύων σας εἶπατε καὶ ὑμεῖς: «Θεέ μου, Θεέ μου». Τότε θὰ αἰσθανθῆτε νὰ ἐλαφρύνῃται τὸ βάρος τῆς συμφορᾶς, τότε ἀληθῶς θὰ δοκιμάσῃτε τὴν ἀληθῆ καὶ ἀναφαίρετον παρηγορίαν καὶ τότε θὰ πεισθῆτε, ὅτι δίκαιον εἶχεν ὁ Κύριος καὶ τὰ ἀληθῆ εἶπεν, ὅταν ἔλεγε: «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς» (Ματθ. 11,28).

Ἀλλὰ ἰδοὺ καὶ ἐν ἄλλο νέον ζήτημα, μία νέα διδασκαλία. Ποῖαι εἶναι αἱ ὑποχρεώσεις μας ἀπέναντι τῶν παθόντων τοῦ Κυρίου; Εἶναι δὲ ἀνάγκη τοσοῦτα

εξαι βέβαιον καὶ ἀναντίρρητον ὅτι παρηγορίαν καὶ ἀνακούφισιν καὶ σωτηρίαν ἀντλοῦσιν ἐκ τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου μόνον ἐκεῖνοι, ὅσοι πιστῶς τηροῦν καὶ ἐκτελοῦν τὰς ὑποχρεώσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπορρέουν ἐκ τῆς ὑπερτάτης ταύτης ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ θυσίας τοῦ Κυρίου.

Ποῖαι λοιπὸν εἶναι αἱ ὑποχρεώσεις αὗται;

Γνωρίζετε ὅλοι ὅτι ὑπάρχουσι διαφορῶν εἰδῶν κάτοπτρα. Ἄλλα μεγεθύνουσι τὰ ἀντικείμενα, ἄλλα τὰ σμικρύνουσι, ἄλλα τὰ παραμορφώνουσι καὶ ἄλλα τὰ παριστῶσιν ὁποῖα πράγματι εἶναι.

Τὰ πάθη μας ὁμοιάζουν μὲ τὰ πρῶτα κάτοπτρα. Βλέπομεν εἰς αὐτὰ τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ βίου ἐντελῶς ἠλλοιωμένα καὶ διεστραμμένα. Μέσα εἰς αὐτὰ βλέπομεν τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου, τὸ χρῆμα, τὴν δύναμιν, τὴν δόξαν, τὴν ἡδονὴν καὶ τὰς ἀπολαύσεις ὡς τὰ μόνα ἐπιθυμητὰ καὶ τὰ μόνα σημαντὰ πράγματα τῆς ζωῆς μας, ἐνῶ βλέπομεν εἰς αὐτὸ τὸ κάτοπτρον ἀντιθέτως τὴν ἠθικότητα, τὴν τιμιότητα, τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς, τὴν τήρησιν τῶν θείων ἐντολῶν καὶ ἐν γένει τὴν ἀρετὴν ἐντελῶς παραμεμορφωμένην καὶ ἔχουσαν μορφήν τερατώδη.

Τὸ ἀντίθετον ὁμως συμβαίνει εἰς τὸν κανονικὸν καθρέπτην, τὸν ὁποῖον ἐφιλοτέχνησαν μὲ προσοχὴν καὶ μὲ θεῖαν ἔμπνευσιν τὰ πάθη τοῦ Κυρίου.

Ἴδου ἡ πρώτη ὑποχρέωσίς μας, ἡ ἀπορρέουσα ἐκ τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου. Νὰ ἀπορρίψωμεν μακρὰν τὸν κακότεχνον καθρέπτην καὶ νὰ κατοπτρίσωμεν τὴν σωματικὴν καὶ τὴν ψυχικὴν μας ζωὴν μέσα εἰς τὸν καθρέπτην τῶν Παθῶν τοῦ Θεανθρώπου. Ἄμα προσβλέψωμεν εἰς αὐτόν, θὰ ἴδωμεν καὶ θὰ κατανοήσωμεν, ὅτι εἶναι ἀληθῆ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα λέγει ὁ Ἅπ. Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολήν του. «Νυνὶ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ Νόμου ἀποθανόντος ἐνῶ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος» (7,6).

Καὶ ἐξηγῶν τοῦτο ὁ Ἅπ. Πέτρος εἰς τὴν πρώτην Καθολικὴν ἐπιστολήν του γράφει (2,20-21) «εἰ ἀγαθοποιοῦντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρά τῷ Θεῷ. Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἑπακολουθήσωμεν τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ».

«Ὁ Ἰησοῦς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, λέγει ὁ Ἅπ. Παῦλος (Α' Θεσ. 5,10), ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεδῶμεν ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν», «οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις», γράφει ὁ αὐτὸς πρὸς τοὺς Γαλάτας (5,24).

Τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα εὐρίσκονται εἰς διηνεκὴν πόλεμον. Εἰς τὴν πάλιν ταύτην εἰμεθα προωρισμένοι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ μετᾶσχωμεν. Οὐδεὶς ἡμπορεῖ νὰ μένη ἀδιάφορος. Καὶ ἐν τῇ πάλῃ ταύτῃ εὐρίσκομεν εἰς τὰ πάθη τοῦ Κυρίου, τὸν ἀλάνθαστον ὁδηγὸν τὸν πανίσχυρον σύμμαχον, τὸν θεῖον ἔμπνευστήν. Τὰ πάθη ταῦτα μᾶς προσανατολίζουσιν εἰς τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀκολουθήσω-

μεν, ἐκλέγοντες μεταξὺ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Καὶ ὁ δρόμος οὗτος εἶναι νὰ ἐφαρμόσωμεν εἰς τὸν βίον μας ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λέγει καὶ πάλιν ὁ Ἅπ. Παῦλος: (Ἐβρ. 12, 1-2) «Ὅγκον ἀποθέμενοι πάντα δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε Σταυρὸν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ κεκάθικεν».

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Προεφήτευσεν ὁ Κύριος πρὸ τοῦ Πάθους του καὶ εἶπε: «Κἀγώ, ἐὰν ὑψωθῶ ἀπὸ τῆς γῆς, πάντας ἔλκυσω πρὸς ἑμαυτὸν» (Ἰω. 12,32).

Καὶ ὄντως ἡ ἔννοια καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ Σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου περιεῖχον ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἔλκυσαν καὶ σηγηνεύσαν δύναμιν, ἡ ὁποία ἔκτοτε ὁδηγεῖ τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν σωτηρίαν.

Ἄτομα παντὸς ἔθνους καὶ πάσης φυλῆς καὶ ἡλικίας καὶ καταστάσεως ἐστράφησαν πρὸς τὸ ἀνέσπερον φῶς τὸ ἐκ τοῦ Σταυροῦ ἐκπεμφθὲν καὶ φωτίσαν τὰ σκότη τῆς βαρβαρότητος καὶ τῆς ἀθείας.

Ἡ ἰατρία καὶ σωτηρία τῆς νοσοῦσης ἀνθρωπότητος θὰ εἶναι πάντοτε ἡ στροφὴ τῆς προσοχῆς τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ καθημαγμένον ὕψωμα τοῦ φρικτοῦ Γολγοθᾶ, ὡς ὑπῆρξεν ἡ ἐκ τῶν δηλητηριῶν τῶν ὄφρων ἀπαλλαγὴ ἐν τῇ ἀνὰ τὴν ἔρημον πορεία τῶν Ἰουδαίων ἡ θεὰ τοῦ ὑψωθέντος ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν χαλκοῦ ὄφρος.

Ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ θεοκτόνου λόφου, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐκτείνεται ἡ θεὰ τῆς ἀγίας Πόλεως, τὸ αἰελαμπὲς ξύλον τοῦ Σταυροῦ καλεῖ πάντας τοὺς θέλοντας σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν.

Ἄς προσπέσωμεν ἐνώπιον αὐτοῦ σήμερον, ἄς ἀποθέσωμεν εἰς τοὺς καθημαγμένους τοῦ Κυρίου πόδας τὴν λατρείαν καὶ τὰς ἐλπίδας μας, ἄς ἐπικαλεσθῶμεν τὴν ἀγιάζουσαν ἀγάπην τοῦ φιλανθρώπου Κυρίου καὶ ἄς εἴπωμεν ἀπὸ καρδίας: γενηθήτω καὶ ἐφ' ἡμᾶς τὸ θέλημά Σου, Κύριε ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου· εἰς τὸν παλαιόντα κατὰ τοῦ κακοῦ τῆς ἁμαρτίας κόσμον, ἵνα κυριαρχήσῃ ἐν αὐτῷ τὸ θέλημά Σου τὸ ἅγιον καὶ σωτήριον.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν
τῇ 8ῃ Ἀπριλίου 1963, Μεγάλῃ Δευτέρᾳ.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

† ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Εἰδέχτης ὑμῶν πρὸς Κύριον.

ΠΑΣΧΑΛΙΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Ο

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Π ρ ό ς

Τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα
τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

«Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;
ἀνέστη οὐκ ἔστιν ὧδε» (Λουκ. κδ', 5-6)

Ἀγαπητοὶ Χριστιανοί,

Ἀπομάζατε τὰ δάκρῦτά σας! Καὶ ἀφήσατε ἐλευθερίαν τὴν καρδίαν σας νὰ πληρωθῆ ἡ χαρὰς καὶ ἀγαλλιάσεως. Ὁ παραδοθεὶς εἰς θάνατον διὰ τὰς ἁμαρτίας μας, ἀνέστη διὰ τὴν δικαιοσύνην μας. Ἐκεῖνος ὅστις ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα ἤδη ἐγένετο τὸ ἀντικείμενον τῆς θλίψεως ἡμῶν, ἀρμόζει σήμερον νὰ ἀποτελέσῃ τὸ ἀντικείμενον τῆς χαρᾶς μας. Μὴ ζητήτε πλέον «τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν, ἀνέστη οὐκ ἔστιν ὧδε», οὐκ ἔστι ἐν τῷ φρικτῷ τάφῳ. Τὰ εὐαγγέλια, ἡ ὑπερόχως χαροποὶδὸς εἰδήσις αὕτη, προέρχεται παρὰ τοῦ Ἀγγέλου, τοῦ ἀναγγεῖλαντος εἰς τὰς ἁγίας Μυροφόρους γυναῖκας. «Μὴ ἐκθαμβεῖσθε Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηθὸν τὸν ἐσταυρωμένον;» Ἐρωτᾷ ὁ Ἄγγελος οὗτος, «οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος, ὅπου ἔθηκαν Αὐτὸν, ἀλλ' ὑπάγετε εἰπατε τοῖς μαθηταῖς Αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι πρόαγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ Αὐτὸν ὄψεσθε· καθὼς εἶπεν ὑμῖν» (Μάρκ. 16, 6, 7).

Τοῦτο εἶναι τὸ μυστήριον, τὸ ὁποῖον σήμερον ἐορτάζομεν, τὸ ὁποῖον ὁ Προφητᾶναξ ὀνομάζει «ἡμέραν τοῦ Κυρίου», κατ' ἐξοχὴν χαροποῖον ἡμέραν καὶ εὐφρόσυνον. «Αὕτη ἡ ἡμέρα ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος· ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθώμεν ἐν αὐτῇ» (Ψαλμ. 117, 24). Εἶναι πραγματικῶς ἡ ἡμέρα αὕτη ἡμέρα τοῦ Κυρίου, διότι φανερώνει τὴν δύναμιν καὶ τὴν δόξαν Του διὰ νέου ἀνεκφράστου θαύματος, τοῦ ὁποίου ὅμοιον δὲν ἀνεφάνη εἰς τὸν κόσμον. Καὶ τοῦτο εἶναι, ἡ Ἀνάστασις τοῦ Θεανθρώπου. Ὅστις ἔλυσε μόνος τὰς ὀδύνας τοῦ θανάτου, διὰ νὰ ἀναλάβῃ ἐνδοξότεραν ζωὴν ἐκείνης, τὴν ὁποῖαν ὁ τάφος τοῦ εἶχεν ἀφαιρέσει. Σήμερον ὁ Ναὸς ὁ ἔμψυχος, τὸν ὁποῖον ἡ ἐν τῇ κακίᾳ πάρωσις τῶν Ἑβραίων εἶχεν κατακρημνίσει, ἀνφοδομήθη καθ' ὄλοκληρίαν. Ὁ γωνιαὶος λίθος, τὸν ὁποῖον ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, ἀναλαμβάνει τὴν θέσιν Του ἐν τῷ θεμελίῳ τοῦ νέου Ναοῦ. Ὁ νέος Ἰωνᾶς ἐξέρχεται ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους· ὁ πραγματικὸς Σαμψὼν συνθλά τὰς χαλκᾶς θύρας τοῦ Ἄδου καὶ ἐλευθεροῖ τοὺς ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένους. «Ποῦ σοῦ θάνατε, τὸ κέντρον; ἀνακράζει πλήρης χαρᾶς καὶ θριάμβου σήμερον, ὁ Προφήτης Ὡσηέ, ποῦ

σοῦ θάνατε, τὸ κέντρον; ἐκ χειρὸς Ἄδου ρύσομαι καὶ ἐκ θανάτου λυτρώσομαι αὐτοῦς. Ποῦ ἡ δίκη σου, θάνατε; Ποῦ τὸ κέντρον σου, Ἄδη; Παράκλησις κέκρυπται ἀπὸ ὀφθαλμῶν μου» (Ὡσηέ 13, 14. Α' Κορ. 15, 55).

Ἄλλ' ἂν ἡ περιφανὴς αὕτη ἡμέρα εἶναι ἡμέρα χαρᾶς, δι' οὗς ἀνωτέρω εἶπομεν λόγους, εἶναι ἰδιαιτέρως καὶ ἡμέρα ἐξόχως σωτηριώδους διδασκαλίας δι' ἡμᾶς τοὺς χριστιανοὺς, διότι κατανοοῦμεν, ὅτι ὁ ἀναστὰς Ἰησοῦς Χριστὸς γίνεται αἴτιος καὶ τῆς ἰδικῆς μας ἀναστάσεως, καὶ ἡ ἀνάστασις ἡμῶν ἔχει ἀρχὴν τὴν δικαιοσύνην μας ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. «Παρεδόθη ὁ Κύριος, λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαιοσύνην ἡμῶν» (Ρωμ. 4, 25).

Ὁ ἀναστὰς Κύριος εἶναι πλέον τὸ πρότυπον καὶ ἡ ἀπαρχὴ τῆς ἀναστάσεώς μας, διότι ἡ ἀνάστασις αὕτη μᾶς δεικνύει τοὺς ἀλανθάστους κανόνας καὶ τὰ ἀποτελέσματα καὶ τῆς ἡμετέρας ἀναστάσεως. Εἶναι δὲ ἡ ἀνάστασις ἡμῶν, τὸ νὰ ἀποθάνωμεν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, καὶ νὰ ἀναστῶμεν καὶ νὰ ζήσωμεν τὴν νέαν ζωὴν. «Ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν, λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς (ὑποχρεούμεθα) ἐν καινότητι ζωῆς (δηλ. ἐν νέᾳ ζωῇ) νὰ περιπατήσωμεν» (Ρωμ. 6, 4). Μὲ ἄλλας λέξεις ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ βάσις, τὸ θεμέλιον καὶ τὸ πρότυπον καὶ ἡ ἀπαρχὴ καὶ τῆς ἡμετέρας ἀναστάσεως, ὡς ἔχομεν εἶπει ἀνωτέρω.

Ἄλλ' ἂν δι' ἡμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανοὺς ἡ φεγγοβόλος αὕτη ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου εἶναι ἡμέρα χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, εἶναι ἐπίσης καὶ ἡμέρα δικαίας καυχήσεως, διότι εἶναι ἡμέρα ἀδιανεύστου ἐλπίδος.

Εἶναι ἡμέρα καυχήσεως, διότι τὴν καύχησιν ταύτην μᾶς παρέχει ἡ πίστις, ἡ ὁμολογία μας εἰς τὸν Σωτῆρα ἡμῶν, τοῦ ὁποίου καυχώμεθα, ὅτι εἴμεθα τέκνα, ἐπειδὴ μᾶς ἠγάπησε τόσον ὥστε ἐκ τῶν οὐρανῶν κατήλθε καὶ ἤρπασεν ἡμᾶς ἐκ τοῦ θανάτου τῆς ἁμαρτίας καὶ μᾶς ἔδωκε τὴν ζωὴν τὴν πνευματικὴν καὶ μακαρίαν, τὴν ὁποῖαν εἴχομεν ἀπολέσει ἐκ τῆς ἁμαρτίας τῶν πρωτοπλάστων. Δι' ὧν ἐπραξεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐν τῇ γῆ διὰ τὴν δόξαν τοῦ Πατρὸς Του καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν μας ἀνεδείχθη ἀξίος τιμῆς καὶ δόξης καὶ λατρείας καὶ ἐπομένως ἀποτελεῖ Οὗτος τὸ ἀντικείμενον τῆς καυχήσεως ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι φέρομεν τὸ ὄνομά Του.

Βλέπομεν Αὐτὸν, ὡς γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, νὰ εἶναι ἀρχηγὸς ἡμῶν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, «δόξη καὶ τιμῆ ἐστεφανωμένον» (Ἐβρ. 2,9). Ἀποδίδει πρὸς τούτοις εἰς Αὐτὸν τὴν «δόξαν καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» ὁ Ἀ-

πόστολος Πέτρος ἐν τῇ Πρώτῃ αὐτοῦ Καθολικῇ ἐπιστολῇ (Α΄ Πέτρ. 4, 11. Β΄ Πέτρ. 3, 18). «Μάρτυρα πιστῶν, πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν, ἄρχοντα τῶν βασιλέων τῆς γῆς» ἀποκαλεῖ Αὐτὸν ἡ Ἀποκάλυψις, καὶ προσθέτει, ὅτι «Αὐτὸς εἶναι ὁ λύσας ἡμᾶς ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι Αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ Αὐτοῦ» (Ἀποκ. 1, 5—6).

Δικαία λοιπὸν ἡ καύχησίς μας, ὅτι ἔχομεν Ἄρχοντα καὶ Βασιλέα ὑπερκόσμιον, Βασιλέα τῶν Βασιλευόντων καὶ Κύριον τῶν Κυρίων (Ἀποκ. 17, 14). Τὸ βασίλειον Αὐτοῦ ἐκτείνεται ἐν τε τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Ἄδῃ. Ἐνώπιον Αὐτοῦ, ὡς γράφει πρὸς Φιλιππησίους ὁ φωτιστής μας Ἀπόστολος Παῦλος, «πᾶν γόνυ κάμπτει ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογεῖται, ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς» (Φιλίπ. 2, 10—11).

«Ἄξιόν ἐστι.» βοᾷ ἄφ' ἑτέρου διὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, «Ἄξιόν ἐστι τὸ ἄρνιον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὴν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν» (Ἄπ. 5, 12). Εἶναι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν κατὰ τὸν αὐτὸν Ἀπόστολον, «ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος πάσης φύσεως», εἶναι Κύριος πάντων καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου (Ἄπ. 1, 12—18), εἶναι ὁ Ἅγιος, ὁ ἀληθινὸς καὶ πιστὸς» (Ἄπ. 3, 7· 19, 11). Εἶναι ὁ ἰσχυρὸς νικητὴς πάντων τῶν ἐχθρῶν Αὐτοῦ (Ἄπ. 19, 14-16), εἶναι τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ τῶν κατοικούντων ἐν τῷ οὐρανῷ (Ἀποκ. 7, 15-17· 21, 23).

Ἄλλὰ δὲν μένει ἤδη ὁ Κύριος καὶ Σωτὴρ ἡμῶν ἡσυχος καὶ ἀδρανὴς ἐν τοῖς δεξιοῖς τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς! Παρακολουθεῖ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων καὶ ἰδίως τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τῶν πιστῶν Αὐτοῦ χριστιανῶν, καὶ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ, κατὰ τὴν δευτέραν Αὐτοῦ θριαμβευτικὴν παρουσίαν, θὰ ἔλθῃ νὰ κρίνῃ ζῶντας καὶ νεκροὺς καὶ νὰ ἀποδώσῃ ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Τότε τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου θὰ ἀνατραποῦν, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, καὶ ὡς παραδέχεται καὶ ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη: «Ἦξει δέ, λέγει, ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτί, ἐν ἣ ὅι οὐρανοὶ ροιζηδὸν παρελεθσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται» (Β΄ Πέτρ. 3, 10).

Ἄγαπητοὶ Χριστιανοί!

Θὰ ἦτο ἀτελής καὶ ἄκαρπος ἡ χαρὰ ἡμῶν καὶ ἡ ὑπερηφάνεια, ἂν ἤθελε περιορισθῆ ἴσως μόνον εἰς τὸ νὰ καυχώμεθα διὰ τὸν Θεὸν ἡμῶν, τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα Κύριον, ὅτι εἶναι Θεὸς δημιουργὸς καὶ ποιητὴς τῶν ὀρατῶν καὶ ἀοράτων, ὅτι ἐξουσιάζει καὶ κυβερνᾷ τὰ πάντα διὰ τῆς ἀκαταμαχῆτου Αὐτοῦ ἰσχύος, ὅτι εἶναι Κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ὅτι, ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν, συνέτριψε τὸ κράτος τοῦ διαβόλου. Ὅλα ταῦτα εἶναι τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα τῆς εὐσεβείας ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ δὲν ὠφελεῖ πρὸς σωτηρίαν τὸ νὰ γνωρίζωμεν ἀπλῶς ταῦτα. Τὴν τοιαύτην γνῶσιν περὶ τοῦ Θεοῦ ἔχουσι καὶ τὰ δαιμόνια. «Σὺ πιστεύεις, γράφει ὁ Ἀπόστο-

λος Ἰάκωβος, ὅτι εἰς ἐστὶν ὁ Θεός; καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίττουσιν» (Ἰακ. 2, 19).

Πρὸς συμπλήρωσιν ὁμοῦ τῆς πίστεώς μας, ἀπαιτοῦνται τὰ καλὰ ἔργα, διότι «ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων ἀργὴ ἐστὶ», κατὰ τὸν αὐτὸν Ἀπόστολον (Ἰακ. 2, 20-21).

Ἡ πίστις ὁμοῦ αὕτη δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀργὴ καὶ νεκρά, ἀλλὰ νὰ γεννήσῃ ἐν τῇ καρδίᾳ μας τὴν μεγάλην καὶ ψυχοσωτήριον ἀρετὴν τῆς ἐλπίδος.

Τῆς ἀρετῆς ταύτης τῆς ἐλπίδος ἐστερεῖτο ὁ πρὸ Χριστοῦ κόσμος, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος Παῦλος περιγράφει τοὺς εἰδωλολάτρας ὡς ἀνθρώπους «μὴ ἔχοντας ἐλπίδα» (Ἐφ. 2, 12).

Ἄλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰουδαϊκὸς κόσμος ἐπιπολαίους καὶ ἀορίστους περὶ τῆς ἀρετῆς ταύτης τῆς ἐλπίδος εἶχεν ἰδέας, ἀφοῦ ἡ μεγάλη μερὶς τῶν Σαδδουκαίων Ἰσραηλιτῶν ἐπίστευον καὶ ἐδίδασκον «μὴ εἶναι ἀνάστασιν» (Ματθ. 22, 23). Δῶρον πρὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ μάλιστα πρὸς τὸν πιστὸν χριστιανόν, εἶναι ἡ ἐλπίς, τὴν ὁποῖαν ἐδίδαξε μὲν ἐν τῇ ἐπι γῆς ζωῇ Του ὁ Κύριος, ἐφάνέρωσε δὲ περιφανῶς εἰς τὸν κόσμον διὰ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεώς Του.

Εἶναι ἡ ἐλπίς τῶν Χριστιανῶν, ἡ βεβαιότης καὶ ἡ πεποίθησις, ἡ ὁποία θεμελιούται ἐπὶ τῶν θείων ὑποσχέσεων, ὅτι ἡ ζωὴ ἡμῶν δὲν περιορίζεται εἰς τὴν γῆν, τὴν ὁποῖαν κατοικοῦμεν, ἀλλ' ἐπεκτείνεται, καὶ μάλιστα μὲ ἀκράδαντον βεβαιότητα, εἰς τὴν αἰώνιον παρὰ τῷ Θεῷ ζωὴν, τῆς ὁποίας θὰ ἀξιοθώμεν, ἂν εἴμεθα καὶ διαμεινωμεν πιστοὶ κατὰ τὴν ἐπίγειον ζωὴν μας. Ἡ βεβαιότης καὶ ἡ ἐλπίς αὕτη εἶναι δῶρον τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον δῶρον εἶναι ἀποτέλεσμα καὶ καρπὸς τῆς ἀξιομισθίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις, διὰ τῶν παθημάτων καὶ τῆς ἀναστάσεώς Του, κατέστησε ἀξίους πάντας τοὺς πιστοὺς ὁπαδοὺς Του νὰ ἀπολαύσωσι τούτου. Ἄν ὁ Κύριος περιορίζετο νὰ μᾶς καταστήσῃ εὐτυχῆ μόνον τὸν ἐπὶ γῆς βίον μας, δὲν θὰ μᾶς ἔειδε δῶρον σταθερὸν καὶ μόνιμον, ἀλλὰ πρόσκαιρον καὶ φθειρόμενον.

Τί εἶναι λοιπὸν ἡ ἐλπίς αὕτη; Τὸ ἐρώτημα προβάλλει εἰς ἑαυτὸν ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ ἀπαντᾷ, ὅτι ἐλπίς εἶναι τὸ νὰ ἀποβλέπομεν μὲ θάρρος καὶ πεποίθησιν εἰς τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ. «Τί οὖν ἐστὶν ἐλπίς;» λέγει: «τὸ τοῖς μέλλουσι θαρρεῖν» (εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους).

Τὴν χριστιανικὴν ἐλπίδα τρέφει καὶ ἀναγεννᾷ ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ παρηγορία, ἡ ὁποία πηγάζει ἐκ τῆς μελέτης τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ: «ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν Γραφῶν, τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν», λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Ρωμ. 15, 4). «Ἡμεῖς, λέγει ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος, πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα» (Γαλ. 5, 5).

Ἡ ἐλπίς λοιπὸν ἡμῶν τῶν χριστιανῶν εἶναι ἡ πηγάζουσα ἐκ τῆς πίστεως, καὶ τῶν καλῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα ἡ πίστις ἐπιβάλλει εἰς ἡμᾶς. Ἐλπίζομεν δὲ βεβαίως καὶ ἀναντιρρήτως, ὅτι θὰ ἀπολαύσωμεν ὡς ἀμοιβὴν τῶν καλῶν ἔργων ἡμῶν, τὰ αἰώνια ἀγαθὰ παρὰ τῷ Θεῷ. Ἡ δὲ ἐλπίς ἡμῶν αὕτη παρ' ὅλα

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Α'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Παναγιώτατε καὶ θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμένης Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὲ ἀδελφῆ ἡμῶν καὶ συλλειτουργῆ Κύριε Ἄ θ η ν α γ ὄ ρ α, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Τοῦ ἱεροῦ ψαλμοῦ ἡ προφητεία πεπλήρωται ἡ λέγουσα «οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδου, οὐδὲ δώσεις τὸν δαίον σου ἰδεῖν διαφθορὰν» (ψαλμὸς 15,10), καθ' ὅσον ὁ ὑπὲρ ἡμῶν παθὼν ἐπὶ Σταυροῦ Κύριος ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, λύσας θανάτου τὰ δεσμά, «καθ' ὅτι οὐκ ἦν δυνατόν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ» (Πράξεις 2, 24).

Πᾶσα τοίνυν χριστιανικὴ ψυχὴ καὶ καρδία, ἐν φωνῇ ἤχου εορτάζοντος καὶ ἐν ἀγαλλιάσει ἱερᾶ, πανηγυρίζει τὴν τοῦ Αντρωτοῦ ἡμῶν Ἀνάστασιν καὶ τὰ χεῖλη τῶν πιστῶν ἐν ἐπινικίῳ ἀλαλαγμῷ ψάλλουσι τὸ «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν» καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἀναστάντος ὠραῖζεται ἐπὶ τῇ δόξῃ τοῦ Κυρίου.

Ταύτης τῆς πανευφροσύνου εορταστικῆς εὐκαιρίας ἐπιλαμβανόμενοι, τοῦτο μὲν τὸν Πασχάλιον τῆ Ὑμετέρα προσφιλεστάτη Παναγιότητι ἀπονέμομεν ἄσπασμόν, τοῦτο δὲ ἐπενχόμεθα ἀπὸ πάσης καρδίας, ἵνα τὰ ἔτη Αὐτῆς ὣσιν ὡς πλεῖστα, σωτήρια καὶ ὑγιεινά, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἁγίας Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας. Παρακαλοῦμεν δέ, ὅπως καὶ τοὺς περὶ Ὑμᾶς ἐν Χριστῷ ἁγίους Ἀδελφοὺς καὶ συλλειτουργοὺς καταστήσετε διὰ τοῦδε τοῦ ἡμετέρου γράμματος κοινωνοὺς τῆς καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀγάπης ἡμῶν καὶ ὅπως πληροφρήσετε τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς καθ' Ὑμᾶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας ὅτι ἐπενχόμεθα εἰς αὐτό, ὁμοῦ μετὰ τῶν οἰκείων αὐτοῦ Ποιμεναρχῶν, πᾶσαν τὴν ἀναστάσιμον χαρὰν καὶ πᾶσαν τὴν Χάριν τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ ἐπὶ τοὺς πνευματικὸς καὶ ἐπιγείους κόπους καὶ μόχθους αὐτοῦ.

Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ αὐθις Αὐτὴν κατασπαζόμενοι καὶ εορτίως προσαγορευόντες ἐν ἀγάπῃ πολλῇ, διατελοῦμεν

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός καὶ δῶλος πρόθυμος

† Ὁ Αθηναῶν Χρυσόστομος, Πρόεδρος

Ἅγιον Πάσχα 1963

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν

τὰ ἐμπόδια καὶ παρ' ὅλας τὰς ταλαιπωρίας καὶ παρ' ὅλας τὰς ἐπιθέσεις τῆς κακίας τοῦ κόσμου τούτου, πράγματα, τὰ ὁποῖα ἀπογοητεύουσι τοὺς ἀπίστους, παρ' ὅλα, λέγομεν, τὰ δυνάμενα νὰ κλονίσωσιν αὐτήν, παραμένει ἀκράδαντος καὶ ἀμετακίνητος διὰ τὸν ἀληθῆ χριστιανόν, διότι πιστεύει, ὅτι εἶναι πιστὸς τηρητῆς τῶν ὑποσχέσεών Του ὁ Κύριος, Ὅστις διακηρύττει, ὅτι ἀπόκειται ἱκανοποίησις καὶ ἀμοιβὴ εἰς ὅσους τὰς ἐντολὰς Αὐτοῦ ἐτήρησαν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. «Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, λέγει ὁ Κύριος πρὸς τοὺς μαθητὰς Του, ἀμὴν λέγω ὑμῖν οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν ὁμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ Εὐαγγελίου, ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα, νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ... καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐπερχομένῳ (Μάρκ. 10, 29-31). Ὁ δὲ Ἀπόστολος Παῦλος πρὸς ἐνίσχυσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐλπίδι ταύτῃ λέγει ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι δυνατὸς νὰ πραγματοποιήσῃ ὅσα ἔχει ὑποσχεθῆ εἰς ἡμᾶς: «ὁ ἐπήγγελλται ὁ Θεὸς δυνατὸς ἐστὶ καὶ ποιῆσαι» (Ρωμ. 4, 21), ὅτι ἐπὶ τῆς γῆς ἀγῶν τῶν χριστιανῶν καὶ οἱ κόποι αὐτῶν, διὰ τὴν συμμόρφωσιν πρὸς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, δὲν καταβάλλονται ἐπιματαιῶ, ἀλλὰ θὰ ἔχωσι τὴν ἀμοιβὴν παρὰ τῷ Θεῷ «Εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν, λέγει ὁ Ἀπ. Παῦλος, πρὸς τὸν μαθητὴν του Τιμόθεον, «ὅτι ἠλπικαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι, Ὅς ἐστὶ Σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν» (Α' Τιμοθ. 4, 10).

Τελικὴ δὲ καὶ ἐσχάτη ἐλπίς τῶν χριστιανῶν εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ Κριτοῦ Κυρίου κατὰ τὴν δευτέραν Αὐτοῦ παρουσίαν, ὅτε θὰ ἐκφωνήσῃ διὰ μὲν

τοὺς πιστοὺς τὸ «δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου», διὰ δὲ τοὺς ἀπίστους καὶ ἀμετανοήτους τὸ «πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον» (Ματθ. 25, 31-46).

Ἀγαπητοὶ Χριστιανοί,

Ἀστήρευτος πηγὴ δικαίας καυχήσεως καὶ χαρᾶς ἀνεκφράστου καὶ εἰρήνης, τῆς πάντα νοδὴν ὑπερεχούσης καὶ ἐλπίδος, ἡ ὁποία «οὐ καταισχύνει», ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, εἶναι ἡ κοσμοχαρμόσυνος ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου.

Ἐὰν τὰ αἰσθήματα ταῦτα πλημμυρίσωσι τὰς καρδίας ἡμῶν κατὰ τὴν εὐσημον καὶ λαμπροφόρον ἡμέραν ταύτην τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, θὰ ἐπιτύχωμεν τῆς εὐλογίας Αὐτοῦ, θὰ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει, ὡς ψάλλει ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία, θὰ περιπτυχθῶμεν ἀλλήλους ἐν εὐκρινεῖ χριστιανικῇ ἀγάπῃ, καὶ θὰ διακηρύζωμεν ἐν πάσῃ ἔλευθερίᾳ καὶ παρρησίᾳ «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας, καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνημασι ζῶν χαρισάμενος».

Ἀληθῶς ἀνέστη ὁ Κύριος.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν

τῇ 14ῃ Ἀπριλίου 1963, Κυριακῇ τοῦ Πάσχα.

† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Εὐχέτης ὑμῶν πρὸς Κύριον,

Β'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἀριθ. 149

Χρῆστοφóρος

Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ Πάσης
Ἀφρικῆς

Χρῆσοστόμω

Τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν καὶ
Πάσης Ἑλλάδος

ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι.

Τὸ αἰώνιον μῆνυμα τῆς χαρᾶς, τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς νίκης ἀντηχεῖ καὶ αἰθίς χαρμωδῶς ἀπὸ στομάτων πάσης τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπότητος, τῆς συνοραζούσης κατὰ τὸ σωτήριοιὸν τοῦτο ἔτος. Ἀπαξ ἔτι ἡ ἔνδοξος νίκη τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔρχεται, ἵνα πληρώσῃ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας πάντων ἡμῶν τῶν εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ μαρτυρήσαντα Κύριον τῆς ζωῆς ἡμῶν πιστευόντων καὶ ἐλπίζόντων.

Ὁ Ἀναστάς Σωτήρ, κηρύσσων εἰς σύμπαντα τὸν κόσμον τὸ μῆνυμα τῆς ἀπολυτρώσεως καλεῖ καὶ αἰθίς πάντας ἡμᾶς, ὅπως ἀποτινάξωμεν τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀμφιβολίας, τὰς μερίμνας καὶ τὰ μίση, τὴν ὀπισθοβουλίαν καὶ τὴν ἀπαισιοδοξίαν καὶ πᾶν αἰσθηματὸν ὑπὸ τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων ἐμπνεόμενον.

Κατηργασμένοι διὰ τοῦ ἀνεσπέρου φωτὸς τοῦ διὰ τῆς ἀκτινοβολίας τοῦ Ζωοδόχου Τάφου ἐκπεμπομένου, ἀπευθύνομεν χαρμωδῶς τῇ Ὑμετέρῃ Γεραῶν Μακαριότητι τὸν Πασχάλιον ἀσπασμὸν εὐχόμενοι Ἀὐτῇ τε καὶ τῇ περὶ Ἀὐτὴν χορεία τῶν Ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας καὶ παντὶ τῷ χριστεπωνύμῳ πληρώματι πᾶσαν παρὰ τοῦ Ἀναστάντος Σωτήρος Χριστοῦ χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν.

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Χρῆστοφóρος

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ
Πάσχα 1963

Γ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὴ ἀδελφὴ καὶ συλλειτουργὴ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Χρῆσοστόμε, τὴν Ὑμετέραν Σεβασμίαν Μακαριότητα ἐν Κυρίῳ τῷ ἐκ νεκρῶν Ἀναστάντι ἀδελφικῶς κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Διανύσαντες πρεπόντως, δόξα τῷ Θεῷ, τὸ ψυχωφελές, παρήγορον καὶ ἐνισχυτικὸν στάδιον τῆς «ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ» Μεγάλῃς Τεσσαρακοστῆς καὶ διαπλέοντες πέλαγος πολλοῦ γε καὶ δὴ ἤρμερον, ἀλλ' ὅμως θεῖα Βοηθεία καὶ Σκέπη, οὐ ναυτιῶντες,

οὐδ' ἐξαπορούμενοι, μηδ' ἀποκάμνοντες, ἠχθήμεν εἰς τὰς Ἁγίας ταύτας ἡμέρας ἀποτελούσας τὸ κορυφωμα τῶν τῆς πνευματικῆς ἡμῶν λατρείας, ἑορτίων καὶ ἀναμνηστηρίων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους ἡμερῶν.

Μέλλοντες δὲ μετὰ τὴν τῶν Ἀχράντων τοῦ Κυρίου Παθῶν, ἀνάμνησιν Χριστοῦ θεάσασθαι τὴν Ἀνάστασιν, προσκυνούντες Σταυρὸν καὶ Τάφιν καὶ Ἐγερσιν, ἐκπέμπομεν τὰ δῦματα τῆς καρδίας πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ἐπιπόθητον Μακαριότητα, ἀδελφοπρεπῶς Ἀὐτῇ προσφωνοῦντες τὸν χαρμωδῶν καὶ ἡδύτατον χαιρετισμὸν «Χρῆστοῦ Ἀνέστη», ὃν καὶ παρακαλοῦμεν διαβιβᾶσαι καὶ πᾶσι τοῖς Σεβασμιωτάτοις μέλεσί τε τῆς περὶ Ὑμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ λοιποῖς Ἱεράρχαις τῆς προσφιλοῦς ἀδελφῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας.

Τῇ χαιρετιστηρίῳ ταύτῃ προσαγορεύσει συνοῦντες καὶ εὐχὰς ἐγκαρδίους ὑπὲρ ὑγείας, μακροημερεύσεως καὶ κραταιώσεως τῆς Ὑμετέρας Περιπύστου Μακαριότητος καὶ ὑπὲρ εὐημερίας, εὐαγγελίας, δόξης τε καὶ προόδου σύμπαντος τοῦ εὐσεβοῦς Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, διατελοῦμεν

Περιπυττωσόμενοι καὶ αἰθίς Ὑμᾶς Πασχάλῳ φιλήματι, ἀδελφὸς ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς καὶ πρόθυμος

† Ὁ Ἀντιοχείας Θεοδόσιος

ἐν Δαμασκῷ
Ἁγιον Πάσχα
Σωτηρίου Ἐτους, α' Ϟ ξ γ'

Δ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 265

Βενέδικτος

Ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς Ἁγίας Πόλεως
Ἱερουσαλήμ καὶ Πάσης Παλαιστίνης

Χρῆσοστόμω

Τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος

Ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἐκ νεκρῶν Ἀναστάντι.

Χρῆστοῦ Ἀνέστη! Ἐκ νεκρῶν δ' ἀναστάς ὁ ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος καὶ νεκρῶν ἐλευθερωτὴς χαρὰν τῷ κόσμῳ παντὶ ἔδωκεν, διὰ τῶν ἁγίων Μυροφόρων «Χαίρετε» ἐντειλάμενος καὶ τὸ πένθος λοιπὸν εἰς εὐφροσύνην καὶ ὁ κοπετὸς εἰς ἀγαλλίαμα τέτραπται, τῇ τοῦ Ἀναστάντος χάριτι καὶ τῷ στόματι καὶ ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης πεπληρωταὶ διὰ τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς ἀναστάσεως ἐπὶ τῇ κλητῇ καὶ ἁγίᾳ ἡμέρᾳ τοῦ Θείου Πάσχα.

Τὴν εὐφροσύνην δὴ ταύτην καὶ χαρὰν εὐαγγελιζόμενοι καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῆς Πόλεως τοῦ Θεοῦ, τῆς ἁγίας,

τῆ ὑμετέρας Γερασμίας Μακαριότητι, ἀδελφικῆ μὲν προθυμία καὶ ἀγαλλομένη καρδιά πρὸς Αὐτὴν ἤκομεν διὰ τῶν γραμάτων Ἡμῶν τούτων, ἀδελφικῆ δ' ἀγάπη καὶ τὰ Εὐαγγέλια προσφانوῦμεν Αὐτῇ «Χριστὸς Ἄνεστη» καὶ ἐν χαρᾷ περιπτυσσόμεθα καὶ ἐν Χριστῷ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντι Αὐτὴν κατασπαζόμεθα καὶ ὅλη ψυχῆ καὶ καρδιά ἐπευχόμεθ' Αὐτῇ, ὅπως ὁ τὸν Ἄδην σκυλεύσας καὶ Ἡμᾶς ἐκ θανάτου πρὸς ζωὴν καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν διαβιβάσας Σωτὴρ Ἡμῶν χαρίζεται Αὐτῇ ὑγίειαν καὶ εὐεξίαν κατ' ἄμφω, ἐπὶ μήκιστον, ἐν εὐθηνίᾳ ἀγαθῶν καὶ εὐλογίαις χρηστότητος, τὸ δὲ πλήρωμα τῆς χριστιανικῆς Αὐτῆς Ποίμνης πίστει τε καὶ ἀρετῇ ἀκμάζον καὶ ἐν εὐσεβείᾳ θάλλον καὶ ἐπὶ τὴν σωτηρίαν προθύμως ὑπ' Αὐτῆς ἀγόμενον.

Εἰ γὰρ καὶ σήμερον ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Παναγίου καὶ Ζωηροῦτον Τάφου, ὅθεν ὡς ἐκ παστάδος βασιλικῆς ὁ τῆς Διακοσῆς ἀνέτειλεν Ἡλιος, ἐτελέσαμεν τὴν ἑορτὴν ταύτην τῶν ἑορτῶν καὶ πανηγυριῶν τῶν πανηγύρεων μετὰ πάντων τῶν ἐκ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ θαλάσσης καὶ ἑώας, τῆ χάριτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος, συνηγμένων εὐλαβῶν Προσκνητῶν, μνημονεύσαντες τοῦ τιμίου Αὐτῆς Ὀνόματος, εὐχὰς δ' ἐνθέρμως ὑπὲρ Αὐτῆς τε καὶ τῆς κατ' Αὐτὴν Ἀγιοπάτης Ἐκκλησίας ἀναπέμφαντες τῷ ἐκ νεκρῶν τριημέρῳ Ἀναστάντι καὶ ἡμᾶς ἑαυτῶ σοναντήσαντι Μεγάλῳ Ἡμῶν Θεῷ, ὅμως τῷ ἀρχαίῳ στοιχοῦντες ἔθει καὶ καθ' ὑπαγόρευσιν ἀγάπης τῆς ἐν Αὐτῷ καὶ αἰθίς νῦν τὰς αὐτὰς ἐπαναλαμβάνομεν εὐχὰς, δεόμενοι Αὐτοῦ περισφῆξιν ἐπὶ ἔτη μακρὰ τὴν Γερασμίαν Αὐτῆς Κορυφὴν, ὑπερτέραν παντὸς ἀνιάρου καὶ εἰς εὐδόξωσιν καὶ εἰς στερέωσιν τῆς Ἀγιοπάτης Ἐκκλησίας λωπιτελῶς καὶ πλουσίως συμβάλλουσιν.

Ταῦτα μετ' ἀγάπης πολλῆς ἐπὶ τῆ κλητῆ ταύτῃ καὶ ἀγία ἡμέρᾳ τῆς Ἀναστάσεως εὐχόμενοι, ἀδελφικῶς ἀξιούμεν παρ' Αὐτῆς μεταδοθῆναι τὰς ἀδελφικὰς Ἡμῶν προσρήσεις καὶ ἐπευχὰς καὶ τὸν ἐν Χριστῷ Πασχάλιον ἀσπασμὸν τοῖς τὴν περὶ Αὐτὴν συγκροτούσιν Ἱερὰν Σύνοδον Πανιερωτάτοις Ἀρχιερεῦσι καὶ συλλειτουργοῖς τῆς Ἡμῶν Μετριοτήτος, περιπτυσσόμενοι δ' Αὐτὴν καὶ αἰθίς φιλήματι ἀγίῳ, διατελούμεν

Τῆς Ὑμετέρας Γερασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ ὅλως πρόθυμος.

† Ὁ Ἱεροσολύμων Βενέδικτος

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλὴμ Πάσχα 1963.

Ε'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΠΑΣΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Χρυσόστομον

Ἀθήνας

Μακαριώτατε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Κυρίῳ Δέσποτα,

Χριστὸς Ἄνεστη!

Δεχθῆτε ἀπὸ ἐμὲ ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν ἐπὶ τῇ
μεγάλῃ ἑορτῇ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη-

σοῦ Χριστοῦ καὶ πνευματικὸν ἀσπασμὸν χαρᾶς καὶ ἀγάπης ἐν Κυρίῳ, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐχάρισε τὴν φωτεινὴν ἐλπίδα τῆς αἰωνίου ζωῆς εἰς τὴν οὐράνιον Βασιλείαν Του.

Εἶθε νὰ μᾶς ἀξιῶσῃ ὁ Θεὸς νὰ διαφυλάξωμεν αὐτὴν τὴν ἀγίαν χαρὰν εἰς τὰς καρδίας μας ἀπάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μας καὶ νὰ τὴν διαδώσωμεν διὰ τοῦ λόγου τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ παραδείγματος μεταξὺ ὄλων τῶν τέκνων, τὰ ὁποῖα ἡ θεία πρόνοια ἐνεχείρισεν εἰς τὴν πνευματικὴν μας μέριμναν.

Μετ' ἀδελφικῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης

Εἰς τὴν Ὑμετέρας Μακαριότητα εἰλικρινῶς
ἀφωσιωμένος

Ὁ Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας

† Αλέξιος

Πάσχα Χριστοῦ 1963

Ἐν Μόσχᾳ

Σ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΣΕΡΒΙΑΣ

Βελιγράδι, Πάσχα 1963

Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Χρυσόστομον

Ἀθήνας

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, περιπόθητε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργε τῆς Μετριοτήτος ἡμῶν, Κύριε Χρυσόστομε, ἀδελφικῶς περιπτυσσόμενοι ἐν Κυρίῳ τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα πάνυ ἐγκαρδίως προσαγορεύομεν.

Ἐπὶ τῇ ἐπικειμένη φωτεινῇ ἑορτῇ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ πασχάλιον χαρᾶς κατασπαζόμεθα ὑμᾶς πνευματικῶς, ἐκφράζοντες πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τὰς πλέον θερμὰς εὐχὰς καὶ δεόμενοι ἐγκαρδίως τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ὑπὲρ τῆς μακροημερέσεως ὑμῶν, καρποφόρου ἀρχιεπισκοπικῆς δράσεως καὶ ὑπὲρ παντὸς ἀγαθοῦ παρὰ Κυρίου τῇ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῇ σεπτῇ Μακαριότητι ὑμῶν.

Χριστὸς Ἄνεστη!

Διὰ τοῦ καθιερωμένου τούτου χαιρετισμοῦ συνιστῶμεν ἑαυτοὺς εἰς τὰς ἀγίας Σας προσευχὰς καὶ διατελούμεν μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ ἀφωσιώσεως.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος

ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς

ὁ Πατριάρχης Σερβίας

† Γερμανὸς

Ζ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Χρυσόστομον

Ἀθήνας

Μακαριώτατε Δέσποτα καὶ ἀγαπητὲ ἀδελφὲ
τῆς ἡμετέρας Μετριότητος,

Μετ' ἐδλαβοῦς χαρᾶς προῦπαντῶν τὴν πάμφωτον
ἐορτὴν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτή-
ρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, θερμότατα ἱκετεύω Αὐτὸν ὅπως
καταπέμψῃ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐλογίαν του εἰς ἅπαν
τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅπως χάριση εἰς ὅλους μας
ἀνακαίνισιν τοῦ πνεύματος καὶ τῶν δυνάμεων πρὸς ἐπι-
τέλεσιν τῆς ἐπ' Αὐτοῦ ἀνατεθείσης ἡμῖν διακονίας
εἰς τὴν ἅγιαν Αὐτοῦ Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Μὲ αὐτὰς τὰς ἐδλαβεῖς σκέψεις καὶ αἰσθήματα, ἐκ
τῆς ἀρχαίθεν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίας τῆς Γεωργίας
ἀδελφικῶς χαιρετίζω Ὑμᾶς, τὴν Ὑμετέραν λίαν ἀγα-
τὴν Μακαριότητα καὶ τὴν καθ' ὑμᾶς Ἁγίαν Ἐκκλη-
σίαν ἐπὶ τῇ παμφώτῳ ἐορτῇ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ
Χριστοῦ, ἐξαιτούμενος τὰς ὑμετέρας εὐχὰς ὑπὲρ ἡμῶν
καὶ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίας.

Χριστὸς Ἀνέστη!

Ἀληθῶς Ἀνέστη ὁ Χριστὸς!

Διατελῶ μετ' ἀδελφικῆς ἐν Χριστῷ τῷ Σωτῆρι
ἀγάπης πρὸς τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα ἀφωσιωμέ-
νος ἐν Κυρίῳ

Ἐφραῖμ Β'

Καθολικὸς—Πατριάρχης πάσης Γεωργίας

Ἅγιον Πάσχα 1963

Τυφλίς

Η'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἀριθ. 2549

Σόφια, Ἀπρίλιος 1963

Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Χρυσόστομον

Ἀθήνας

Μακαριώτατε,

Χριστὸς Ἀνέστη!

Ἡ ἐορτὴ τοῦ Πάσχα, ἀγγελθεῖσα ὑπὸ ἀγγέλου
ἐξ οὐρανοῦ (Μτ. 28,5-6), πληροῖ τὴν ψυχὴν μας
χαρᾶς καὶ δίδει βαθὺ νόημα εἰς τὴν δισχλιετῆ ἱστορίαν
τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὁ Χριστὸς ἀνέστη καὶ ζῆ εἰς τὴν Ἁγίαν Ἐκκλη-
σίαν Του, εἰς τὴν πιστὴν καὶ τὴν ψυχὴν τῶν ἀνθρωπί-
νων γενεῶν, εἰς τὴν φωτεινὴν ὁρμὴν πρὸς τὸ ἀγαθὸν
καὶ τὸ δίκαιον. Ὁ Ἀναστάς ἐκ νεκρῶν εἶναι ἀχωρί-

στος μεθ' ἡμῶν καὶ δεῖ μετ' ἀναγεννητικῆς δυνάμεως
εἰς τὴν ψυχὴν μας, ὅπως μᾶς ὑπεσχέθη: «καὶ ἰδοὺ
ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντε-
λείας τοῦ αἰῶνος» (Μτ. 28,20).

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Ἀναστάτου, τῶν ὁποίων ἡ
ἀμετάβλητος ἀξία βεβαιοῦται ἀνεκάθεν, ἀπέβησαν
ὄχι μόνον τοῦ πνεύματος καὶ θεμέλιον τῆς ἐλπίδος τῶν
πιστῶν, τῶν ζητούντων τὴν σωτηρίαν ἐν τῷ Κυρίῳ,
διότι γνωρίζουν ὅτι «ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οἱ ἄνθρωποι ἐσώθησαν·
οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδο-
μένον τοῖς ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς» (Πράξ.
4,10-12).

Τὸ μέγα θεῖον Πάσχα εἶναι ἐορτὴ τῆς πρώτης
δυνάμεως καὶ τῆς θείας ἀγάπης ἐν τῷ κόσμῳ διὰ τοῦ
ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Κυ-
ρίου, «ὃν ὁ Θεὸς ὑψωσε τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ Ἀρχηγὸν καὶ
Σωτῆρα» παντὸς τοῦ πνευματικοῦ Ἰσραὴλ, ὅστις
ἔλαβεν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν (Πράξ. 5,31).

Πρὸς τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα, πρὸς τὸν χρι-
στιανικώτατον κληρὸν ὑμῶν, πρὸς τὸ εὐσεβὲς ποι-
μιον ὑμῶν καὶ πρὸς ἅπαντα τὸν λαὸν ὑμῶν ἀπευθύ-
νω προσωπικῶς καὶ ἐξ ὀνόματος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
τοῦς πλέον εὐλογοῦντες χαιρετισμοὺς ἐπ' εὐκαιρίᾳ
τῆς λαμπροφόρου ἐορτῆς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς χαρᾶς,
εὐχόμενος ὑμῖν, ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Ἀναστάτου Κυ-
ρίου καὶ Λυτρωτοῦ ἡμῶν, ὑγείαν, μακρότητα ἡμερῶν
καὶ μίαν νέαν ἅγιαν ἐορτὴν τοῦ θείου Πάσχα.

Συνιστῶν ἐμμαντὸν εἰς τὰς ἁγίας ὑμῶν ἀποστολι-
κὰς προσεσχὰς, διατελῶ τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος
ταπεινὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς

† Κόριλλος

Πατριάρχης Βουλγαρίας

Σόφια, 1963

Ἅγία Ἐορτὴ τοῦ Πάσχα.

Θ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος, λίαν ἡμῖν ἀγαπητὲ καὶ περισπούδαστε
ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργγέ, Κύριε Χρυσό-
στομε, τὴν Ὑμετέραν Γερασμίαν Μακα-
ριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασταζόμενοι,
ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Καταθριαμβεύσας τοῦ θανάτου καὶ σκυλεύσας
τὸν ἄδην, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν καὶ Κύριος ἀνέστη τριήμερος
ἐκ τάφου. Τὸ Κράτος τοῦ Ἄδου κατέλυσε καὶ τὸν
παράδεισον ἠνέωξε καὶ ἡμᾶς τῆς βασιλείας Αὐτοῦ
κληρονόμους ἀνέδειξεν.

Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ ἄνθρωποι
συνευφραίνονται σήμερον καὶ συνεορτάζουνσιν, ἐπι-
ταῖς μεγάλας καὶ ἀνεκτιμήτους ταύταις δωρεαῖς τῆς
Ἀναστάσεως. Ἐν ἐξάρσει πνεύματος καὶ θερμῇ
εὐχαριστίᾳ, οἱ ἅπανταχοῦ τοῦ κόσμου πιστοὶ πανηγυ-
ρίζουσι σήμερον καὶ χαρμωδῶς εὐορτάζουνσιν τὴν ἐν-
δοξον τοῦ Κυρίου Ἀνάστασιν.

Ἐν φαιδρότητι τολῶν ζωῆς, τῆς ζωῆς τὴν πατή-

γυριν καὶ ἡμεῖς, μετὰ τοῦ περὶ ἡμᾶς χριστιανόμενου λαοῦ, ἐορτάζοντες, ἐν εὐγνωμοσύνῃ μὲν ἀρρήτῳ αἰνοῦμεν καὶ ὑμολογοῦμεν τὴν ἄκραν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ συγκατάβασιν καὶ φιλανθρωπίαν, ἔθει δ' ἀρχαίῳ καὶ καλῶς ἐξερημένῳ κατακολουθεῖν ἐγνωκότες, πρόφρονι τῇ καρδίᾳ καὶ γεγηθότες τὴν ψυχὴν σπεύδομεν εἰς νοεράν συνάντησιν τῆς Ὑμετέρας Γερασμίας Μακαριότητος, ἵνα ἀδελφικῶς μὲν προσαγορεύσωμεν Ἀδτῇ διὰ τοῦ θείου καὶ γλυκυφθόγγου προσφωνήματος: «Χριστὸς Ἀνέστη!», θερμῶς δ' ἐδῆθῶμεν Ἀδτῇ μὲν ὕγιαν, ὄλβον καὶ κραταίωσιν, πεπιστευμένη δὲ τῇ σοφίᾳ Ἀδτῆς ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ ἐδημερίαν, εὐστάθειαν καὶ ἀκμῆν, ἐπ' ἀγαθῷ συμπάσης τῆς σεπτῆς Ὁρθοδοξίας.

Παρακαλοῦντες δὲ τὴν Ὑμετέραν ἀγαπητὴν Μακαριότητα, ὅπως διαβιβᾷ τὰς πασχάλιους ἡμῶν προσήσεις καὶ εὐχὰς καὶ τοῖς ἀγαπητοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς, τοῖς συγκροτοῦσι τὴν περὶ Ἀδτῆν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, ἀπονεμομένῳ Ἀδτῇ καὶ αὐτῆς τὸν ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν καὶ διατελοῦμεν

Τὰς Ὑμετέρας Γερασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς καὶ ὄλωσ πρόθυμος ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Κύριον Μακάριος

Ἐν τῇ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῇ Κύπρου,
Ἁγίου Πάσχα 1963.

I

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΟΥ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Μακαριώτατον
Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Χρυσόστομον

Ἀθήνας

Μακαριώτατε Δέσποτα,

Χριστὸς Ἀνέστη!

«Νῦν πάντα πεπλήρωται φῶτος,
οὐρανὸς τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια».

Ἄπας ὁ Χριστιανικὸς κόσμος ἐορτάζει νῦν τὸν Ἀναστάντα ἐκ τοῦ Τάφου Χριστὸν τὸν Ζωοδότην. Οἱ χαρμόσυνοι πασχάλιοι ὕμνοι ὀμιλοῦν περὶ τῆς νίκης τῆς ζωῆς κατὰ τοῦ θανάτου. Μετὰ τοῦ ἁγ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου ἀναφωνοῦμεν: «Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; Ποῦ σου, Ἄδη, τὸ νίκος;»

Ἐγκαρδίως χαιρετῶν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα αὐτὴν τὴν κλητὴν καὶ ἁγίαν ἡμέραν, εὐχομαι ὑμῖν ἐκ βάθους καρδίας ὕγιαν καὶ πνευματικὴν χαράν. Εἴθε ὁ Ἀναστὰς Κύριος νὰ Σᾶς χαρίξῃ δύναμιν καὶ ἰσχὴν πρὸς πολυετῆ διακονίαν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος
ταπεινότητος δούλος

† Ἀρχιεπίσκοπος Γεώργιος

Βαρσοβία,
Πάσχα Χριστοῦ 1963

II

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΡΕΛΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑΣ

Πάσχα 1963

Τῇ Ἀδτοῦ Μακαριότητι, Χρυσόστομον
Ἀρχιεπισκόπῳ Ἑλλάδος καὶ Μητροπολίτῃ
Ἀθηνῶν.

Μακαριώτατε,

Ἐν τῇ λαμπρᾷ ἐορτῇ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ χαιρετῶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα «μὲ τὸ φίλημα τῆς ἀγάπης»: Χριστὸς Ἀνέστη ἐκ νεκρῶν—Ἀληθῶς Ἀνέστη.

Ὁμολογῶν μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ: «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου», «αὕτη ἡ ἡμέρα ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ».

Καὶ συγκεντρωμένοι «ἐν τῇ πρώτῃ μεγάλῃ ἡμέρᾳ τῆς ἐβδομάδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν» ὡς προσεχηθῶμεν διὰ ἀλλήλους καὶ δι' ἅπαντας τοὺς Χριστιανούς, ὅπως ἡ ἀγάπη μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν ἀναγεννηθῇ, ἵνα ἐνώση ἅπαντας τοὺς πιστοὺς ἐν Χριστῷ εἰς «τὸ ποτῆριον τῆς εὐλογίας» καὶ νὰ λυθῶσι ἅπαντα τὰ προβλήματα ἡμῶν.

Εὐχόμενος τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι «πλεονάζουσαν χάριν» αἰτοῦμαι τὰς ἁγίας Ὑμῶν εὐχὰς.

Ὁ ταπεινὸς ἀδελφός Ὑμῶν ἐν Χριστῷ

† Ραυολί (Παῦλος)

Ἀρχιεπίσκοπος Καρελίας καὶ πάσης
Φινλανδίας

III

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΡΑΓΑΣ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑΣ

Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Χρυσόστομον

Ἀθήνας

Ἐπὶ «τῇ κλητῇ καὶ ἁγίᾳ ἡμέρᾳ» τῆς φωτεινῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτε «οἱ οὐρανοὶ ἐπαξίως εὐφραίνονται, ἡ γῆ δὲ ἀγαλλιᾶται» μὲ εὐλογημένας σκέψεις καὶ αἰσθήματα χαρᾶς χαιρετίζω τὴν Ὑμετέραν Ἀγιότητα διὰ τοῦ πασχάλιου χαιρετισμοῦ:

Χριστὸς Ἀνέστη!

Παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τοὺς ἐγκαρδίους μου χαιρετισμοὺς ἐπὶ τῇ λαμπρᾷ ἐορτῇ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῶ τὸν Σωτῆρα Χριστόν, τὸν ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν, διότι μᾶς κατηξίωσε νὰ καταστῶμεν κοινωνοὶ τῆς «ἐορτῆς ἐορτῶν καὶ πανηγύρεως πανηγύρεων», τοῦ ἁγίου Πάσχα.

Εὐχομαι ὅπως ὁ Ἀναστὰς Κύριος μᾶς φωτίσῃ

μέ πνευματικὴν χαρὰν καὶ «ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς εἰρήνης».

Μὲ πασχαλινὸν ἀσπασμὸν περιπτύσσομαι τὴν Ὑμετέραν Ἀγιότητα καὶ δέομαι τοῦ Ἀναστάτου Κυρίου ἡμῶν Χριστοῦ, ὅπως ἐπισχύσῃ Ὑμᾶς ἐν τῇ πρωθιεραρχικῇ Σας διακονίᾳ πρὸς δόξαν Θεοῦ, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ πρὸς εὐαγγελισμὸν τῆς εἰρήνης εἰς τὸν κόσμον.

Ὁ Ἀναστάς Κύριος εἶθε νὰ δώσῃ εἰρήνην μέχρι τοῦ τέρατος τῶν αἰῶνων καὶ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ τῆς εὐλογημένης τῆς εἰρήνης.

Μὲ εὐκρινῆ κατὰ Χριστὸν ἀγάπην

† Ἰωάννης

Μητροπολίτης Πράγας

II'

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΟΡΟΥΣ ΣΙΝΑ

ΙΕΡΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗ ΜΟΝΗ

ΤΟΥ ΘΕΟΒΑΔΙΣΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΣΙΝΑ

Ἀριθμ. 23

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Σινᾶ τῇ 6ῃ Ἀπριλίου 1963

Τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κυρίῳ Κυρίῳ Χρυσόστομῳ

Εἰς Ἀθήνας.

Μακαριώτατε Δέσποτα,

Ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος ἤξλωσεν ἡμᾶς καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκτελέσαι τὸν χρόνον τῆς ψυχοφελούς τεσσαρακοστῆς κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου καὶ φθάσαι τὰς πανσέπτους ἡμέρας ταύτας, καθ' ἃς ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία, τοῖς διδάγμασι τῶν θεοφόρων Πατέρων καὶ μεγάλων διδασκάλων τῆς οἰκουμένης στοιχοῦσα, τελεῖ τὴν ἀνάμνησιν τῆς ὑπερόχου θυσίας, ἣν προσέφερεν ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ προανάρχου Πατρὸς, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐκπλήσσειται ἡ διάνοια αὐτοῦ ἀτενίζοντος κρεμᾶμενον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὸν ἀναμάρτητον θεάνθρωπον Ἰησοῦν Χριστὸν αἰρόντα τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, ἵνα ἀπαλλάξῃ αὐτὸν ἐξ αὐτῆς καὶ ἐλεύθερον ὁδηγήσῃ πρὸς τὸν οὐράνιον αὐτοῦ Πατέρα, τὸν μὴ θέλοντα τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέφαι καὶ ζῆν αὐτόν. Καὶ κατανύσσεται ἡ ψυχὴ παντὸς εὐσεβοῦς χριστιανοῦ καὶ πληροῦται ἡ καρδιά αὐτοῦ βαθύτατης ἐδναγωγμοσύνης ἀναλογιζομένου τὸ βᾶθος τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ καὶ ἰδιαιτέρως τῆς ἀγάπης αὐτοῦ τῆς πολλῆς πρὸς τὸ πλάσμα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον νεκρὸν τοῖς ἁμαρτήμασι, σνεζωοποίησε καὶ σνήγειρε τῷ ἀναστάντι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ Χριστῷ καὶ σνεκᾶθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις.

Ταπεινοὶ καὶ ἡμεῖς λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου προσκνυόμενοι τὰ πάθη τὰ σεπτὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, καὶ τὸν πανευφρόσνον ὕμνον τῆς ἐνδόξου αὐτοῦ ἀναστάσεως ἄδοντες «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ

νεκρῶν θανάτῳ θάνατον πατήσας» ἐκετεόμενοι αὐτὸν ἐκ βάθους καρδίας, ὅπως χαρίσῃται τῷ κόσμῳ παντὶ, σννταρασσομένῳ κατὰ τοὺς ἐσχάτους τούτους χρόνους δεινῶς, τὴν πολυπόθητον εἰρήνην, τῇ δ' Ὑμετέρα σεβασμία Μακαριότητι δωρηταὶ ὑγείαν ἀκλόνητον καὶ βίον μακρότατον ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἧς τὸν πανένδοξον Θρόνον ἐπαξίως κοσμεῖ.

Ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν σεπτὴν Αὐτῆς Κορυφὴν ἀδελφικῶς ἀσπαζόμενοι καὶ νικῶς προσκνυόντες διατελοῦμεν μετὰ σεβασμοῦ βαθυτάτου

Τῆς Ὑμετέρας γεραῆς Μακαριότητος

Ταπεινὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

καὶ τέκνα πειθήνια

† Ὁ Σινᾶ Πορφύριος

Καὶ ἡ Ἱερὰ τῶν Πατέρων Σύναξις

Δικαῖος Ἀρχιμ. Νικάνδρος,

Οἰκονόμος Ἀρχιμ. Εὐγένιος,

Γραμματεὺς Ἱεροδιάκονος Δαμιανός.

ΙΔ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ — ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ

ΠΑΣΗΣ ΑΡΜΕΝΙΑΣ

Ἀριθ: Πρωτ. 271

Ἀπρίλιος 1963

Μακαριώτατον Χρυσόστομον,

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Ἀθήνας

Μὲ φαιδρὰν καρδίαν χαίρετιζομεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐπὶ τῇ καλῇ ἀγγελίᾳ τῆς ἐνδόξου Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ δεόμεθα μεθ' ὑμῶν, ὅπως τὸ ἐκ τοῦ Ἁγίου Τάφου ἀκτινοβολῶν φῶς λάμπῃ ἰσχυρῶς καὶ θριαμβευτικῶς καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον καὶ εἰς τὴν καρδίαν ἐκάστου ἀτόμου πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ εὐαγγελικοῦ μηνύματος τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης, πρᾶγμα διὰ τὸ ὁποῖον ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀνέβη εἰς τὸν Γολγοθᾶν καὶ ἐπάτησε τὸν θάνατον διὰ τοῦ θανάτου Του, ἵνα οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ζωὴν πλήρη καλοκαγαθίας, δικαιοσύνης καὶ εὐτυχίας.

Μὲ τὰς καλὰς ταύτας εἰδήσεις καὶ με ἀτὰς τὰς προσευχὰς ἐδναμωμένοι εὐχόμεθα εἰς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα στερεὰν ὑγείαν καὶ καρποφόρον δρᾶσιν ἐπὶ πολλὰ ἔτη πρὸς δόξαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ θεοφιλοῦς Ὑμῶν λαοῦ.

Χριστὸς Ἀνέστη ἐκ νεκρῶν.

Μετὰ θερμῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης

† V a s k e n I

Ἀνώτατος Πατριάρχης καὶ Καθολικὸς

πάσης Ἀρμενίας

ΙΕ'

ΤΗΣ Α. ΧΑΡΙΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΚΑΝΤΕΡΜΠΟΥΡΥ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ
ΑΝΑΚΤΟΡΟΝ ΤΟΥ ΛΑΜΠΕΘ

Πάσχα 1963.

Μακαριώτατε, περιφιλημένε ἀδελφὲ ἐν Χριστῷ.
Χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ
Πατρὸς καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Χριστὸς ἀνέστη!

Διὰ τοῦ χαρμωσύνου τούτου μηνύματος ὁ ἄγγελος
ἐχαιρέτησε τὴν εὐλογημένην Μαρίαν τὴν Μαγδαλη-
νὴν καὶ τὴν ἄλλην Μαρίαν, αἱ ὁποῖαι ἦλθον εἰς τὸν
τάφον τοῦ σταυρωθέντος Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν
πρώτην πρωΐαν τοῦ Πάσχα: τοῦτο, περιφιλημένε
ἀδελφέ, εἶναι τὸ μήνυμα τὸ ὁποῖον ἡ εορτὴ τῆς Ἀνα-
στάσεως φέρει εἰς ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα.

«Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν
ἐσταυρωμένον ζητεῖτε· οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γὰρ
καθὼς εἶπε, δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ
Κύριος καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν (Ματθ. κη' 5-7).

Οὗτος ὁ ἀγγελικὸς χαιρετισμὸς, ὁ ὁποῖος ἀνήγ-
γειλλε εἰς τὸν κόσμον ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
Χριστὸς, ὅστις ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ἀνέστη,
ἵνα ἡ δόξα τῆς Θεότητος Αὐτοῦ λάμψῃ εἰς τὸ σκότος
τοῦ κόσμου. Αἱ ἁμαρτωλαὶ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων
αιωνίως ἐφωτίσθησαν ὑπὸ τῶν λαμπρῶν ἀκτίνων τοῦ
καθαριστικοῦ πνεύματος Του. Διότι ἀπὸ τῆς ἡμέρας
ἐκείνης οὐδεὶς ἁμαρτωλὸς ἠμπόρεσε νὰ σταθῇ κατε-
νώπιον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ καὶ νὰ μείνῃ ἀσυγκλήτος
ἐνώπιον αὐτῆς τῆς θείας παρουσίας.

«Καίτερ ὦν νίδς, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπα-
κοήν, καὶ τελειωθείς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ
πᾶσιν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου» (Ἐβρ. ε' 8-9).

Ἡμεῖς οἱ ὁποῖοι φέρομεν ἐπὶ τοῦ στήθους μας
τὸ σημεῖον τῶν παθῶν Αὐτοῦ, ὀφείλομεν νὰ φροντί-
ζωμεν ἐπὶ παντὸς πράγματος νὰ ἐκτελῶμεν τὸ θέλη-
μά Του καὶ νὰ προχωρῶμεν ἐμπρὸς διὰ νὰ ἀναγγείλ-
λωμεν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τὴν εἰδήσιν τῆς νίκης
Του. Εἰς ἓνα διηρημένον κόσμον, ζοφερὸν καὶ δυσ-
τηγῆ ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων, ὀφείλομεν
νὰ κηρύξωμεν τὴν εἰδήσιν, ὅτι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀνθρωποὶ
ἔχον λυτρωθῆ ὑπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν
παθημάτων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς βε-
βαιότητος τῆς Ἀναστάσεώς Του.

Τοῦτο τὸ ἔτος κατὰ τὸ ὁποῖον οἱ Χριστιανοὶ τῆς
Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἐνώρονται ἐν τῇ πα-

νηγύρῃ τῆς «βασιλίδος τῶν εορτῶν» ἄς ἐκδη-
λώσωμεν καὶ ἄς κηρύξωμεν τὴν ἀγάπην μας πρὸς τὸν
Θεὸν καὶ τὸ χρέος μας πρὸς τοὺς συνανθρώπους ἡμῶν
διακηρύσσοντες ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐνδοξον «εὐαγγέλιον»
τῆς λυτρώσεώς μας. Διότι «καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν,
διό καὶ λαλοῦμεν, εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον
Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ» (Β' Κορ. δ'
13-14).

Χριστὸς ἀνέστη! Ἀληθῶς ἀνέστη. Ἀλληλοῦϊα!
Μετὰ ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἀσπασμῶν,
ἀγαπητὸς ἀδελφὸς ἐν Χριστῷ

Μιχαήλ

Ἀρχιεπίσκοπος Καντέρμπουρ
Πριμᾶτος πάσης Ἀγγλίας καὶ Μητροπολίτης

ΙΣ'

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΜΟΣΧΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΚΚΛ. ΣΧΕΣΕΩΝ

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΓΙΑΡΟΣΛΑΒ ΚΑΙ ΡΟΣΤΩΒ

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Χρυσόστομον

Ἀθήνας.

Ἀγαπητὲ ἐν Κυρίῳ Μακαριώτατε Δέσποτα,

Χριστὸς Ἀνέστη!

Αὐτὴν τὴν λαμπροφύρον καὶ σωτήριο ἡμέραν,
ὅτε πᾶσα ἀνθρωπίνη φύσις καταναγίζεται ἀπὸ τὸ ἀνέ-
σπερον φῶς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἐν πνευ-
ματικῇ χαρᾷ χαιρετίζω ἐξ ὅλης καρδίας τὴν ὑμετέ-
ραν Μακαριότητα ἐπὶ τῇ μεγίστῃ ὀλῶν τῶν εορτῶν
καὶ εὐχόμαι εὐλαβῶς ὅπως ὁ Ἀναστάς Ζωοδότης
Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀξιῶσῃ Ὑμᾶς, ἵνα ἐν
ὕψει καὶ πνευματικῇ ἀγαλλιάσει ὑποδέχησθε ἐπὶ
πολλὰ ἔτη αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Πάσχα,
εορτάζοντες τὸ πάναγνον Ὄνομα τοῦ Σωτῆρος τοῦ
Κόσμου.

Μετ' ἀγάπης ἐν Χριστῷ τῷ Ἀναστάντι ἐξαι-
τοῦμαι τὰς ἀγίας Σας εὐχάς.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος

τῶν Ἐξωτερικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχέσεων

τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας

Ἀρχιεπίσκοπος Γιαροσλάβ καὶ Ροστώβ

† Νικόδημος

Πάσχα Χριστοῦ 1963

Ν Α Ϊ Κ Α

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ *

82. Ἁγία Μαρκέλλα Βοτανικοῦ. (22 Ἰου-
λίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀνηγέρ-
θη ἐν ἔτει 1922.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 22 Ἰουλίου
τοῦ 1922.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Ἡ ἀγιογράφησις τῆς Δεομένης Πλατυ-
τέρας ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Δ η μ. Π ε λ ε κ ά σ η.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 157 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

ΙΖ'

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΜΟΣΧΑΣ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΡΩΣΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΕΘΝΩΤΡΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Χρυσόστομον

Ἀθήνας.

Μακαριώτατε Δέσποτα,

Χριστὸς Ἀνάστη!

Με αἰσθήματα πνευματικῆς χαρᾶς χαιρετίζω
ἐγκαρδίως τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐπὶ τῇ λαμ-
προφύρῳ ἑορτῇ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Εὐχομαι εὐλαβῶς ὅπως ὁ Ἀναστὰς Κύριος ἡμῶν
Ἰησοῦς Χριστὸς ἀξιῶσθαι Ὑμᾶς καὶ ὅλα τὰ τέκνα τῆς
καθ' ὑμᾶς Ἁγίας Ἐκκλησίας νὰ ἑορτάζητε ἐπὶ πολ-
λά ἔτη ἐν πνευματικῇ καὶ σωματικῇ ὑγείᾳ καὶ ἐν
χαρᾷ κατὰ Κύριον αὐτὴν τὴν κοσμοσωτήριον ἑορ-
τὴν.

Ἐξαιτούμαι τὰς πρωθιεραρχικὰς εὐχὰς τῆς Ὑ-
μετέρας Μακαριότητος.

Μετ' ἀγάπης ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι

† Ἀλέξιος

Ἐπίσκοπος Ταλλίν καὶ Ἐσθονίας
καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ Τμήματος τῶν
Ἐξωτερικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχέ-
σεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

Πάσχα Χριστοῦ 1963

83. Ἅγιος Μελέτιος Σεπολίων. (1 Σεπτεμ-
βρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: «Πάλαι
ἦτο μικρὰ μονόκλιτος βασιλική. Κατεδαφισθεὶς ἀνω-
κοδομήθη μεγαλύτερος καὶ μετὰ διάφορον σχέδιον...
Ἦτο μετόχιον τῆς ἐπὶ τοῦ Κιθαιρώωνος Μονῆς τοῦ
ὀσίου Μελετίου».

Ἡ χρονολογία τελέσεως τῶν ἐγκαίνιων
εἶναι ἀνεξακριβωτος.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

(Βλέπε: Χρυσοστόμου Παπαδοπού-
λου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, «Ὁ Ἅγιος Μελέ-
τιος ὁ νέος» ἔκδοσις Β', Ἀθῆναι 1949, σελ. 40.— Ἀ-
ναστασίου Ὁρλάνδου «Μεσαιωνικὰ μνη-
μεῖα τῆς πεδιάδος τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν κλιτύων Ὑ-
μηττοῦ—Πεντελικῶν—Πάρνηθος καὶ Αἰγάλεω», Ἀ-
θῆναι 1933, σελ. 139).

**84. Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος Ἀσυρμά-
του Μπραχαμίου.** (6 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐθεμε-
λιώθη τῇ 9 Ἰουνίου 1959, ἀποπερατωθεὶς ἐντὸς τοῦ
ἔτους. Τῇ 6 Αὐγούστου 1959 ἐτελέσθη ἡ πρώτη θεία
Λειτουργία.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

85. Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος Βύρωνος.
(6 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Κατε-
σκευάσθη ἀρχικῶς ξύλινος ἐν ἔτει 1923. Ἐν ἔτει
1929, καὶ δὴ τῇ 1 Δεκεμβρίου, ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος,
ἡ ἀποπεράτωσις δὲ συνετελέσθη κατὰ τὸ ἔτος 1939.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 6 Ὀκτωβρίου
1940 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Ταλαντίου Παν-
τελεήμονος (νῦν Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης).

Ἱερά λείψανα: Ἁγίας Μαρίνης. Ἁγίας
Παρασκευῆς, («κατὰ μαρτυρίαν εὐσεβῶν Χριστι-
ανῶν»).

86. Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος Καλλιθέας.
(6 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐν ἔτει
1910 ἀνηγέρθη ὁ ἱερός ναός, ἐπὶ οἰκοπέδου δωρηθέν-

τος ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1843. Ὁ ἱερός οὗτος ναὸς ἀντικατεστάθη ὑπὸ νέου, ἀνεγερθέντος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1936 μέχρι τοῦ 1961.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Εἰς τὸν περίβολον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ἀριστερὰ τῶ εἰσερχομένῳ, ὑπάρχει προτομὴ τοῦ Ἐθνομάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου, εἰς τὴν στήλην τῆς ὁποίας ἀναγράφονται ταῦτα:

«Ὁ

Σμύρνης

Χρυσόστομος

Ἀγαθὴ τύχη τὸ Δραγάσιον ἐκπαιδευτικὸν ἴδρυμα τὴν δετὴν προτομὴν ἐδωρήσατο τῶ ἱερῶ τοῦ Σωτήρος καὶ εἰς αἰώνιον μνήμην καὶ μίμησιν τῶν ἀγώνων τοῦ Μ. Ἐθνομάρτυρος τοῦ Μητροπολίτου

Σμύρνης Χρυσοστόμου

Ἐφημερεύοντος Ἀρχιμ. Κυρίλλου Λαμπρινίδου

Ἦν ἔστησαν Ἐ. Ζερντὲς Πρόεδρος
Ἄ. Κόλιας
Ἰ. Σταφυλάκης
Κ. Παυλίδης

Μετὰ τοῦ Κοινοτάρχου Καλλιθέας

Δ. Ἀναγνώστου

Ἐν ἔτει 1931 Μαΐου 31

Εὐχεσθε οἱ παριόντες».

87. Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος Μοσχάτου. (6 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1925 μέχρι τοῦ Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1930.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 21 Σεπτεμβρίου 1930 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Γυθείου καὶ Οἰτύλου Διονυσίου Δάφνου (ἀποθανόντος Μητροπολίτου Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης).

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

88. Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος Πλάκας. (6 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Κτίσμα τοῦ 11ου—12ου αἰῶνος. Βυζαντινὸν ἀρχαιολογικὸν μνημεῖον, γνωστὸν ὡς ἱερός ναὸς Σωτεῖρα τοῦ Κοττάκη.

Ἡ χρονολογία τελέσεως τῶν ἐγκαίνιων εἶναι ἀνεξακριβωτός.

Ἱερά λείψανα: Τμῆμα τῆς χειρὸς τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου. Ἀγίας Μαγδαληνῆς. Ἀγίου Μοδέστου. Ἀγίας Ἰουλίτης. Ἀγίου Γεωργίου. Ἀγίου Δημητρίου τοῦ Πελοποννησίου. Τὰ ἱερά ταῦτα λείψανα προέρχονται ἐκ δωρεῶν εὐσεβῶν ἑνοριτῶν.

Ἡ ἀγιογράφησις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Δημητρίου Πελεκάση.

(Βλέπε: Α. Ευγγουπούλου «Τὰ Βυζαντινὰ καὶ Τουρκικὰ μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν», εἰς τὸ «Εὐρετήριο τῶν μνημείων τῆς Ἑλλάδος», τεύχος Β', Ἀθῆναι 1929, σελ. 94).

89. Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος καὶ Ἁγίου Σώστης Λεωφόρου Συγγρού. (6 Αὐγούστου καὶ 7 Σεπτεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀνηγέρθη τῶ 1899 χορηγούσης Βασιλίσσης Ὀλγας ἐπὶ τῇ διασώσει τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α', ὡς ἀναγράφεται ἐπὶ μαρμαρίνης πλακῆς εὐρισκομένης ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ἀριστερὰ τῶ εἰσερχομένῳ. Ἡ ἀπόπειρα δολοφονίας τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α' ἐγένετο τῇ 14 Φεβρουαρίου 1898.

Ὁ ἱερός ναὸς εἶναι λυόμενος, ἀπαρτιζόμενος ἐξ ὀπτοπλίνθων, μετεφέρθη δὲ ἐκ Παρισίων, ὅπου ἐχρησίμειε ὡς περίπτερον ἐκθέσεων.

Ἡ ἐπιμαρμάρωσις τοῦ δαπέδου τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἐγένετο ἐν ἔτει 1963 δαπάνη τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου Χατζησταύρου.

Τὰ ἐγκαίνια ἔχουν τελεσθῆ.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

(Βλέπε: «Ὀλγα ἡ Βασίλισσα τῶν Ἑλλήνων» [ὑπὸ Ἰουλίνας Ν. Καρόλου], σελ. 120, 207).

90. Ἁγιὸς Νικόλαος Καισαριανῆς. (6 Δεκεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1924 χρησιμοποιεῖται ἡ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου παραχωρηθεῖσα Ἀποθήκη πολεμικοῦ ὕλικου, καταλλῆλως διασκευασθεῖσα. Τῇ 5 Ἰουλίου 1953 κατετέθη ὁ θεμέλιος λίθος ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Ρωγῶν Διονυσίου (νῦν Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης) καὶ ἤρχισεν ἡ ἀνέγερσις τοῦ νέου ἱεροῦ ναοῦ, παραπλευρῶς τοῦ ὡς ἂν, συνεχιζομένη εἰσέτι,

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

(Βλέπε: Ἀρχιμ. Γερμανοῦ Δημητροπούλου «Ὁ ἱερός ἐνοριακὸς ναὸς Ἁγίου Νικολάου Καισαριανῆς», Ἀθῆναι 1961).

91. Ἅγιος Νικόλαος Καλλιθέας. (6 Δεκεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1952 μέχρι τοῦ ἔτους 1961, συνεχίζεται δὲ εἰσέτι ἡ κατασκευὴ τοῦ τρούλλου καὶ τοῦ κωδωνοστασίου. Ὁ ἀρχικὸς ἱερός ναός, εἰς τὴν θέσιν τοῦ νεοκτίστου σημερινοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ἐθεμελιώθη τῇ 6 Δεκεμβρίου 1931 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως Χρυσόστομου (νῦν Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν) ἀλλὰ δὲν συνετελέσθη ἢ ἀνεγερθεῖς αὐτοῦ, χρησιμοποιοθέντος ξυλίνου ἱεροῦ ναοῦ, ὅστις κατεδαφίσθη ἐν ἔτει 1956, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ σημερινοῦ ἱεροῦ ναοῦ.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

92. Ἅγιος Νικόλαος Κάτω Πατησίων. (6 Δεκεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1946 μέχρι τοῦ ἔτους 1949, ἀνεγερθεῖς ἐπὶ τοῦ χώρου μικροτέρου ἱεροῦ ναοῦ κατεδαφισθέντος.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 23 Ἰουνίου 1957 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Μαραθῶνος Δαμασκηνοῦ (νῦν Μητροπολίτου Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας).

Ἱερά λείψανα: Ἁγίου Χαραλάμπους. Ἁγίου Δημητρίου. Ἁγίας Αἰκατερίνης. Ἁγίας Μαύρας. Ἁγίου Τρύφωνος. Ἁγίου Μοδέστου. Τὰ ἱερά λείψανα ταῦτα εἶναι δωρεὰ τῆς οἰκογενείας Ἰωάννου Βάρτσου.

Ἡ ἀγιογράφησις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Φωτίου Κόντογλου καὶ Παντελ. Ὁδάμπαση.

93. Ἅγιος Νικόλαος Πευκακίων. (6 Δεκεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ὁ θεμέλιος λίθος κατετέθη τῇ 14 Μαΐου 1889, παρουσία τοῦ Πρίγκιπος Νικολάου, ἐπὶ Δημάρχου Ἀθηναίων Τιμ. Φιλήμονος. Ἀρχιτέκτονες τοῦ ἔργου ἦσαν ὁ Γεράσιμος Μεταξᾶς καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀναστάσιος Μεταξᾶς.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 19 Μαρτίου τοῦ 1895 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Γερμανοῦ Καλλιγᾶ.

Ἱερά λείψανα: Τεσσάρων μαρτύρων ἐν Κρήτῃ μαρτυρησάντων. Ἁγίου Γεωργίου. Ἁγίου Παντελεήμονος. Ἁγίας Παρασκευῆς. Ἁγίου Τρύφωνος. Ἁγίου Χαραλάμπους. Ἁγίου Ἀθανασίου. Ἁγίου Προκοπίου. Ἁγίου Μιχαὴλ Συνάδων. Ἁγίου Βασιλείου Ἀγκύρας. Ἁγίου Διονυσίου τοῦ ἐν Ὀλύμπῳ. Ἐδωρήθησαν παρ' εὐσεβῶν Χριστιανῶν.

Ἡ ἀγιογράφησις ἐγένετο ὑπὸ τῶν Ἀργυροπούλου, Φώτα, ἱερέως Δημητρίου Τσεβᾶ, Ἰωάννου Τερζῆ, Βασιλείου, Βασιλοπούλου καὶ Γεωργίου Οἰκονόμου.

Ἀριστερὰ τῷ εἰσερχομένῳ εἰς τὸν ἱερόν ναὸν ὑπάρχει ὁ παλαιὸς ἱερός ναός, χρησιμοποιοῦμενος σήμερον ὡς Παράρτημα τοῦ Ἐ' Γυμνασίου Ὁθλέων Ἀθηνῶν. Ὁ ἀρχικὸς ἱερός οὗτος ναός ἐκτίσθη ἐν ἔτει 1887 ἀτῆ συνεργείᾳ τοῦ ἐν Νεαπόλει καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀσκληπιοῦ — Δερβενίων κατοικοῦντος τότε οἰκονόμου τῆς Αὐλῆς τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α' Νικολάου Θ' ὡν.

(Βλέπε: «Οἱ Ἅγιοι Ἰσίδωροι τοῦ Λυκαβηττοῦ Ἀθηνῶν, Ἱστορία — Βίος — Πολιτεία — Ἀκολουθία — Εἰκόνες», σύνθεσις Χ. Μ. Ἐ[νισλείδη], Ἀθῆναι 1952, σελ. 67. — Σημειωτέον ὅτι εἰς τὸ ἐν λόγω βιβλίον ἀναγράφονται τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ ἀρχικοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου — Κολωνακίου [βλέπε ἀνωτέρω ἀριθμὸν ναοῦ 37]: «Κατὰ τὸ ἔτος 1886 ἐκτίσθη ὁ μικρὸς, κατὰ τὴν ὁδὸν Σκουφᾶ, ναὸς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, εἰς τὴν συνοικίαν Κολωνακί, ὅστις ἀνεκαινίσθη ἐπὶ μείζονος σχεδίου τὸ ἔτος 1905». — Εἰς πρὸς ἐμὲ δὲ ἀποσταλεῖσαν ἐπιστολήν του, ὁ φίλος κ. Χρῆστος Μ. Ἐνισλείδης, σημειοῖ τὰ ἐξῆς περὶ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου Ἀρεῶς [βλέπε ἀνωτέρω ἀριθμὸν ναοῦ 39]: «Ἁγίος Ἐλευθέριος Ἀρεῶς ἀνηγέρθη τὸ 1929 ἐπὶ παλαιότερου, θεμελιωθέντος ὑπὸ τοῦ Ἐλευθ. Βενιζέλου ἐν ἔτει 1914, ἢ δὲ ἀνεγερθεῖς τοῦ 1929 ἐγένετο μετὰ τὴν χρησιμοποίησιν ὅλων τῶν λίθων, ποὺ εἶχε ρίψει ἄλλοτε ὁ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν, ὡς ἀνάθεμα, ἐναντίον τοῦ θεμελιωτοῦ τοῦ ἀρχικοῦ ἱ. ναοῦ»).

94. Ἅγιος Νικόλαος Ραγκαβᾶς. (6 Δεκεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Κτίσμα τοῦ 11ου—12ου αἰῶνος. Ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Θεοφύλακτου Ραγκαβῆ υἱοῦ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Μιχαὴλ Ραγκαβῆ. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ Α' Ραγκαβῆς ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 811—813 μ. Χ.

Ἡ χρονολογία τελέσεως τῶν ἐγκαίνιων εἶναι ἀνεξακριβωτος.

Ἱερὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Ἡ ἀγιογράφησις τοῦ Παντοκράτορος ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου Ἀρτέμη.

(Βλέπε: Α. Ξυγγοπούλου «Τὰ Βυζαντινὰ καὶ Τουρκικὰ μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν» εἰς τὸ «Εὐρετήριο τῶν μνημείων τῆς Ἑλλάδος», τεῦχος Β', Ἀθήναι 1929, σελ. 94).

95. Ἅγιος Νικόλαος Φιλοπάππου — Κουκάκη. (6 Δεκεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐθεμελιώθη ἐν ἔτει 1923 καὶ ἐπερατώθη ἐν ἔτει 1960.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν ἐν ἔτει 1927.

Ἱερὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Ἡ ἀγιογράφησις γίνεται ὑπὸ τοῦ Δημητρίου Κεντάκα.

(Βλέπε: «Ἡ Καθημερινή» τῆς 24 Μαρτίου 1963, σελ. 6: «Ὁ Γεώργιος Κουκάκης» — Γράμμα πρὸς τὸν «Ἀθηναῖον» τῆς Ἑλπίδος Κουκάκη).

96. Παναγία Ἐλεούσα Αἰγάλεω. (8 Σεπτεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1959 μέχρι τοῦ ἔτους 1961 ἐπὶ παλαιότερων βάσεων.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Σημειωτέον, ὅτι εἰς τὸ φυλλάδιον Δανάης Μ. Πολίτου «Ἅγιος Φίλιππος» (βλέπε κατωτέρω ἀριθμ. ἱεροῦ ναοῦ 124) ἐν σελ. 17, ὑπάρχει ἡ ἐξῆς πληροφορία: «Τὸ τέμπλον τῆς Βλασσαροῦς ἐτοποθετήθη κατ' ἀρχὰς πρὸς φύλαξιν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Φιλίππου πρό τινων δὲ ἐτῶν παρελήφθη ἀπὸ τὸν Ἐφημέριον, τότε, τῶν Ἁγ. Ἀναργύρων Ψυρῆ, πατέρα Εὐθύμιον τὸν ἐπιλεγόμενον Ρῶσσον, ὅστις τὸ ἐτοποθέτησεν εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσαν Ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας Ἐλεούσης, Αἰγάλεω, διὰ χρημάτων τῶν λεπρῶν».

97. Παναγία Θεοτόκος Μπραχαμίου. (2 Φεβρουαρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀνηγέρθη ἐν ἔτει 1957 ἐντὸς 29 ἡμερῶν τῶν μηνῶν Μαρτίου καὶ Ἀπριλίου.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

98. Παντάνασσα καὶ Προφήτης Ἡλίας Τζιτζιφιῶν — Κεντρικοῦ Φαλήρου. (8 Σεπτεμβρίου καὶ 20 Ἰουλίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐκτίσθη ἐν ἔτει 1935. Ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς ἐντοιχισμένης ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ἀριστερὰ τῶ εἰσερχομένων, ἀναγράφονται ταῦτα:

«Ἐπ' ὀνόματι

τῆς Παντανάσσης

εἰς δόξαν τοῦ δι' αὐτῆς

σαρκωθέντος Κυρίου

ὁ εὐσεβῆς ἐκ Λευκωσίας Κύπρου

Κων/τιῖνος Σταυρίδης

καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ Μαρή

τὸν ναὸν τοῦτον ἀνήγειραν

ἐν ἔτει 1935».

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῆ 25 Ὀκτωβρίου 1936 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Θεοκλήτου (ἀποθανόντος Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν).

Ἱερὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

99. Ἅγιος Παντελεήμων ὁδοῦ Ἀχαρνῶν. (27 Ἰουλίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐθεμελιώθη τῆ 10 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1910 καὶ ἐπερατώθη ἐν ἔτει 1954.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῆ 22 Ἰουνίου 1930 ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου Παπαδοπούλου.

Ἱερὰ λείψανα: Δείκτης χειρὸς τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος.

Ἐπὶ τῆς πρὸς νότον πλατείας τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ὑπάρχει ἀγαλμα μετὰ ἐνδείξεις: «Ἐπαίτης». «Ἔργον Α. Δούκα». «Δῆμος Ἀθηναίων 1937».

100. Ἅγιος Παντελεήμων Ἰλισοῦ. (27 Ἰουλίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐθεμελιώθη ἐν ἔτει 1901 καὶ ἐπερατώθη ἐν ἔτει 1936.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῆ 16 Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 1939 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ἀργυροκάστρου Παντελεήμονος.

Ἱερὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

101. Ἅγιοι Πάντες Καλλιθέας. (Κυριακὴ τῶν Ἁγίων Πάντων).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐθεμελιώθη τῇ 15 Αὐγούστου 1926, ἐπερατώθη δὲ ἐν ἔτει 1931.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 20 Μαρτίου τοῦ ἔτους 1932 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Καρυστίας καὶ Σκύρου Παντελεήμονος (ἀποθανόντος Μητροπολίτου Χίου).

Ἐρὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Ἡ ἀγιογράφησις γίνεται ὑπὸ τοῦ Δημητρίου Κεντάκα. Ἡ Πλατυτέρα εἶναι ἔργον τοῦ Ἀπ. Γραικοῦ. Ἡ δὲ Ἄκρα Ταπεινωσις τοῦ Σπυρ. Παπανικολάου.

102. Ἁγία Παρασκευὴ Νέας Σμύρνης. (26 Ἰουλίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1940 μέχρι τοῦ ἔτους 1962. Πρὸ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ σημερινοῦ ἱεροῦ ναοῦ ὑπῆρχεν ἕτερος ἱερός ναὸς βορείως τοῦ σημερινοῦ, εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτοῦ ἀπόστασιν, κατασκευασθεὶς ὡς ἰδιωτικὸς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμ. Κυρίλλου Δελλῶφ ἐν ἔτει 1926—1928, διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Νέας Σμύρνης ἐγκατασταθέντων Μικρασιατῶν, παραχωρηθεὶς ἔπειτα εἰς τὴν ἐνορίαν.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 4 Νοεμβρίου 1962 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Κερνίτσης Χρυσοστόμου.

Ἐρὰ λείψανα. Ἁγίας Παρασκευῆς. Ἁγίου Χαραλάμπους. Ἁγίου Γεωργίου τοῦ νεομάρτυρος. Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Βυζαντίου. Ἁγίου Νεκταρίου τοῦ Πενταπόλεως.

103. Ἁγία Παρασκευὴ Χαϊδαρίου. (27 Ἰουλίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1939 μέχρι τοῦ ἔτους 1951, τῶν ἐργασιῶν διακοπείσων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Κατοχῆς (1941—1944).

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἐρὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

104. Ἅγιος Παῦλος ὁδοῦ Ψαρρῶν. (29 Ἰουνίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τῆς 21 Μαρτίου τοῦ ἔτους 1899 μέχρι τοῦ ἔτους 1910. Ὁ θεμέλιος λίθος κατετέθη τῇ 21 Μαρτίου 1899 ὑπὸ τῆς Βασιλείσης τῶν Ἑλλήνων Ὀλγας.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 5 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1910 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Θεοκλήτου Μηνοπούλου, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Πρίγκιπος Νικολάου.

Ἐρὰ λείψανα. Ἐρὰ λείψανα μὴ καθοριζομένου Ἁγίου.

(Βλέπε: Σακελλαρίου Θεοδώρου Παπαθεοδώρου «Ὁ ἐν Ἀθήναις ἱερός ναὸς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου» εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ἔτος 1951, σελίς 154).

105. Ἅγιος Πολύκαρπος Βοτανικοῦ. (23 Φεβρουαρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἦρξεν ἀνεγειρόμενος ἐν ἔτει 1925, μὴ ἀποπερατωθεὶς εἰσέτι.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἐρὰ λείψανα: Ἁγίων Θεοδώρων.

(Βλέπε: Ἀναστασίου Ὀρλάνδου «Μεσαιωνικὰ μνημεῖα τῆς πεδιάδος τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν κλιτύων Ἰμμητοῦ—Πεντελικῆς—Πάρνηθος καὶ Αἰγάλεω», Ἀθῆναι 1933, σελ. 147).

106. Ἅγιος Σάββας Βοτανικοῦ. (5 Δεκεμβρίου)

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Εἶναι κτίσμα καὶ μνημεῖον μεσαιωνικόν.

Ἡ χρονολογία τελέσεως τῶν ἐγκαινίων εἶναι ἀνεξακριβωτός.

Ἐρὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

(Βλέπε: Ἀναστασίου Ὀρλάνδου «Μεσαιωνικὰ μνημεῖα τῆς πεδιάδος τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν κλιτύων Ἰμμητοῦ—Πεντελικῆς—Πάρνηθος καὶ Αἰγάλεω», Ἀθῆναι 1933, σελ. 144 καὶ 231).

107. Ἁγία Σκέπη καὶ Ἅγιος Ἀλέξανδρος Οἰκισμοῦ Παπάγου. (28 Ὀκτωβρίου καὶ 30 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀνγγέρθη ἐντὸς τοῦ ἔτους 1960, δαπάναις τοῦ Αὐτονόμου Οἰκοδομικοῦ Ὄργανισμοῦ Ἀξιοματικῶν (Α.Ο.Ο.Α.)

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 18 Δεκεμβρίου 1961 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Κερνίτσης Χρυσοστόμου.

Ἐρὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

108. Ἡ τοῦ Θεοῦ Σοφία καὶ Ἀγία Σοφία Νέων Σφαγείων — Ταύρου. (Δευτέρα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος καὶ 17 Σεπτεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀνηγέρθη ἐν ἔτει 1929.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 17 Μαΐου 1953 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Ρωγῶν Διονυσίου (νῦν Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης).

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

109. Ἀγία Σοφία Ψυχικοῦ. (17 Σεπτεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1934 μέχρι τοῦ ἔτους 1937.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 2 Ἰουνίου 1940 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Ταλαντίου Παντελεήμονος (νῦν Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης).

Ἱερά λείψανα: Ἀγίου Παντελεήμονος, Ἀγίου Προκοπίου, Ἀγίου Γεωργίου, Ἀγίου Δημητρίου τοῦ νέου. Ἀφιερώθησαν ὑπὸ τῆς οἰκογενείας Γεωργίου Σταύρου Ντουφεξή.

Θεμελίωσις νέου ἱεροῦ ναοῦ: Παραπλεύρως τοῦ ὡς ἄνω ἱεροῦ ναοῦ ἐθεμελιώθη νέος ἱερός ναός, μεγαλύτερων διαστάσεων, τῇ 22 Ὀκτωβρίου 1961 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου πρῶην Ἡλείας Ἀντωνίου.

110. Ἅγιος Σπυρίδων Αἰγάλεω. (12 Δεκεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ὁ θεμέλιος λίθος κατετέθη τὴν ἀνοιξιν τοῦ ἔτους 1936, καὶ ἔκτοτε μέχρι σήμερον διατελεῖ ἀνεγειρόμενος, τῶν ἐργασιῶν εὐρισκομένων εἰς τὸ τέλος.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

111. Ἅγιος Σπυρίδων Σταδίου. (12 Δεκεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Εἰς τὴν θέσιν τοῦ σημερινοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἐκτίσθη, μεταξύ τῶν ἐτῶν 1870—1875, μικρὸν παρεκκλήσιον τιμώμενον

ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου, ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἐνορίαν τοῦ Ἀγίου Δημητρίου Ἀμπελοκήπων, εἰς ἣν ὑπήγετο ἅπασα ἡ περιοχὴ τοῦ Βατραχονησίου ἐντὸς τῆς ὁποίας περιλαμβάνεται καὶ ὁ σημερινὸς ἱερός ναός τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος. Ἡ μετονομασία τοῦ ἱεροῦ ναοῦ εἰς Ἀγίον Σπυρίδωνα ἐγένετο ἐν ἔτει 1900 ἕνεκα θαύματος σχετιζομένου πρὸς ἱερὰν εἰκόνα τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ἀφιερωθεῖσαν εἰς τὸν ὡς ἄνω ἱερόν ναόν τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου.

Ὁ ἱερός ναός τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος ἀνηγέρθη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900 μέχρι τοῦ ἔτους 1906.

Ἐν ἔτει 1936 μετεκινήθη ἡ Ἀγία Τράπεζα τοῦ παλαιοῦ ὡς ἄνω παρεκκλησίου τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου καταλαβοῦσα τὴν θέσιν τῆς σημερινῆς κεντρικῆς Ἀγίας Τραπέζης. Ἡ μετακίνησις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου Παπαδοπούλου.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

112. Ἅγιος Στυλιανὸς Ἄρεως — Γκύζη. (26 Νοεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐθεμελιώθη τῇ 26 Νοεμβρίου 1934. Διακοπεῖσαι αἱ ἐργασίαι τῆς ἀνεγέρσεως αὐτοῦ συνεχίσθησαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1947 μέχρι τοῦ Μαΐου τοῦ ἔτους 1962, ὅτε καὶ ἐπερατώθησαν.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 1 Ἰουνίου τοῦ 1952 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Εὐρίπου Ἀλεξίου (νῦν Μητροπολίτου Ζακύνθου).

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Θεσσαλονικεὺς ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ

ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΤΟΜΟΙ 1 — 5

ΕΚΑΣΤΗ ΣΕΙΡΑ ΔΡΧ. 300

Πωλοῦνται εἰς τὰ Βιβλιοπωλεῖα καὶ εἰς τὰ Γραφεία μας, ἀποστέλλονται δὲ καὶ ταχυδρομικῶς, ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Η Β΄ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΤΙΚΑΝΟΥ

ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ : 11 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ — 8 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1962*

Τριπλοῦν τὸ ἔργον καὶ οἱ σκοποὶ τῆς συνόδου: ἐκουγχρονισμὸς καὶ ἀνανέωσις τῆς Ἐκκλησίας, προσέγγισις καὶ συνεργασία μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, στροφή καὶ προσοχὴ πρὸς τὸν κόσμον. — Ἰσχυραὶ φιλορθόδοξοι καὶ φιλενωτικαὶ τάσεις τῆς πλειονότητος τῶν Ἐπισκόπων καὶ τοῦ Πάπα Ἰωάννου ΚΓ' — Ἡ Σύνοδος δυνατὸν νὰ ἀποτελέσῃ, θεία Προνοία, ἱστορικὸν σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὑπελείπετο τὸ σχέδιον περὶ Ἐκκλησίας, τοῦ ὁποίου ἡ συζήτησις ἤρχισε τὴν 1 Δεκ. καὶ ἐσυνεχίσθη εἰς πολλὰς συνεδριάσεις τῆς Ὀλομελείας. Τοῦτο, ἀποτελούμενον ἀπὸ 90 περίπου σελίδας, περιελάμβανεν εἰς διάφορα κεφάλαια τὰ θέματα: φύσις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν μελῶν αὐτῆς, οἱ Ἐπίσκοποι, οἱ Μοναχοὶ οἱ λαϊκοί, ἡ ἐξουσία, ἡ ἱεραποστολικὴ δράσις καὶ ἐν τέλει ἡ οἰκουμενικὴ κίνησις. Ἀλλὰ καὶ τὸ σχέδιον τοῦτο εἶχε συνταχθῆ κατὰ τὸ Ρωμαϊκὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον συχνάκις ἐπέκριναν διὰ τὴν στενότητά του, διὰ τοῦτο προὐκάλεσε τρομερὰν ἐπίθεσιν καὶ ἐπίκρισιν. Ἄλλοι μὲν κατέκριναν αὐτὸ διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀκριβείας ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς φύσεως τῆς ἐξουσίας τῶν Ἐπισκόπων καὶ τῆς ἀληθοῦς θέσεως τῶν πιστῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἄλλοι δὲ διὰ τὴν μονομερῆ ἐκθεσιν τῶν ἐξουσιῶν καὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐκκλησίας χωρὶς νὰ μνημονεύονται καὶ αἱ ὑπηρεσίαι, τὰς ὁποίας ὀφείλει νὰ προσφέρῃ αὕτη εἰς τὸν κόσμον. Ἄλλος Πατὴρ ἀπροκαλύπτως κατέκρινε τὸ σχέδιον διὰ τὸν κληρικαλισμὸν, διὰ τὸν νομικισμὸν καὶ διὰ τὴν θριαμβολογίαν του, οἷαν εὐρίσκει τις εἰς τὸν Osservatore Romano (ιδὲ Informations 15 Δεκ. 1963 σελ. 9). Οἱ ὑπέρμαχοι τοῦ σχεδίου ἄνωγαν ἐπετέθησαν λαύρως κατὰ τῶν τοιούτων ἐπικρίσεων καὶ κατηγορήσαν τούτους ὡς νεωτεριστὰς καὶ φιλελευθέρους, εἰς δὲ τούτων Ἐπίσκοπος Ἰταλὸς παρέθεσε καὶ χωρίον τοῦ Ἀπ. Παύλου περὶ «τῶν ἀποστρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν» (Τιτ. 1,14). Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς τρίτης Δεκεμβρίου ἡ αἴθουσα τῆς Συνόδου συνεταράχθη ἐκ τῶν συγκρουομένων τούτων ἀπόψεων, ὅσον οὐδέποτε. «Ἡ Ἐκκλησία, εἶπεν ὁ Ἐπίσκοπος Hughe τοῦ Arras, διὰ τῆς ὑπερβολικῆς περὶ τῆς ἐξουσίας τῆς ἀντιλήψεως εἶναι περισσώτερον ἐμπόδιον ἢ ἡ ὁδὸς διὰ νὰ ἐπικοινωνῇ τις μετὰ τοῦ Χριστοῦ». Ὁ δὲ Καρδινάλιος Lercaro εἰς ἄλλην συνεδρίαν (6 Δεκεμβρίου) ἐτόνισεν ὅτι «ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἔχη τὸ ὕψος καὶ τὴν γλῶσσαν τῆς πενίας ἐν τῶν οὐσιωδῶν γνωρισμάτων αὐτῆς εἶναι ἡ πένια. Τὸ γνώρισμα τοῦτο πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν εἰς ὅλας τὰς συζητήσεις καὶ τῆς Συνόδου καὶ τῶν Ἐπιτροπῶν». Ἐν τέλει καὶ τὸ θέμα τοῦτο παρεμπέμφθη εἰς τὴν ἐπιτροπὴν πρὸς ἐπανεξέτασιν καὶ ἐκ νέου ἐπεξεργασίαν, ὅπως τὰ ἄλλα προηγούμενα δογματικὰ θέματα περὶ τῶν Πηγῶν τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ περὶ ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν. Κατὰ τὴν 6 Δεκ. ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Felici ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Ὀλομελείαν, ὅτι κατ' ἐντολὴν τοῦ Πάπα ἐμελλε νὰ συγκροτηθῆ μία Συντονιστικὴ Ἐπιτροπὴ ἐκ Καρδινάλιων καὶ Ἐπισκόπων, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ συντονίσῃ τὰς ἐργασίας τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν, ὥστε αὗται νὰ συντάξωσι τὰ σχέδιά των ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κατευθυντηρίων ἀρχῶν ποῦ ἐξέθεσεν ὁ Ποντίφηξ εἰς τὸν ἐναρκτήριον του λόγον. Ἀφ' οὗ τὰ σχέδια ἐπὶ τῶν θεμάτων παρασκευασθῶσιν ἐκ νέου ὑπὸ Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ ἐγκριθῶσιν ὑπὸ τοῦ Πάπα, θὰ ἀποσταλῶσι ταῦτα πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους καὶ εἰς τὰς Ἐπισκοπικὰς Συνόδους, ἵνα ἐξετάσωσι καὶ ἐντὸς ὀρισμένης προθεσμίας ἐπιστρέψωσι ταῦτα πάλιν εἰς τὰς οἰκείας Ἐπιτροπὰς, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νέων ὑποδείξεων καὶ τροποποιήσεων θὰ δώσωσιν εἰς ταῦτα τὴν τελικὴν μορφήν, ὅφ' ἦν θὰ παρουσιασθῶσι κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον τῆς Συνόδου κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1963. Κατὰ τὸ ἐνδιάμεσον τοῦτο χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 8 Δεκ. 1962 μέχρι 8 Σεπτ. 1963 αἱ Συνοδικαὶ Ἐπιτροπαὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς θὰ ἐπεξεργασθῶσιν ὅλα τὰ θέματα — πλὴν τοῦ περὶ τῆς Λειτουργικῆς καὶ τῶν τεχνικῶν μέσων ἐπικοινωνίας, τὰ ὁποῖα ἄνωγαν περιορίσθησαν εἰς εἴκοσι περίπου (ἀντὶ ἑβδομήκοντα), συγχωνευθέντων πολλῶν θεμάτων μετὰ τὰ συγγενέστερα πρὸς αὐτά. Ἡ νέα ἐπεξεργασία τῶν θεμάτων τούτων πρέπει νὰ γίνῃ συμφώνως πρὸς τὰς κατευθυνόμενας ἀρχάς, ποῦ ἔθεσεν ὁ Ποντίφηξ κατὰ τὸν ἐναρκτήριον του λόγον. Ἐν τῷ λόγῳ του ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν ὁ Πάπας συνεχάρη τοὺς ἀγίους Πατέρας διὰ τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς Συνόδου, καθ' ἣν οἱ Ἱεράρχαι, προερχόμενοι ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, ἐγνώρισαν ἀλλήλους καὶ συνεζήτησαν ὁμοῦ ἐλευθέρως διὰ τὴν Ἐκκλησίαν των διὰ τὰ καθήκοντα τῆς ἐν τῇ συγχρόνῳ κοινωσίᾳ.

Ὁ ἀναγνώστης ἐσχημάτισεν ἤδη ἐκ τῶν ἐκτεθέντων τὴν προσωπικὴν του γνώμην ἐπὶ τοῦ ἔργου καὶ τῆς σημασίας τῆς Συνόδου κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς περίοδον τῶν συνεδριάσεών της. Καὶ ἀσφαλῶς θὰ ἐμόρφωσε γνώμην ἀντικειμενικὴν, ἄνευ προκαταλήψεων καὶ μετὰ τὴν ἀγάπην, ποῦ καὶ αὐτὸς καὶ πάντες οἱ Ὀρθόδοξοι ἔχομεν, καὶ μετὰ τὸν εὐσεβῆ πόθον διὰ τὴν προσέγγισιν καὶ τὴν τελικὴν ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ μάλιστα τῶν δύο ἀρχαίων καὶ ἐν ἐλαχίστοις σημείοις τῆς διδασκαλίας των διισταμένων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, Δυτικῆς καὶ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡμεῖς προσω-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 162 τοῦ προηγούμενου τεύχους.

πικῶς ἐκφράζομεν εὐκρινῆ τὴν βαθεῖαν χαρὰν διὰ τὴν ὑπέροχον ἐμφάνισιν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς τῆς Συνόδου ταύτης, ἐν τῇ ὁποία με παραδειγματικὴν πρὸς ἀλλήλους λεπτότητα ἀλλὰ καὶ με παρρησίαν καὶ ἐλευθερίαν καὶ με ἐπίγνωσιν τῶν εὐθυνῶν τῶν ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου 2500 ἱεράρχαι, Καρδινάλιοι, ἱερεῖς, μοναχοί, διαφόρων Ταγμάτων συνεζήτησαν φλέγοντα καὶ ἐπίκαιρα θέματα τῆς Ἐκκλησίας τῶν. Τὸ ὕλικόν, ὅπερ εἶχεν ἐπὶ μῆνας προπαρασκευασθῆ ἦτο τεράστιον, ἐξαιρετικόν, ὀλοκλήροι τόμοι, ἀλλ' ὡς παρατηρήθη παρὰ πολλῶν ἄνευ ἐνιαίας κεντρικῆς τινος καὶ συνεκτικῆς ιδέας καὶ ἀρχῆς καὶ χωρὶς τὰς κατευθυντηρίους ἀρχὰς τοῦ Ποντίφηκος, τὰς ἐκφράσεως ἐν τῷ ἐναρκτηρίῳ του λόγῳ, ποὺ ἀπεικονίζον καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλειονότητος τῶν Συνόδων καὶ τὰς τάσεις, ὅπως περιληπτικῶς διατυποῦνται αὐταὶ εἰς τὴν ἐπιγραφήν τῆς παρουσίας ἐκθέσεως. Αἰσθητὰ καὶ ἐμφανῆ ἀποτελέσματα δὲν παρουσίασεν ἡ Σύνοδος, ἡ ὁποία ἄλλως τε δὲν ἔχει λύσει ἀκόμη, οὔτε ἐπεράτωσε πολλὰ θέματα εἰ μὴ δύο μόνον τὸ περὶ τῆς Λειτουργικῆς καὶ τῶν μέσων κοινωνικῆς ἐπικοινωνίας, ἀλλὰ τὰ ἀόρατα ἀποτελέσματα καὶ αἱ συνέπειαι τῆς εἶναι καὶ θὰ εἶναι ἀνυπολόγιστον σπουδαιότητος. Κατ' αὐτὴν ἀπεκαλύφθη ἰσχυρὸν οἰκουμενικὸν καὶ ἐνωτικὸν πνεῦμα, ὅπερ κατέπληξε τοὺς μὴ καθολικοὺς χριστιανούς, ποὺ ἐφρόνου, ὅτι ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς εἶναι μονολιθικός, ἀπολυταρχικός τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὴν διοίκησιν σχολαστικὸς καὶ στενὸς εἰς τὰς ἀπόψεις, φύσει ἀνίκανος πρὸς ἓνα εὐκρινῆ διάλογον μετὰ τῶν μὴ καθολικῶν Ἐκκλησιῶν. Οἱ μεγάλοι ἱεράρχαι καὶ λοιποὶ κληρικοὶ τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ φαίνεται εἶχον εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς των εὐρείας ἀντιλήψεις, εὐκρινῆ ὀδύνην διὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ βαθύτατον πόθον πρὸς ἓνα διάλογον μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ μάλιστα μετὰ τῶν Ὀρθόδοξων, ἀλλ' ἐπρεπε νὰ συγκληθῆ ἡ Σύνοδος αὕτη καὶ νὰ εὐρεθῆ εἰς Πάπας, ὡσάν τὸν νῦν Ἰωάννην τὸν ΚΓ' διὰ νὰ ἐκσπάσῃ καὶ νὰ ἀποκαλυφθῆ ὅλος ὁ ἐσωτερικὸς των οὗτος κόσμος τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν των καὶ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας καὶ ὁ πόθος των διὰ μίαν ἀνανέωσιν καὶ ἀνακαινίσιν τῆς Ἐκκλησίας των καὶ τῶν θεσμῶν τῆς κατὰ τὰς συγχρόνους συνθήκας τῆς ζωῆς τῶν πιστῶν των. Οὕτως ἀπεκαλύφθη ὅτι οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἱεράρχαι κατὰ μεγίστην πλειονότητα εἶναι οἰκουμενικοί, ἐνωτικοί, ὀποβαλόντες τὰς παλαιὰς ιδέας καὶ πολεμικὰς καὶ ἀπολογητικὰς μεθόδους των. Ἐφρόντιζον ἐν τῇ Συνόδῳ νὰ εὐρωσιν οὐχὶ τὰ διαχωριστικὰ σημεῖα, ἀλλὰ τὰ σημεῖα ἐπαφῆς καὶ ταυτότητος μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν. Ἐναντι δὲ τῶν Ἑλλήνων Ὀρθόδοξων ἀνεγνώριζον, ὅτι ἔβλαψαν αὐτοὺς καὶ διέπραξαν περισσότερα ἀδικήματα ἢ ὅσα ἡμεῖς πρὸς τοὺτους, ἀλλὰ διακηρύττου, τί κερδίζουν καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἐπαναφέροντες διαρκῶς εἰς τὴν μνήμην τῶν προγόνων των τὰ σφάλματα καὶ ἀδικήματα; (Ἰδὲ Ἀντωνίου Βακονδίου, Ἡ Β' ἐν Βατικανῷ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ καὶ ἡ ἔνωσις τῶν Χριστιανῶν, Ἀθήναι 1963 σελ. 17). Πράγματι εἰς μίαν ἐνωτικὴν εὐκρινῆ προσπάθειαν εἶναι ἀκαιρός καὶ ἀνωφελὴς ἡ μνεία παλαιῶν παθημάτων· ὅταν ἔχη τις σαπισμένον πονοῦντα ὀδόντα προσπαθεῖ νὰ μὴ

ἐγγίξῃ τοῦτον με τὴν γλῶσσαν του. Ὅσα ἐλέχθησαν ἐν τῇ Συνόδῳ καὶ ἐγράφησαν κατόπιν ἐν τῷ Ρωμαιοκ. Τύπῳ περὶ λήθης τοῦ παρελθόντος καὶ ἐπανόδου εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ἀγάπην καὶ ἐνότητᾳ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀκούσῃ τις ταῦτα λεγόμενα πρὸ εἰκοσαετίας ἀπὸ Ρωμαιοκαθολικοῦς.

Ἐν τῇ Συνόδῳ ἐπεκράτησαν δύο ἐμφανεῖς τάσεις ἀντίθετοι ἢ τῶν συντηρητικῶν καὶ ἢ τῶν προοδευτικῶν καὶ ὁπαδῶν τῶν μεταρρυθμίσεων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τῆς ἀνακαινίσεως, τοῦ οἰκουμενισμοῦ. Τὰ προοδευτικὰ ὅμως καὶ θετικὰ στοιχεῖα ἐδέσποζον ἐν αὐτῇ ὡς κατεδείχθη μετὰ τὴν ἀπόρριψιν σχεδίων τινῶν διὰ τὴν στενότητα καὶ τὸ Ρωμαιοκ. πνεῦμα, διὰ τὸν κληρικαλισμὸν καὶ τὸν ἀναχρονισμὸν των. Εἰς τὴν συντηρητικὴν μερίδα, ἡ ὁποία ἐδίδοτε πρωτεύουσαν θέσιν εἰς τὴν παράδοσιν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἀνῆκον κυρίως ἡ Κουρία καὶ οἱ Καρδινάλιοι καὶ ἀρχιερεῖς τῆς Ἰταλίας. Μερὶς τοῦ Ἰταλικοῦ Τύπου ἐπετέθη σφοδρῶς κατὰ τῶν προοδευτικῶν τῆς Συνόδου, φθάσασα μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἐκφράξῃ ἀμφιβολίας περὶ τῆς ὀρθοδοξίας καὶ αὐτοῦ τοῦ Πάπα καὶ κατηγορησάσασα τοὺς ἱεράρχας καὶ κληρικοὺς τοῦτους ὡς πλέον ἐπικινδύνους καὶ ἀπὸ τοὺς φιλελευθέρους Ὀρθολογιστὰς (ἰδὲ Informations 15 Δεκ. 1962 σελ. 16). Ἄλλ' ἡ φωνὴ τῶν τελευταίων ἦτο λίαν ἀσθενὴς καὶ ἡ Σύνοδος ἐπέβαλε τὰς ἀπόψεις τῆς πλειονότητος. Ἄλλ' αἱ ἀντιθέσεις αὐταὶ, αἱ λίαν βαθεῖαι καὶ πραγματικαί, ἐγέννησαν τὰ ζητήματα τῶν ἐξουσιῶν τῆς Κουρίας, τοῦ Κολλεγίου τῶν Καρδινάλιων, τῶν Ἐπισκόπων, τῶν περιφερειακῶν ἐπισκοπικῶν Συνόδων, τὰ ὁποία δὲν ἐθίγησαν ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ τῆς Συνόδου ταύτης, ἀλλ' ἀσφαλῶς θὰ ἀνακύψωσι καὶ θὰ ἐπιλυθῶσι κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς δευτέρας κατὰ Σεπτέμβριον περιόδου. Ἡ πρώτη Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ (1870) ἀφ' οὗ ὤρισε τὴν θέσιν καὶ τὸ πρωτεῖον τοῦ Πάπα, διεκόπη πρὶν συζητηθῆ τὸ θέμα τῶν ἐξουσιῶν τῶν Ἐπισκόπων καὶ τῆς Κουρίας.

Οἱ Παρατηρηταί, Ὀρθόδοξοι καὶ Προτεστάνται, ἐξεφράσθησαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ διὰ τὸ ἔργον τῆς Συνόδου καὶ τῆς ὑποδοχῆς καὶ τῶν ἀδελφικῶν διαθέσεων, ὧν ἔτυχον παρὰ πάντων. Παρέστῃσαν εἰς ὅλας τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς ὡς ἀκροαταὶ καὶ θεαταὶ καὶ συνήρχοντο ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος μετὰ τῶν μελῶν τῆς Γραμματείας ὑπὸ τὸν Βεα, ἵνα ἐκφράσωσι τὰς ἀπόψεις των ἐπὶ τῶν συζητουμένων θεμάτων. Καὶ αἱ ἀπόψεις των καὶ ἡ παρουσία των ἠσκούν ἀσφαλῶς εὐνοϊκὴν ψυχολογικὴν ἐπίδρασιν εἰς ὅλην τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς Συνόδου. Ἡ ἀπουσία παρατηρητῶν ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἄλλων Αὐτοκ. Ὀρθ. Ἐκκλησιῶν, πλὴν τῆς Ρωσικῆς ἐλύπησεν ὅλους τοὺς συνεδρους καὶ κατεκρίθη διὰ δριμυτάτων ἐκφράσεων ὑπὸ τοῦ κ. Ἀλιβιζάτου ὡς «ἱστορικὸν λάθος καὶ ὡς ὀφειλομένη εἰς τὴν κρατοῦσαν παρ' ἡμῶν ἀκαταστασίαν, ἀγνοίαν καὶ ἀστάθειαν». Τὰς κρίσεις ταύτας καὶ ἀπόψεις τοῦ κ. Ἀλιβιζάτου ἐδημοσίευσαν πολλαὶ Ρωμαιοκαθολικαὶ καὶ Προτεστάντικαὶ ἐφημερίδες, διότι βεβαίως αὐταὶ ἀνταπεκρίνοντο πρὸς τὰς διαθέσεις των, ἐν ᾧ καμμία ἐφημερίς δὲν ἐδημοσίευσεν τὰς

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Η ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ*

«Ότε ἐγενήθησαν ἄστρα ἦνεσάν με
φωνῇ μεγάλη πάντες ἄγγελοί μου»
(Ἰωβ λη' 7).

Ἡ πιστοποίησης τῆς ὑπάρξεως λογικῶν ὄντων ἐπὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ἔχῃ ἰδιαιτέραν σπουδαιότητα δι' ἡμᾶς τοὺς κατοίκους τῆς γῆς. Τὴν ὑπαρξίν λογικῶν ὄντων ἐπὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων δέχονται πολλοὶ ἐκκλησιαστικοὶ πατέρες, ὡς ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ὁ Θεοδώρητος, ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, ὁ Αὐγουστίνος, ὁ Ἀμβρόσιος, ὁ Θεοφύλακτος κ. ἄ. Οἱ πατέρες οὗτοι, στηριζόμενοι κυρίως εἰς τὴν παναγαθότητα καὶ τὴν πανσοφίαν τοῦ Θεοῦ, ἐρμηνεύουν διαφόρους λόγους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς ἀναφερομένους εἰς τὰ ἐπὶ τῶν ἄλλων πλανητῶν ὑπάρχοντα λογικά ὄντα. Οὕτως ἐκλαμβάνονται λ.χ. ὡς ἀναφερόμενοι εἰς τοὺς κατοίκους τῶν οὐρανίων σωμάτων οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου: «Λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίους, οἵτινες οὐ χρειᾶν ἔχουσι μετανοίας» (Λουκᾶ ε' 7)· «καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κακεῖνα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς

μου ἀκούσουσιν, καὶ γενήσεται μία ποιμνὴ, εἰς ποιμνῆν» (Ἰωάν. ι' 16)· «Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· ὅτι πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν» (Ἰωάν. ιδ' 2. Πρβλ. Ματθ. κζ' 52-53).

Ἡ ὑπαρξίς λογικῶν ὄντων ἐπὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων ὑπὸ οἰανδήποτε κατασκευῆν, μορφῆν καὶ ἔκφρασιν, δημιουργεῖ ἐξόχως ἐνδιαφέροντα θεολογικά προβλήματα, ἔχοντα ὡς κέντρον τὴν προσωπικὴν συγκρότησιν καὶ αὐτοτέλειαν τῶν ὄντων τούτων. Ἀπὸ θεολογικῆς πλευρᾶς ἔχει μεγάλην ἀξίαν, πέρα τῶν γνωσιολογικῶν ἡμῶν ἐνδιαφερόντων, ἡ παρουσία λογικῶν ὄντων ἐπὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων. Διότι ἀπὸ θεολογικῆς πλευρᾶς ἡ προσωπικὴ ὑπαρξίς, ἥτοι πᾶν ὅ,τι ἀποκτᾶ ἀξίαν καὶ κύρος ἐκ τῆς ἐλευθέρας αὐτοδιαθέσεως καὶ δράσεώς του, ἔχει μεγαλύτεραν ἀξίαν πάντων τῶν λοιπῶν ὄντων, ὡς καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς ζωῆς. Οὕτω κατὰ τὴν Θεολογίαν, πάντα τὰ ὄντα τοῦ κόσμου λαμβάνουν τὴν ἀξίαν των ἐκ τῆς ὑπάρξεως προσώπων, ἥτοι προσωπικῶν ὄντων, μετὰ ξὺ αὐτῶν, τῶν ἀνθρώπων δηλαδή, οἵτινες εἶναι πλασμένοι κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν Θεοῦ, «Ὅστις πάλιν εἶναι τὸ μόνον τέλειον καὶ ἀπόλυτον πρόσωπον. Ἡ ἀξία τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος ἐγκρίεται εἰς τὸ αὐτεξούσιον αὐτῆς καὶ εἰς τὴν αὐτοτέλειαν, τὴν ὅποιαν ἔχει αὐτὴ ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς θείας δη-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 165 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

ἀντιθέτους ἀπόψεις ἡμῶν, τὰς δημοσιευθείσας, εἰς δύο ἄρθρα τῆς «Καθημερινῆς» (11 καὶ 12 Ὀκτ. 1962). Παρὰ ταῦτα φρονοῦμεν ἀκόμη ὅτι δὲν ἐπετρέπετο εἰς τὴν Ὁρθ. Ἐκκλησίαν νὰ ἀποστείλῃ ἀπλοῦς παρατηρητὰς εἰς τὴν Οἰκουμ. Σύνοδον τῆς Ρώμης διὰ νὰ παρακολουθήσουν τὰ ὅσα «παράδοξα» συνετελέσθησαν ἐν ταύτῃ. Ἰδοὺ ὅτι κατέχομεν ὅλα ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὰ πραχθέντα καὶ λεχθέντα εἰς αὐτὴν χωρὶς νὰ εἴμεθα παρόντες. Ἐπρεπε νὰ εὐρεθῇ ἄλλος τρόπος παρουσίας ἡμῶν ἐν τῇ Συνόδῳ, ἀνώτερος καὶ καλύπτερος τοῦ ἀπλοῦ Παρατηρητοῦ, δοθέντος, ὅτι μετὰ τὸ σχίσμα καὶ Συνόδους κοινὰς μετὰ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν συνεκροτήσαμεν πρὸς συζήτησιν καὶ ἄρσιν τῶν διαφορῶν. Διατὶ τώρα ἡ ἀρχαία καὶ ἁγία Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ ὑποβιβασθῇ εἰς τὴν θέσιν Παρατηρητοῦ καὶ νὰ κάμῃ ἀπλῶς μίαν «acte de presence» καὶ νὰ αὐξήσῃ τὸν διάκοσμον τῆς Συνόδου, ἐφ' ὅσον οἱ παρατηρηταὶ τῆς ὡς ἀπλοῦ θεαταὶ καὶ ἀκροαταὶ θὰ παρίσταντο; Εἶναι ἀνάγκη νὰ κρατήσωμεν ὑψηλὰ τὸ γόητρον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅπως τῆς ἀξίζει καὶ ἀναγνωρίζουν καὶ αὐτοὶ οἱ ἐτερόδοξοι πάντες. Καλὴ καὶ ἐποικοδομητικὴ διὰ τὴν ἱεράν ὑπόθεσιν τῆς προσεγγίσεως, συνεργασίας καὶ ἐνώσεως μετὰ τῆς Ρωμαιοκ. Ἐκκλησίας ἀναμφιβόλως εἶναι ἡ συμμετοχὴ καὶ παρουσία μας εἰς τὴν ἱστορικὴν αὐτὴν Σύνοδον καὶ ἅς εὐχρηθῶμεν, ὅτι τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὸ καθοδηγοῦν τὰς Ἐκκλησίας μας εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, θὰ φωτίσῃ τοὺς Ἀρχηγούς καὶ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ὥστε νὰ συμμετάσχωμεν κατὰ τινα τρόπον, ἄξιον

τῆς θέσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ. Καὶ ἂν ὅμως δὲν γίνῃ τοῦτο πρέπει καὶ ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι, ὅπως ἔδειξαν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐν τῇ Συνόδῳ καὶ μετ' αὐτὴν ἐν τῷ τύπῳ, νὰ ἐπιδείξωμεν πνεῦμα βαθείας ἀγάπης καὶ πραγματικοῦ χριστιανικοῦ πόθου πρὸς συνεργασίαν ἀδελφικὴν, προσέγγισιν καὶ ἔνωσιν μετὰ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, διότι ἐν τῇ πραγματικότητι καὶ κατ' οὐσίαν εἴμεθα περισσότερο ἡνωμένοι καὶ ἀδελφοὶ ἢ ὅσον ἐξωτερικῶς φαινόμεθα καὶ δεικνύομεν καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ. Πῶς θὰ κρημνίσωμεν τὸν λεπτὸν καὶ ἐτοιμόρροπον μεσότοιχον, ποὺ χωρίζει ἀδίκως τὰς δύο μεγάλας Ἐκκλησίας; Εἴθε νὰ εἶναι ἐγγὺς ἡ εὐλογημένη ἐκείνη ἡμέρα τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ὥστε νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ ἡμεῖς τότε τὴν δόξαν καὶ εὐτυχίαν τῶν δύο ἡνωμένων Ἐκκλησιῶν, γεγονός, ποὺ θὰ εἶναι προανάρχουσιν καὶ τὸ πρῶτον στάδιον τῆς ἐνώσεως καὶ πάντων τῶν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πιστευόντων, πραγματοποιημένης οὕτω τῆς μεγάλης ἐκείνης δεήσεώς του πρὸς τὸν Πατέρα «ἵνα πάντες ἐν ὧσιν». (Ἰδὲ σχετικῶς καὶ ἡμετέραν μελέτην «Ἡ ἔνωσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς» ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» Ἰουνίου 1954 καὶ γαλλιστὶ τὸ ἴδιον ἄρθρον «L' union de l' Église Orthodoxe et de l' Église Catholique Romaine» (ἐν τῷ βιβλίῳ «L' église et les églises» 1054-1954 εἰς τὰς ἐκδόσεις Chevetogne).

(Τέλος)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Χ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

μιουργίας. Χάρις εἰς αὐτὴν διατηρεῖ τὸ κῦρὸς τῆς, παρὰ τὰς ἐπ' αὐτῆς ἐπιδράσεις τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἐγκοσμίων καὶ ὑπερκοσμίων δυνάμεων, τὰς ὁποίας δύναται αὐτὴ καὶ νὰ ὑποτάξῃ καὶ νὰ ἐκμεταλλεῖται πνευματικῶς, ἐξωραϊζουσα ἑαυτὴν καὶ τὸν κόσμον ὁλόκληρον. Ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκει ἀρμονικῶς τὴν θέσιν του μέσα εἰς τὸν ἀναρίθμητον κόσμον τῶν ἀπειρῶν ὄντων καὶ τῶν φαινομένων τῆς ἱστορίας χάρις εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτοτέλειάν του, χωρὶς νὰ χάνεται εἰς τὸ ἀπέραντον χάος τοῦ ἀπειροῦ, παρὰ μόνον ὅταν ἀπολέσῃ τὴν αὐτοτέλειάν του, τὴν προσωπικότητά του δηλαδὴ. Δι' αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος πλησιάζει καὶ ἐξομοιοῦται πρὸς τὸν Θεόν.

Τὸ πρῶτιστον μέγα θεολογικὸν πρόβλημα, τὸ ὁποῖον θὰ ἀπασχόλει ἡμᾶς εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν ἤθελεν ἀποδειχθῆ ἡ ὑπαρξὶς λογικῶν ὄντων καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πλανητῶν, θὰ ἦτο τὸ θέμα τῆς καλῆς ἢ τῆς κακῆς χρήσεως τοῦ αὐτεξουσίου αὐτῶν, ἐν συνεχείᾳ δὲ ὁ βαθμὸς τῆς πνευματικότητος, εἰς ἣν ταῦτα εὐρίσκονται σήμερον. Ὁ τρόπος τῆς ζωῆς των, αἱ περὶ τοῦ Δημιουργοῦ καὶ τοῦ σύμπαντος γνώσεις των, αἱ γενόμεναι πρὸς αὐτὰ ἀποκαλύψεις, ἢ σχέσεις τῆς δημιουργίας αὐτῶν πρὸς τὴν δημιουργίαν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου καὶ τῶν κατοίκων αὐτοῦ, αἱ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡμῶν σωματικαί, πνευματικαὶ καὶ ψυχικαὶ διαφοραί, εἶναι ἐπίσης σοβαρώτατα θεολογικὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα εὐνοήτως θὰ ἀπασχόλουσιν ἡμᾶς. Ἐκ τῆς συγκρίσεως μάλιστα ἡμῶν πρὸς τὴν πνευματικὴν αὐτῶν θὰ ἦτο ἐνδεχομένως δυνατὴ ἡ δημιουργία ἀντιλήψεως περὶ τῆς προπρωτικῆς πνευματικῆς καταστάσεως τῶν πρωτοπλάστων, ὡς καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἐκτίμησις τῶν καταστρεπτικῶν συνεπειῶν τῆς ἁμαρτίας. Ἐκ πάντων τούτων δὲν πρέπει ν' ἀποκλεισθῆ καὶ διὰ τοὺς κατοίκους τῶν ἄλλων πλανητῶν ἢ κακῆς χρήσεως τοῦ αὐτεξουσίου των, ὡς καὶ ἡ πτώσις αὐτῶν, ὅποτε πάνιν θὰ ἐνδιέφερον ἡμᾶς ἰδιαιτέρως αἱ δι' αὐτοὺς συνέπειαι τῆς πτώσεώς των, ἢ ἔκτασις δηλαδὴ καὶ ἡ μορφή τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν, ὡς καὶ οἱ τρόποι, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς ἔδειξε καὶ πρὸς αὐτοὺς τὴν πατρικὴν ἀγάπην Του καὶ τὴν ἄκραν συγκατάβασίν Του. Συντελέσθη καὶ δι' αὐτοὺς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας καὶ πῶς; Καὶ ἐὰν συντελέσθη, πῶς μεταβιβάζεται τοῦτο εἰς ἕνα ἕκαστον, ὡς καὶ ποῖα τὰ ἐπιτευχθέντα δι' αὐτοῦ ἀποτελέσματα ἄχρι τοῦδε; Πάντα ταῦτα καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλο θὰ ἠδύνατο νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τῶν κατοίκων τῶν ἄλλων πλανητῶν, καὶ τὸ ὁποῖον θὰ εἶχεν οὐσιαστικὴν ἀξίαν διὰ τὴν πνευματικὴν ἡμῶν συγκρότησιν, θὰ ἦτο δυνατὸν ν' ἀποτελέσῃ τὸ ἀντικείμενον τῶν θεολογικῶν ἡμῶν ἐνδιαφερόντων. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τονισθῆ ἰδιαιτέρως, εἶναι ἡ ἀντίληψις τῶν Πατέρων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ἐπὶ τῆς γῆς ἔργον τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας δὲν παρουσιάζεται ποσῶς ἀσυμβίβαστον οὔτε πρὸς τὴν ὑπαρξὶν οὔτε πρὸς τὴν μὴ ὑπαρξὶν λογικῶν ὄντων ἐπὶ τῶν λοιπῶν οὐρανίων σωμάτων.

Ἐνῶ ὁμως οὐδὲν δύναται νὰ λεχθῆ βάσει τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ὡς καὶ βάσει τῶν πορισμάτων τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης, περὶ τῆς ὑπάρξεως ζωῆς καὶ λο-

γικῶν ὄντων ἐπὶ τῶν οὐρανίων κόσμων, ἢ Ἀγία Γραφή ὁμιλεῖ κατηγορηματικῶς δι' ὄλων αὐτῆς τῶν σελίδων περὶ τῆς ἐν οὐρανοῖς ὑπάρξεως ἀπειραρίθμων πνευματικῶν ὄντων.

Ἐν πρώτοις οἱ οὐρανοὶ παρουσιάζονται ὡς τὸ κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ (ὄρα Ἡσαίου στ' 1-3), ἐν συνεχείᾳ δὲ ἀναφέρονται αἱ στρατιαὶ τῶν ἀγγέλων, ὡς καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀπ' αἰῶνος τεθνεώτων, ὡς πολλῆς τῆς ἐπεκτεινομένης εἰς τοὺς οὐρανοὺς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἐκαστον τῶν πνευμάτων τούτων διατηρεῖ, χάρις εἰς τὴν προσωπικὴν του αὐτοτέλειαν, τὴν προσωπικὴν του ὑπόστασιν καὶ τὸν προσωπικόν του χαρακτήρα, χωρὶς νὰ συγχέεται πρὸς τὰς φυσικὰς ὑπερκοσμίους δυνάμεις τῆς θείας δημιουργίας, διὰ τῶν ὁποίων πληροῦται τὸ σύμπαν. Βεβαίως οὐδαμοῦ τῆς Ἀγίας Γραφῆς γίνεται λόγος περὶ τῆς ἐγκαταστάσεως καὶ τοῦ περιορισμοῦ τῶν πνευματικῶν τούτων ὄντων ἐπὶ ἐνὸς ὀρισμένου ἀστέρος ἢ οὐρανοῦ σώματος. Μόνον εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου τονίζεται χαρακτηριστικῶς ὅτι «χάσμα μέγα ἐστήρικται» (Λουκᾶ ιστ' 26) μεταξὺ τοῦ Λαζάρου καὶ τοῦ πλουσίου τῆς παραβολῆς. Ἡ ἄυλος ὑπόστασις τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ψυχῶν τῶν τεθνεώτων δὲν ἀναγκάζουν βεβαίως νὰ δεχθῶμεν τὸν περιορισμὸν αὐτῶν εἰς ἕνα ὀρισμένον τόπον μεταξὺ τῶν πολλῶν οὐρανίων σωμάτων, παρὰ ταῦτα ὅμως ὁ νόμος τῆς ἠθικῆς τάξεως καὶ τῆς πνευματικῆς διακρίσεως τῶν ὄντων τούτων, ὡς καὶ ἡ ἔννοια τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς κινήσεως αὐτῶν, συνυφαίνουσι τὴν ἐν οὐρανοῖς παρουσίαν των πρὸς τὴν δι' αὐτῶν πληρωσιν καὶ διακόσμησιν τῶν οὐρανίων κόσμων. Οὕτω συσχετίζονται καὶ τὰ προαναφερθέντα χωρὶα τῆς Ἀγίας Γραφῆς πρὸς τὸ θέμα τῆς ὑπάρξεως λογικῶν ὄντων ἐπὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων. Πάντως τονίζεται κατηγορηματικῶς ὅτι ἡ Ἀγία Γραφή οὐδεμίαν παραρῆσι συγκεκριμένην πληροφορίαν περὶ τῆς ἐν οὐρανοῖς ἐγκαταστάσεως τῶν ψυχῶν τῶν τεθνεώτων κατοίκων τῆς γῆς ἡμῶν.

Ἡ παλαιὰ (Τίμαιος — Ὀριγένης) καὶ κατὰ καιροὺς ἐπαναλαμβανομένη καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀντίληψις, καθ' ἣν αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἀστέρες ἀποτελοῦν ζῶντας ὀργανισμοὺς, πρέπει νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς τὸ προῖον νοσηρᾶς φαντασίας καὶ ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως τῶν πραγμάτων. Εἰς τὴν ἀντίληψιν ταύτην βασίζεται καὶ ἡ ἀστρολογία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ὀξυτάτη πολεμικὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου κατὰ τῶν ἀντιλήψεων τούτων (ὄρα Κολοσ. β' 10, 15, Ἐφεσ. α' 21 καὶ στ' 12).

Παραλλήλως πρὸς τὰ ἐν οὐρανοῖς ἀγαθὰ πνεύματα, ὡς δέχεται ταῦτα ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν καὶ τὰ ἐκπεσόντα ἐκ τοῦ θείου προορισμοῦ αὐτῶν πονηρὰ πνεύματα, τὰ ὁποῖα καὶ ἕνεκα τῆς πτώσεώς των καὶ ἕνεκα τῆς συστηματικῆς καὶ ἐμμόνου προσπαθείας των, ὅπως παρασύρουσι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν ὄλεθρον τῆς ἁμαρτίας, πρέπει νὰ θεωρηθῶσι συνδεόμενα περισσότερον πρὸς τὸν ἐπίγειον ἡμῶν κόσμον παρὰ πρὸς τὰ ἐπουράνια ἐνδιακίματα τῶν καθαρῶν πνευμάτων.

Ὡς πραγματικοὶ χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ ἀναμένωμεν ἀνακοινώσεις περὶ δῆθεν συνεντεύξεων τῶν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Νέα επιβεβαίωσις.

Αί μετὰ τοῦ προσκνηήματος τῶν λειψάνων τοῦ Τιμίου Ἑύλου συνδεθεῖσαι εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος συγκινητικαί ἐκδηλώσεις γησίας καὶ πηγαίας θρησκευτικότητος, ὡς καὶ ἡ κατὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα καὶ τὸν ἑορτασμόν τοῦ Πάσχα παρατηρηθεῖσα πρόθυμος καὶ κατανοκτικὴ προσέλευσις τῶν πι-

κοσμοναυτῶν τοῦ διαστήματος μετὰ τοῦ ἐν αὐτῷ διαμέοντος Θεοῦ καὶ τῶν πάσης φύσεως ἐπουρανίων πνευμάτων, διότι καὶ ὁ Θεὸς καὶ τὰ πνεύματα τῶν Ἁγίων ἔχουν τελείως διαφορετικὴν ὑπόστασιν καὶ θέσιν μέσα εἰς τὸ ἄπειρον διάστημα τῶν οὐρανίων κόσμων ἐκείνης, τὴν ὁποῖαν δύναται νὰ φανταστοῦν οἱ ἐκ τῶν προτέρων μὴ πιστεύοντες εἰς τὴν ὑπαρξίν ἐνὸς ἀοράτου πνευματικοῦ κόσμου. Ὡς γνωστόν οἱ ἄθεοι ἐξερευνηταὶ τοῦ διαστήματος, ὡς πειθήνια ὄργανα τῶν δεσποτῶν αὐτῶν, διεκλήρυξαν μετὰ χλευασμοῦ καὶ περισσῆς εἰρωνείας κατὰ τῆς χριστιανικῆς πίστεως ὅτι οὐδαμοῦ εἶδον τὸν Θεὸν κατὰ τὰ οὐράνια ταξίδια των, οὔτε καὶ ἴχνη τινὰ τῆς ἐκεῖ παρουσίας Του. Κατόπιν τούτου γίνεται σαφές ὅτι ἡ ἐπιχειρουμένη ἐξερεύνησις τοῦ διαστήματος εἶναι λίαν ἐνδεχόμενον νὰ βλάψῃ τὰ μέγιστα τὴν πνευματικὴν ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου.

Κατὰ τὰς ἀντιλήψεις μεγάλων πνευματικῶν φυσιογνωμιῶν τῆς ἱστορίας, τὸ κύρος τῶν ὁποίων δὲν πρόκειται νὰ κλονισθῇ παρὰ πᾶσαν διαβεβαίωσιν τῶν ἀστροναυτῶν, ὁ ἀνθρώπος δὲν ἔχει ἀνάγκην διαστημικῶν ταξιδίων διὰ νὰ ἴδῃ τὸν Θεόν. «Ζητεῖν τὸν Θεόν, εἰ ἄραγε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὔροιεν, καὶ γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα· ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν» (Πράξ. ζ' 27-18). Ὁ Θεὸς εὐρισκόμενος ἐγγύτατα ἡμῶν δὲν καθορᾶται διὰ τῶν ἐσκοτισμένων ὀφθαλμῶν τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἀσεβοῦς ἀθαδείας, διότι ὁ ἴδιος εἶναι τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἀνθρώπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον (Ἰωάν. α' 9). Διὰ τοῦτο, ὡς καὶ ἐν ἀρχῇ ἐτονίσθη, οἱ εἰσερχόμενοι ἄνευ φόβου Θεοῦ καὶ ταπεινώσεως εἰς τὸ ἄδύτον τῶν οὐρανῶν, πνευματικῶς θεότυφοι κοσμοναῦται, ὄχι μόνον τὸν Θεὸν καὶ τὰ πνεύματα Αὐτοῦ δὲν θὰ ἀξιωθοῦν νὰ ἴδουν, ἀλλὰ διατρέχουν ἀκόμη καὶ τὸν κίνδυνον νὰ γίνουν πραγματικοὶ διάβολοι τῶν ψυχῶν πολλῶν ἀφελῶν ἀνθρώπων καὶ σκάνδαλον πραγματικὸν τῆς ψυχικῆς σωτηρίας αὐτῶν. Διὰ τοῦτο φοβούμεθα ὅτι καὶ ἡ τυχὸν ἀνακάλυψις λογικῶν ὄντων ἐπὶ ἐνὸς οἰουδήποτε οὐρανίου κόσμου θὰ ἐξωθήσῃ τὴν διεστραμμένην καὶ νοσηρὰν φαντασίαν τῶν ἀθέων ἐξερευνητῶν εἰς τὰς πλέον ἀπιθάνους καὶ βλασφήμους θεωρίας, πρὸς ἐρμηνείαν τῆς πρώτης ἐμφανίσεως ἐκεῖθεν τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς μολυσματικῆς τινος ἐπιδημίας ἐπὶ τοῦ πλανήτου ἡμῶν.

Ὁ Θεὸς ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ ἀπὸ τῶν θεοτύφων πνευματικῶν ἀστροναυτῶν ἐξ ἀγάπης πρὸς αὐτούς, ἵνα μὴ τὸ ἰσχυρὸν φῶς τῆς παρουσίας

στῶν εἰς τοὺς ἱερὸς ναοὺς ἐπεβεβαίωσαν διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν τὴν πολλάκις διακηρυχθεῖσαν ὑπὸ τῆς «Ἐκκλησίας» ἀλήθειαν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἀνιούσα καὶ προοδευτικὴ εἶναι ἡ πορεία τοῦ Χριστεπωνούμου πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας μας.

Παρὰ τὰς ἀναποφεύκτους ἀτελείας τῶν μελῶν τῆς, αὕτη διὰ τοῦ ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς συντελουμένου κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας ἀξιολόγου

Του ἐκτυφλώσῃ αὐτοὺς (Πράξ. θ' 18). Καὶ ἡ σατανικὴ ἀθεϊστικὴ μηχανὴ τῶν πολιτικῶν ἀθεϊστικῶν καθεστῶτων κατορθώνει βεβαίως νὰ ἀπομονώσῃ τοὺς ἀστροναύτας κατὰ τὰ διαστημικὰ των ταξίδια, ὄχι μόνον ἀπὸ τὰς πάσης φύσεως ἐπιδράσεις τῶν κοσμικῶν ἀκτινοβολιῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ εὐλαβῆ ἐκεῖνα συναισθήματα, τὰ ὁποῖα γεννᾷ ἐξ ἴσου εἰς τὴν ψυχὴν παντὸς ἀνθρώπου πᾶσα ἐποπτικὴ θεὰ τοῦ μεγαλειώδους σύμπαντος, ὡς καὶ τὸ ἔμφυτον εἰς τὸν ἀνθρώπον αἴσθημα τοῦ δέους καὶ τοῦ φόβου. Εἶναι φυσικῶς ἀδύνατον οἱ ἀστροναῦται νὰ μὴ ἐδοκίμασαν τὴν ἐναλλαγὴν τῶν συναισθημάτων τούτων κατὰ τὰ διαστημικὰ ταξίδια των. Ἐὰν τοῦτο ὄντως συνέβη, τότε οὔτοι εἶχον χάσει διὰ σατανικοῦ τινος τρόπου τὴν ὅλην προσωπικότητά των καὶ ἐνήργουν αὐτομάτως ἐν τῷ μηχανικῷ ρομπὸτ τῶν διαστημοπλοίων των. Εἶναι γεγονός ὅτι τὰ ἄψυχα ὑλικά, τὰ συγκροτοῦντα τὰ διαστημόπλοια, συγκεντρώνουν ἀνὰ πᾶν διαστημικὸν ταξίδιον, διὰ τῶν ἐξόχως εὐαίσθητων συσκευῶν αὐτῶν, πολὺ περισσοτέρας πληροφορίας, ἀπὸ ὅσας εἶναι δυνατόν νὰ συγκεντρώσῃ τὸ πεφοβισμένον βλέμμα τῶν ἀστροναυτῶν. Εἴμεθα δὲ βέβαιοι ὅτι, ἐὰν οἱ ἀστροναῦται δὲν δυνηθοῦν ποτὲ νὰ ἐξαγγείλουν εἰς ἡμᾶς τὴν ἐκφραζομένην καὶ διὰ τῶν οὐρανίων σωμάτων μεγαλειότητα τοῦ ἀπείρου Θεοῦ, ταύτην θὰ διακηρύξουν αὐτὰ ταῦτα τὰ ἄψυχα ὑλικά τῶν διαστημοπλοίων. Διότι καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχουν θέσιν οἱ λόγοι ἐκεῖνοι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ: «λέγω ὑμῖν, ἐὰν οὔτοι σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κράξουσιν» (Λουκᾶ ιθ' 40).

Ἡ κατάκτησις τοῦ διαστήματος εἶναι ἔργον οὐχὶ μεμονωμένων ἀτόμων, ἀλλὰ τῆς πνευματικῆς κοινωνίας καὶ συνεργασίας ἀφαντάστως πολλῶν ἀνθρώπων, διὸ καὶ πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ἔργον θεῖον. Πᾶν δὲ ἔργον τῆς πνευματικῆς κοινωνικῆς συνεργασίας τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εὐοδωθῇ παρὰ μόνον διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ χριστιανὸς ὀφείλει νὰ βλέπῃ τὴν ἀρξαιμένην διερεύνησιν τοῦ διαστήματος μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης, ὡς μίαν πρόσκλησιν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἀνθρώπον, πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἀπείρων κόσμων τῆς θείας μεγαλειότητός Του, διὸ καὶ πρέπει νὰ προσεύχηται, ὅπως διὰ τῆς ἐξερευνήσεως τοῦ διαστήματος ὠφελήθῃ περισσότερο πνευματικῶς παρὰ ὑλικῶς.

(Τέλος)

ΜΑΡΚΟΣ Α. ΣΙΩΤΗΣ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

πνευματικοῦ ἔργου δύναται σήμερον νὰ παρουσιάσῃ πολλὰς χιλιάδας πιστῶν, οἱ ὅποιοι δὲν θρησκευοῦν ἐκ τυπικῆς μόνον συνηθείας, ἀλλὰ μετὰ βαθείας ἐπιγνώσεως καὶ γνησίας εὐλαβείας. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων δὲν ἔχουν ὑποστῆ κατ' ἄμεινον τρόπον τὴν ἐκ τοῦ πνευματικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας ἐπίδρασιν, ἔχουν βαθεῖαν ἔμφροτον θρησκευτικότητα, τοῦθ' ὅπερ ἐκδηλοῦται κατὰ τὸν πανηγυρικώτερον τρόπον κατὰ τὰς ἀγίας ἡμέρας τῶν ἑορτῶν διὰ τῆς ἀθρόας καὶ εὐλαβοῦς προσελεύσεώς των εἰς τοὺς ναοὺς.

Ἡ ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησία.

Μὲ ἀνακούφισιν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐπληροφορήθη, ὅτι δὲν εἶναι ἀληθεῖς αἱ ὑπὸ τινων ἐφημερίδων μεταδοθεῖσαι πληροφορίες, κατὰ τὰς ὁποίας μέλη τῆς διοικήσεως τῆς ΑΧΕΠΑ θὰ κατήγγελλον εἰς τὸν Οἰκουμηνικὸν Πατριάρχην, ὅτι ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος προτίθεται νὰ ἀφελῆ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀμερικῆς διὰ τῆς δημιουργίας ἀχρωματίστον διορθόδοξον Ἐκκλησίας.

Τὰ ἐξ Ἀμερικῆς τηλεγραφήματα τῶν ἡγετῶν τῆς ΑΧΕΠΑ, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζεται ἡ ἐμπιστοσύνη καὶ συμπάθειά των πρὸς τὸν ἅγιον Ἀμερικῆς, καὶ ἡ διαμαρτυρία τῶν ἐν Ἀθήναις ἡγουμένων μιᾶς ἐκδρομῆς μελῶν τῆς μεγάλης αὐτῆς ἑλληνοαμερικανικῆς ὀργανώσεως, οἱ ὅποιοι διαφεύδουν τὰς γενόμενάς δῆθεν παρ' αὐτῶν δηλώσεις ἐναντίον τοῦ ἱεράρχου των, μαρτυροῦν ὅτι ἡ ὅλη ὑπόθεσις τῶν δημοσιευμάτων ὑπῆρξε μία σκευωρία, ἡ ὅποια οὐδόλως ἐξυπηρετεῖ ἐθνικὸς ἢ ὀρθοδόξος σκοπός.

Πάντως ὁ δημιουργηθεὶς θόρυβος ἀποδεικνύει μετὰ πόσης προσοχῆς πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζεται τὸ ζήτημα τῶν διορθόδοξων σχέσεων τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Πάντοτε αὕτη πρέπει νὰ ἐναρμονίζῃ τὸ γνήσιον ὀρθόδοξον πνεῦμα πρὸς τὰς παραδόσεις τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου, ὅπερ πρέπει πάντοτε νὰ ἔχη τὰ δικαιώματα καὶ τὸν ἀμιγῆ του χαρακτήρα.

Ὅλως δεδικαιολογημένη.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, ὡς τοποτηρητοῦ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χίου, ἐκδηλωθεῖσα ζωηρὰ ἀντίδρασις ἐναντίον τοῦ τρόπου τῆς ἀγιογράφσεως ναοῦ ἐν τινι χωρίῳ εἶναι ὅλως δεδικαιολογημένη. Ὡς ἐδήλωσεν ὁ Σεβασμιώτατος, ἡ ἀγιογράφσις αὕτη, γενομένη ὑπὸ ἀμερικανῶν ζωγράφων, δὲν εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν παράδοσιν τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας οὔτε ἐμπνέει πίστιν εἰς τὸ ὀρθόδοξον ποίμνιον.

Ἐὰν τὸ παράδειγμα τοῦ ἁγίου Μυτιλήνης ἡκολουθεῖτο ὑπὸ πάντων τῶν ἐνοριακῶν συμβουλίων, ἀσφαλῶς θὰ ἀπεφεύγετο ἡ ἀναρχία, ἡ ὅποια ἐπικρατεῖ εἰς τὰς διαφόρους ἐκφάνσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας τέχνης. Πρέπει νὰ γίνῃ κατανοητόν, ὅτι ὅλα τὰ νέα στοιχεῖα πρέπει νὰ ἐνοφθαλμίζωνται εἰς τὸ θαλερὸν δένδρον τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας παραδόσεως. Πρὸ

πάντων δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι ἡ ὀρθόδοξος αἰσθητικὴ ἔχει λειτουργικόν, μυσταγωγικόν καὶ ἀναγωγικόν χαρακτήρα.

Πνοὴ πνευματικοῦ ἔαρος.

Κατὰ τὸν πρόσφατον ἑορτασμὸν τῆς «Ἡμέρας προσευχῆς τῶν Ἑλλήνων Σπουδαστῶν» ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος διὰ σχετικοῦ μηνύματός του διεκήρυσεν, ὅτι «ὁ μορφωμένος ἄνθρωπος δὲν νοεῖται ποτὲ ἀνευ χριστιανικῆς πνευματικῆς ἐπιδόσεως, ἀναφερομένης μὲν εἰς τὴν ἀκράδαντον πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν Πανάγαθον Θεὸν καὶ πρὸς τὴν Ἁγίαν Ἐκκλησίαν Του, μετατρεπομένης δὲ εἰς ἀγαθὰ ἔργα ἐν τῷ βίῳ παντί, συμφώνως πρὸς τὰ ἀξιώματα τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς».

Εἶναι εὐτύχημα καὶ λίαν ἐλπιδοφόρον γεγονός, ὅτι τὸ ἰδεώδες τοῦτο ἐνεσάρκωσαν κατὰ τρόπον θαυμάσιον οἱ μετασχόντες τοῦ ἑορτασμοῦ πολυάριθμοι φοιτηταὶ καὶ σπουδασταί. Οὗτοι οὐ μόνον προσηγήθησαν μετασχόντες τῆς σχετικῆς λειτουργίας καὶ δοξολογίας, ἀλλ' ἐπὶ πλέον παρουσίασαν καὶ «ἀγαθὰ ἔργα», ἐπισκεφθέντες τὰ νοσοκομεία καὶ προσεγγιζόντες γλυκίσματα, ἀναγκτικὰ καὶ ἄλλα δῶρα εἰς τοὺς νοσηλευμένους. Ὡστε ἀληθῶς ὁ γενόμενος ἑορτασμὸς ὑπῆρξε μία πνοὴ πνευματικοῦ ἔαρος εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς ἑλληνικῆς πρωτευούσης.

Εὐδοίωτος ἀπαρχή.

Ἀσφαλῶς ἡ ἀναγγελθεῖσα αὔξις τῶν μισθῶν τῶν ἐφημερίων εἶναι εὐχάριστος ὄχι τόνον διὰ τὸ χορηγούμενον εἰς τοὺς ἱερεῖς μας χρηματικὸν ποσόν, ὅπερ ἀσφαλῶς δὲν καλύπτει τὰς ἀνάγκας τῶν πενομένων κληρικῶν μας, ὅσον πρὸ πάντων διὰ τὸ ὅτι ἤρχισε νὰ γίνεταί ἐμπράκτως προσπάθεια λύσεως ἐνὸς ζωτικωτάτου ζητήματος, ὅπερ χρονίζει ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Εἶναι εὐδοίωτος, ὅτι ἤρχισαν νὰ καρποφοροῦν αἱ σχετικαὶ προσπάθειαι τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσοστόμου, ὅστις εἰς τὸν ἐνθρονιστήριον λόγον του εἶχε θέσει τὸ ἐφημεριακὸν ζήτημα ὡς πρῶτον θέμα, ἔχον ἀνάγκην ἐπειγούσης λύσεως, ὅπερ ἐπεδοκίμασε καὶ δι' ὃ ἐνεργῶς ἠσχολήθη καὶ ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας. Ἄς εὐχηθῶμεν, ὥστε τάχιστα νὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς ὀλοκληρωτικῆς λύσεως τοῦ προβλήματος διὰ τῆς κατὰ πάντα ἱκανοποιήσεως τῶν δικαίων αἰτημάτων τῶν ἐφημερίων, ἵνα δυνηθοῦν οὗτοι τελείως ἀπερίσπαστοι νὰ προσφέρουν τὰς ὑψίστης σημασίας ὑπηρεσίας των πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Πατρίδα.

«Χριστιανισμὸς καὶ σύγχρονος ἑλληνικὴ παιδεία».

Πρωτοβουλία τῆς Πανελληνίου Ἐνώσεως Θεολόγων θὰ συγκληθῇ ἀπὸ 1ης μέχρι 3ης Ἰουνίου 1963 ἐν Ἀθήναις τὸ Γ' Πανελλήνιον Θεολογικὸν Συνέδριον μὲ θέμα «Χριστιανισμὸς καὶ σύγχρονος ἑλληνικὴ παιδεία». Πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου καὶ τῆς Ὁργανο-

τικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος. Μέλη δὲ τούτου θὰ εἶναι ἅπαντες οἱ θεολόγοι τῆς Ἑλλάδος, κληρικοί καὶ λαϊκοί.

Εἶναι περιττὸν νὰ τονισθῇ, ὅτι ἡ σημασία τοῦ Συνεδρίου καὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ εἶναι μεγίστη. Τὸ ὅτι ἐν πρώτοις οἱ θεολόγοι μας θὰ εὐρεθοῦν ἐπὶ τὸ αὐτό, θὰ ἀνταλλάξουν τὰς ἀπόψεις καὶ τὴν πεῖραν των ἐπὶ τοῦ καθ' ὅλου μορφωτικοῦ ἔργου των καὶ θὰ ἀλληλοεπισχυθοῦν εἶναι τι, τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ γίνετο πολὺ συχνότερον. Εἶναι καιρὸς νὰ ἀποκτήσουν οἱ Ἕλληνες Θεολόγοι τὴν συνείδησιν, ὅτι ἀποτελοῦν μίαν ὁλότητα, ἣτις ἀδιάσπαστος πρέπει νὰ δρα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ Ἑλληνικῇ Κοινωνίᾳ, ἐμφορομένη ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς Πεντηκοστῆς.

Ἐπειτα εἰς ἡμέρας, κατὰ τὰς ὁποίας γίνονται τόσαι συζητήσεις διὰ τὸν προσανατολισμὸν τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, τὸ θέμα τοῦ Συνεδρίου ἀποκτᾷ ὅλως ἰδιαιτέραν σημασίαν. Πρέπει ἐν τῷ Συνεδρίῳ νὰ διακηρυχθῇ, ὅτι ἡ Ἑλληνορθόδοξος παράδοσίς μας εἶναι τὸ μοναδικὸν θεμέλιον τῆς παιδείας μας καὶ ἡ ἐμπνευστὴς αὐτῆν δύναμις. Δικαίως λοιπὸν ἀναμνησκονται ἐκ τοῦ Πανελληνίου Θεολογικοῦ Συνεδρίου ὠφέλιμα ἀποτελέσματα διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν Πολιτείαν τὴν Ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν κοινωνίαν.

Κιβδηλον ὁμοίωμα.

Πολὸς λόγος ἐγένετο ἐσχάτως περὶ τοῦ «Μαρθωνίου τῆς εἰρήνης», τὸν ὁποῖον ἀπεφάσισαν νὰ διοργανώσουν οἱ νέοι τοῦ Συνδέσμου «Μπέρτραντ Ράσσελ». Καὶ πολλὰ ἠκούσθησαν ὑπὲρ ἢ καὶ ἐναντίον τῆς ἀποφάσεως ταύτης.

Ἀσφαλῶς ὅλοι πρέπει νὰ ἐπιδιώκουν τὴν εἰρήνην. Καὶ ἡ Ἐκκλησία μας πάντοτε δέεται «ἐν εἰρήνῃ» καὶ «ὑπὲρ τῆς εἰρήνης». Ἄλλ' ἡ εἰρήνη αὕτη δὲν πρέπει νὰ ζητῆται μακρὰν τοῦ «Ἀρχοντος τῆς εἰρήνης». Μόνον ὁ Κύριος εἶπε: «Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν» (Ἰωάν. ιδ', 27). Ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ «δὲν εἶναι εἰρήνη, ποὺ δημιουργεῖ σχέσεις ἀνεκτῆς γειτονίας μεταξὺ κρατῶν, ποὺ εἶναι ἐντελῶς χωρισμένα ψυχικῶς, μεταξὺ λαῶν, ποὺ ἐγείρουν συνοριακὰ τεῖχη ἀνοπέρβλητα καὶ συμφέροντα ἀσυμβίβαστα. Ἡ εἰρήνη αὕτη, ποὺ ζητοῦν συνήθως τὰ ἄτομα, αἱ κοινωνίαι, οἱ λαοί, εἶναι κίβδηλον ὁμοίωμα τῆς ἀληθοῦς εἰρήνης, τῆς εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ». «Ὡστε μόνον, ὅταν τὰ ἄτομα καὶ οἱ λαοὶ διὰ τῆς μυστηριακῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας συνδέον τὸν ἑαυτὸν των περισσότερον μὲ τὸν Χριστόν, θὰ γενθοῦν καὶ θὰ γίνων φορεῖς τῆς ἀληθοῦς εἰρήνης.

Προεκάλεσε δυσάρεστον ἐκπληξιν.

Καθ' ἃ μετέδωκαν αἱ ἐφημερίδες, προεκάλεσε δυσάρεστον ἐκπληξιν ἡ ἐκ Δαμασκοῦ ἀναγγελθεῖσα κακοποίησης Ἑλληνορθόδοξων ἱερέων κατὰ τὴν διάρκειαν προσφάτων ταραχῶν περιορισμένης ἐκτάσεως εἰς τὰς χριστιανικὰς συνοικίας τῆς πόλεως. Ἡ ἐκπληξίς εἶναι δεδικοιολογημένη, διότι ὡς ὀρθῶς παρατηρήθη,

οὐδέποτε ἐσημειώθησαν τοιαῦτα κρούσματα μισαλλοδοξίας εἰς ἀραβικὰς χώρας, αἵτινες διακρίνονται διὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἀνεξιθρησκείας. Ἄλλως τε ἐν τῇ Συρίᾳ μετὰ τῆς ὁποίας αἱ σχέσεις μας εἶναι ἄρισται οἱ Ἑλληνορθόδοξοι ἱερεῖς οὐδεμίαν ἀνάμειξιν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχουν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς χώρας, διὰ νὰ γίνων στόχος ἐπιθέσεων.

Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ἡ διὰ τοῦ Δημάρχου τῆς Δαμασκοῦ μεταβιβασθεῖσα ἐκ μέρους τῆς νέας συριακῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν ἑλληνικὴν κοινότητα τῆς πόλεως ἐκφρασίς λύπης εἶναι εὐκρινῆς καὶ θὰ συνοδευθῇ ὑπὸ λήψεως καταλλήλων μέτρων ἐναντίον φανατικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα δυσφημοῦν τὴν χώραν των.

Στεροῦνται αἰσθητικῆς μορφώσεως.

Ἐξ ἀφορμῆς ἐνὸς κηρύγματος ἐπαρχιακοῦ ἱεροκέρυκος ἐναντίον τοῦ θεάτρου, δημοσιογράφοι τινὲς ἐξεστράτευσαν ἐναντίον τοῦ καθ' ὅλου «βυζαντινισμοῦ» καὶ τῶν βυζαντινῶν πατέρων, διὰ τοὺς ὁποίους «τὸ θέατρο ἦταν ὁ ὑπ' ἀριθ. 1 στόχος».

Ἄλλ' οἱ γνωρίζοντες τὰ πράγματα διακηρύσσουν, ὅτι ὀρθῶς οἱ πατέρες κατεπολέμησαν τὸ θέατρον, ἐφ' ὅσον τοῦτο διετῆρει τὸν εἰδωλολατρικὸν καὶ ἀνῆθικον χαρακτήρα. Ἦτο, ὡς λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος, «δημόσιον διδασκαλεῖον ἀσελγείας». Τὸ θέατρον, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Χρυσόστομος, ἦτο «αἰσχρότης, πομπὴ διαβολικῆ, μοιχείας μελέτη, πορνείας γυμνάσιον, ἀκολασίας διδασκαλεῖον». Δὲν ἦτο δυνατόν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ πατέρες νὰ διάκεινται συμπαθῶς πρὸς τὸ θέατρον, διότι, ὡς λέγει ὁ Krumbacher, κατὰ τοὺς πρώτους βυζαντινοὺς αἰῶνας «δραματικὴ ποιήσις ἐν τῇ αὐστηρᾷ τῆς λέξεως ἐννοίᾳ δὲν ὑπῆρχε, δὲν ἠδύνατο δ' ἄρα νὰ ὑπάρχη καὶ θέατρον σοβαρὸν καὶ συστηματικὸν πρὸς δημοσίαν δραμάτων παράστασιν. Ἄντ' αὐτοῦ ἐκράτων ὁ μῦθος καὶ ἡ ἐλαφρὰ παντομίμα καὶ αἱ χυδαῖα τέρψεις τοῦ Ἰπποδρόμου καὶ τῶν κοινῶν ᾠδῶν, ἀντάξια τῆς ἀγροίκου φιληδονίας τῶν κατοίκων τῶν τότε μεγαλοπόλεων».

Ὅθεν οἱ κατακρίνοντες τοὺς πατέρας τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐναντι τοῦ θεάτρου στάσιν των ἀποδεικνύουν, ὅτι στεροῦνται παντελῶς αἰσθητικῆς μορφώσεως καὶ καλλιτεχνικῆς εὐαισθησίας.

Νὰ ἀναληφθῇ ἐκστρατεία.

Ὁ γνωστὸς «Ἀθηναῖος» τῆς ἐφημερίδος «Καθημερινή» ὀρθῶς ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν του ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς καταπολεμήσεως τῆς βλασφημίας. «Μιὰ ἐκστρατεία, γράφει, κατὰ τῆς βλασφημίας τῶν θεῶν, ἐὰν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτύχη, θὰ ἀνεβίβαζε τὸ ἐπίπεδον τοῦ πολιτισμοῦ μας. Ἀπὸ ὅλων τοὺς λαοὺς τῆς Γῆς μόνον οἱ μεσογειακοί, νομίζω, ὅτι βλασφημοῦν τὰ Θεῖα. Καὶ ἀπὸ ὅλων τοὺς μεσογειακοὺς, οἱ Ἕλληνες εἴμεθα οἱ περισσότερον βλάσφημοι. Πρόκειται, προφανῶς περὶ ψυχικοῦ νοσήματος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἄγνωστον εἰς τὸν ἄλλον κόσμον. Ὅταν μᾶς ἀκούσῃ ἓνας Γερμανὸς, ἓνας Σκανδιναβὸς, ἓνας Ἄγγλος, ἓνας Ἀσιάτης ἀκόμη ἢ Ἀφρικανός, νὰ ὑβρίζωμεν μὲ

μανίαν τὸν Θεὸν ἀκριβῶς, εἰς τὸν ὁποῖον πιστεύομεν, ἀνατριχιάζει. Καὶ τὸν ὑβρίζομεν εἰς πᾶσαν περίπτωσιν: μὲ μανίαν καὶ θυμὸν, ἢ καὶ χάριν ἀστείότητος».

Νομίζομεν, ὅτι ἡ διαπίστωσις αὕτη τοῦ ἐκλεκτοῦ δημοσιογράφου, ὅσον καὶ ἐὰν ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὑπερβολικὴ, ὑπεθυμίζει μίαν ἀρκούντως ἐκτεταμένην πραγματικότητα, ἣτις πάση θυσίᾳ πρέπει νὰ ἐκλείψῃ. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ συνεργασθοῦν ὅλοι οἱ ἀρμόδιοι, ὅσοι κατὰ τινὰ τρόπον ἔχουν καθοδηγητικὸν ἔργον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Κοινωνίᾳ. Ἀληθῶς πρέπει νὰ ἀναληφθῇ ἐκστρατεία.

Ἰσλάμ καὶ Χριστιανισμός.

Εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ὁ Μωαμεθανισμὸς ἐξαπλοῦται μὲ ταχύτητα σχεδὸν διπλασίαν ἀπὸ ἐκείνην τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τοῦτο ὀφείλεται ἀπ' ἐνὸς μὲν εἰς τὰς ὀλιστικὰς του ἐπαγγελίας, ἀπ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν συστηματικὴν ἐκ μέρους τοῦ Ἰσλάμ — μὲ κέντρον τὴν θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ περιφήμου ἐν Καίρῳ Πανεπιστημίου Ἐλ Ἀζχάρ — διοργάνωσιν ἱεραποστολῶν εἰς τὴν Μασίρην Ἡπειρὸν καὶ κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰς κηλίδας τὰς ὁποίας προσήφεν ἡ ἀποικιοκρατία εἰς τὴν χριστιανικὴν ἱεραποστολικὴν δραστηριότητα κατὰ τὸ παρελθόν. Ἡ μόνη Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἔχει καθαρὰν ὑπόληψιν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως μεταξὺ τῶν ἀφρικανικῶν λαῶν, εἶναι ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ καὶ αὐτῆς τὸ ἀλευτικὸν ἔργον δύναται νὰ ἀποδώσῃ ὥραϊα καὶ μεγάλα ἀποτελέσματα, ἂν ἐπιχειρηθῇ μὲ ζῆλον καὶ συστηματικότητα.

Ἡ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ στατιστικὴν δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου τμήματος τῆς «Ὀνέσκο», εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον σήμερον κυκλοφοροῦν 8 χιλιάδες καθημερινῶν ἐφημερίδων εἰς 300 ἑκατομμύρια ἀντιτύπων καὶ 22 χιλιάδες περιοδικῶν εἰς 200 ἑκατομμύρια ἀντιτύπων, λειτουργοῦν δὲ 6 χιλιάδες ραδιοφωνικῶν σταθμῶν καὶ 400 ἑκατομμύρια δεκτῶν, ὡς καὶ 1000 σταθμοὶ τηλεοράσεως μὲ 120 ἑκατομμύρια δεκτῶν. Ἐξ ἄλλου, παράγονται ἑτησίως 2,5 χιλιάδες κινηματογραφικῶν ταινιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἀντιστοιχεῖ 1 δισεκατομμύριον θεατῶν.

Εἰς τὸ ἱλιγγιδῶς ἐκτεταμένον τοῦτο σύστημα ἐπιδράσεως διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ θεάματος εὐκόλον εἶναι νὰ φαντασθῇ κανεὶς — καὶ ἐκ τῆς εἰς τὴν χώραν μας πραγματικότητος — πόσον ὑψηλὸν εἶναι τὸ πο-

σοστὸν τῆς ἀμέσου ἢ ἐμμέσου διοχετεύσεως ἰδεῶν ἀντιθέτων συγχρότητα πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ. Εὐκόλον δὲ εἶναι καὶ τὸ συμπέρασμα, πόσον κατεπεῖγον εἶναι τὸ χρέος, πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως δίδῃ τὸ «παρὸν» τῆς, ὅσον τὸ δυνατὸν ἐδρότερον καὶ ἐντονότερον.

Ἀπαραίτητον μέτρον.

Ἡ πρόσφατος καταδίκη ἰδιοκτικῶν κεντρικῆς αἰθούσης κινηματογραφικῶν προβολῶν ἐν Ἀθήναις διὰ τὴν σκανδαλώδη διαφήμισιν παιζομένης ταινίας, μὲ ἔκθεσιν ἀσέμων εἰκόνων εἰς τὴν εἴσοδον τῆς αἰθούσης, εἶναι ἐν μέτρον τῆς Πολιτείας, τὸ ὁποῖον δέον νὰ τύχῃ γενικωτέρας καὶ συστηματικῆς ἐφαρμογῆς. Ἡ τοιοῦτον εἶδος διαφήμισις, ἐκτεινομένη ὡς γνωστὸν καὶ εἰς τὸν Τύπον, ἀποτελεῖ προσβολὴν τῆς δημοσίας αἰδοῦς καὶ κίνδυνον διὰ τὴν νεότητα, τὸ δὲ ὕγιες ἠθικὸν κριτήριον τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας δὲν ἀρέχεται τὴν κατάστασιν αὐτήν. Ἡ Πολιτεία, λοιπὸν, ὀφείλει νὰ ἐξαντλήσῃ τὰς δυνατότητας, τὰς ὁποίας διαθέτει, πρὸς τὴν πλευρὰν ταύτην.

Ὁ ἅγιος Νεκτᾶριος Πενταπόλεως.

Εἰς ἄλλην στήλην τῆς «Ἐκκλησίας» ἀναδημοσιεύομεν ἐκ τοῦ ἐπισήμου ὄργανου τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας «Τσαρκόβεν Βέστνικ» ἄρθρον τοῦ ὑφηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Σόφιας κ. Ἀποστόλου Μιχαήλωφ. Οὗτος, κατέχων ἀριστα τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὡς σπουδάσας εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐξιστορεῖ τὰ τῆς ἐπισήμου ἀναγνωρίσεως ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῆς ἀγιότητος τοῦ συγχρόνου ἁγίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Νεκταρίου Κεφαλαῖ, μητροπολίτου Πενταπόλεως καὶ κτίτορος τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίας Τριάδος Αἰγίνης, ἀντλῶν τὰ σχετικὰ στοιχεῖα ἐκ τῆς περὶ τοῦ ἁγ. Νεκταρίου ἐξαιρετοῦ μελέτης τοῦ Σεβασμωτάτου Μητροπολίτου Παραμυθίας κ. Τίτου.

Ἡ «Ἐκκλησία» ἐπιχαίρει ἰδιαίτερος διὰ τὸ δημοσίευμα αὐτὸ τοῦ διαπρεποῦς Βουλγάρου ἐπιστήμονος, καθ' ὅσον διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ οὐ μόνον προβάλλεται ἡ προσωπικότης τοῦ συγχρόνου τούτου ἁγίου τῆς Ἐκκλησίας μας εἰς τὸ χριστεπώνημον πλήρωμα τῆς ἀδελφῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ καλλιεργεῖται ὁ πνευματικὸς σύνδεσμος μεταξὺ τῶν δύο ὁμοδόξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν μας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸ διαρρεῦσαν 150ῆμερον ἐδέχθη εἰς συνεργασίαν τοὺς παρ' αὐτῷ Θεοφ. Βοηθούς Ἐπισκόπους καὶ τοὺς Διευθυντὰς διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν ὑπηρεσιῶν.

Χοροστασία:

— Τῆ Κυριακῇ τῶν Βαΐων 7ῆ Ἀπριλίου ἐχοροστάτησεν κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Μητροπόλεως.

— Τῷ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας προέστη τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Νυμφίου ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἁγίου Ἀρτεμίου.

— Τῆ Μ. Δευτέρᾳ ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου, Ὁδοῦ Βουλγαγιάνης.

— Τῆ Μ. Τρίτῃ ἑσπέρας προέστη τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Νυμφίου ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Μητροπόλεως.

— Τῆ Μ. Πέμπτῃ προέστη ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῆς Ἀκολουθίας τῶν Ἀγ. Παθῶν, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Θαυμακοῦ κ. Χρυσοστόμου, Κερνίτσης κ. Χρυσοστόμου καὶ Ἀχαΐας κ. Παντελεήμονος.

— Τῆ Μ. Παρασκευῇ προέστη ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ, τὴν μὲν πρωΐαν τῆς Ἀκολουθίας τῶν Ὁρῶν, τὸ δὲ ἑσπέρας τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθρου (Ἐπιτάφιος Θρῆνος) καὶ τῆς καθιεωμένης λιτανείας.

— Τῷ Μ. Σαββάτῳ ἑσπέρας προέστη ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῆς Ἀκολουθίας τῆς Ἀναστάσεως, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων.

— Τῆ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα προέστη τῆς Ἀκολουθίας τῆς Ἀγάπης ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Μητροπόλεως συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Θαυμακοῦ κ. Χρυσοστόμου, Κερνίτσης κ. Χρυσοστόμου καὶ Ἀχαΐας κ. Παντελεήμονος. Ἀκολουθῶς ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος μετέβη εἰς τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸν Μέγαρον, ἔνθα ἐδέχθη εὐχὰς καὶ διένειμε πασχάλινά ὠὰ εἰς τοὺς πολυπληθεῖς ἐπισκέπτας.

Πρὸς ἡδρεῦσε: Τῆ 2ῃ Ἀπριλίου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

Ἐδέχθη: Τῆ 1ῃ Ἀπριλίου τὸν Βουλευτὴν κ. Ν. Λαμπρινᾶκον, τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Διονυσίου ὁδοῦ Σκουφᾶ, Ἐπιτροπὴν Ἐνοριτῶν Ἁγίου Κωνσταντίνου Κολωνοῦ, Ἐπιτροπὴν Ἐνοριτῶν Ἀγ. Αἰκατερίνης Κάτω Πετραλώνων, τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἀργολίδος κ. Χρυσόστομον μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ΟΔΕΠ κ. Βασ. Κόγκα, τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεώργιον, Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Κύριλλον καὶ πρ. Ἡλείας κ. Ἀντώνιον, τὸν γραμματέα τοῦ Καρδινάλιου Μπέα Πέρ Πέτρον Δυτρέ καὶ τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Τιβεριάδος κ. Ἀνατόλιον.

— Τῆ 2ῃ Ἀπριλίου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Λαοδικείας κ. Μάξιμον καὶ τὸν κ. Σολδάτον.

— Τῆ 3ῃ Ἀπριλίου Ἐπιτροπὴν ἔνοριτῶν Ἱ. Ναοῦ Κοιμ. Θεοτόκου Ἀργυρουπόλεως, τὸν κ. Οἰκονομόπουλον, τὸν κ. Χουμουζιάδην, τὸν κ. Φίντλεα, τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον Τριμυθούντος κ. Γεώργιον, τοὺς Ἀμερικανούς κ. κ. Tim Russel, Twane Valentine, Rev. John Sutton οἵτινες ἀπετέ-

λουν Ἐπιτροπὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι εὑρισκομένων Ἀμερικανῶν καὶ αἰτήσαμένων τὴν εὐλογίαν τοῦ Μακαριωτάτου διὰ τὴν ἀνέγερσιν ναοῦ διὰ τὴν ἀποκλειστικὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀμερικανῶν.

— Τῆ 4ῃ τὸ νέον Δ. Συμβούλιον τοῦ Πανελ. Συλλόγου Ἱεροσαλῶν, τὸν Ἐπίσκοπον Μυρίνης κ. Χρυσόστομον, καὶ τὸν Διευθυντὴν τοῦ Πνευματικοῦ Φροντιστηρίου Πρωτοσ. κ. Χρυσόστομον Γιαλούρη.

— Τῆ 6ῃ τὸν κ. Νικοδότην, Πρόεδρον Συλλόγου Προλήψεως Ἐγκληματικότητος, τοὺς ὑπουργούς κ. κ. Γρηγ. Κασιμάτην καὶ Δ. Βρανόπουλον, τοὺς καθηγητὰς κ. κ. Ἀ. Ἀλιβιζᾶτον καὶ Βασ. Βέλλαν, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κ. Κελεμένην καὶ τὸν Διευθύνοντα Σύμβουλον τοῦ TAKE κ. Κ. Σπυρόπουλον.

— Τῆ 8ῃ τοὺς Καθηγητὰς κ. Π. Μπρατσιώτην καὶ Β. Ἰωαννίδην, τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Ρόδου κ. Σπυρίδωνα, Καρπάθου κ. Ἀπόστολον καὶ Τιβεριάδος κ. Ἀνατόλιον, τὸ Προσωπικὸν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, τὸν Νομ. Σύμβουλον τοῦ TAKE κ. Γ. Σταυρόπουλον.

— Τῆ 11ῃ τὸν κ. Θ. Βαΐδην τῆς Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως, τὸν κ. Τ. Ἀθανασιάδην καὶ τὸν κ. Γεωργακόπουλον.

Ἐπεσκέφθη: Τῆ 13ῃ Ἀπριλίου τὸν νοσηλευόμενον εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Σεβ. Μητροπολίτην Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εἰρηναῖον καὶ τῆ 15ῃ διάφορα Νοσοκομεῖα τῆς περιοχῆς Ἀθηνῶν.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἀπονομή Ὁφφικίου

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῆ προτάσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου, ἐνέκρινε τὴν ἀπονομὴν ὀφφικίου τοῦ Ἀρχοντος Ἐκδίκου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὸν τέως Διοικητὴν τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ τέως Νομάρχην Λαρίσης κ. Δημήτριον Παπαδημητρίου.

Ἱ. Ἀρχιεπισκοπή Ἀμερικῆς

Τῆ 1ῃ Ἀπριλίου εἰς τὸ ἐν Νέα Ὑόρκη μέγαρον τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς ἐγένετο συνάντησις μετὰ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Βατικανοῦ καρδινάλιου Αὐγουστίνου Μπέα, ὅστις εἶναι πρόεδρος τοῦ τμήματος τῆς Γραμματείας τοῦ Βατικανοῦ διὰ τὴν προώθησιν τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος. Οὗτος συνωδεύετο ὑπὸ τοῦ ἰδιαίτερου γραμματέως του ἱερέως Στέφαν Σμιτ καὶ ὑπὸ τοῦ ἱερέως Τόμας Στράνσκου. Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰακώβος ὑπεδέχθη τὸν ἐπίσημον ἀπεσταλμένον τοῦ Πάπα Ἰωάννου ΚΓ' περιστοιχιζόμενος ὑπὸ δεκάδος κληρικῶν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἡ κατ' ἰδίαν συνομιλία μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ καρδινάλιου διήρκεσεν ἡμίσειαν περίπου ὥραν.

Εἰς ἐπίσημον γεῦμα, δοθὲν πρὸς τιμὴν τοῦ Καρδινάλιου Μπέα ὑπὸ τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ Ἀρχιεπισκόπου Νέας Ὑόρκης Καρδινάλιου Σπέλιαν, ἠλόγησε τὴν τράπεζαν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰακώβος, ὅστις ἦτο ἐπίσημος προσκεκλημένος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Ἰπὸ τοὺς τίτλους «Ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν— Ὁ Ἅγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως» τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας «Τσαρκόβεν Βέστνικ» ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ φύλλον τῆς 16ης Φεβρουαρίου ἐ.ἔ. ἄρθρον τοῦ ὑφηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Σόφιας κ. Ἀποστόλου Μιχαήλωφ, τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἐξῆς:

Κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ἀνεκνήρυχθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, μερικοὶ νέοι ἅγιοι, τῶν ὁποίων ἄλλοι μὲν, δύναται νὰ λεχθῆ ἔχουν πανορθόδοξον σημασίαν, ὅπως ὁ Νικόδημος Ἀγιορείτης, ἄλλοι δὲ μᾶλλον τοπικὴν σημασίαν, ὅπως ὁ Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, τιμώμενος κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν Ἑπτεiron, οἱ κάτοικοι τῆς ὁποίας τὸν θεωροῦν ὡς ἄγγελον φύλακα τῶν.

Ὁ ἅγ. Νεκτάριος, ἐπίσκοπος Πενταπόλεως, ἀνακηρυχθεὶς ἅγιος ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὴν 20 Ἀπριλίου 1961, προτάσει τῆς ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Προκοπίου καὶ ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν γενομένων διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου θαυμάτων, μεμαρτυρημένων δι' ἀξιοπίστων προσώπων, καὶ τοῦ ἐκδοθέντος πρὸς τιμὴν αὐτοῦ τόμου παρὰ τοῦ ἀρχιμ. Τίτου Ματθαϊάκη, νῦν Μητροπολίτου Παραμυθίας, ἴσως εἶναι ὁ νεώτερος ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας Ἑλλάδος. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προκαλεῖ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον ἐν προκειμένῳ εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ἡ μακαρία τελευτὴ τοῦ ἐπῆλθε προσφάτως καὶ ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη πολλοὶ γνωστοὶ του, συγγενεῖς καὶ θαυμασταὶ του, οἱ ὁποῖοι ζοῦν τώρα καὶ τὸν ἐνθυμοῦνται καὶ ἀφηγοῦνται τὰς ἐντυπώσεις των καὶ διάφορα περιστατικὰ ἀπὸ τὴν ζωὴν του.

Ὁ ἅγιος Νεκτάριος δὲν εἶναι μάρτυς ἢ ὁμολογητὴς τῆς πίστεως. Ἡ φήμη του ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς τόσο εἰς τὰ χριστιανικὰ ἀρετὰς διὰ τῶν ὁποίων ἐκοσμεῖτο δασιλῶς ἢ ψυχῇ του, ὅσον καὶ εἰς τὰ μετὰ τὸ ὄνομά του συνδεμένα, ἐν ζωῇ καὶ μεταθανάτως, ἔκτακτα σημεῖα τῆς θείας χάριτος.

Οἱ ἅγιοι, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐθνικῆς των καταγωγῆς, ἀνήκουν εἰς ἅπασαν τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μαρτυροῦν αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἀκολουθίαι καὶ τὰ λειτουργικὰ βιβλία καὶ ἡμερολόγια τῶν διαφόρων ὀρθοδόξων χωρῶν. Διὰ τοῦτο θεωροῦμεν, ὅτι ἡ προσωπικότης τοῦ ἁγ. Νεκταρίου δύναται νὰ προβληθῆ καὶ παρ' ἡμῖν ὡς παράδειγμα πρὸς μίμησιν καὶ τὸ ἅγιόν του ὄνομα νὰ ἐπικαλεῖται εἰς τὰς προσευχὰς τοῦ ἕκαστος πιστοῦ, διότι τοιοῦτοτρόπως ἐνισχύονται καὶ οἱ πνευματικοὶ δεσμοὶ μεταξύ τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

*Ἀφθονα καὶ ἀξιόπιστα στοιχεῖα περὶ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Νεκταρίου εὐρίσκουμεν εἰς τὸ βιβλίον «Ὁ Ἅγιος Νεκτάριος, Μητροπολίτης Πενταπόλεως», Ἀθῆναι 1955, σελ. 344, τὸ ὁποῖον συνέγραψεν ὁ ἀρχιμανδρίτης Τίτος Ματθαϊάκης, νῦν Μητροπολίτης Παραμυθίας καὶ μέλος τῆς Διαρκoῦς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὸ βιβλίον ἐξεδόθη μετὰ προλόγου καὶ εὐλογίᾳ τοῦ Μητροπολίτου Αἰγίνης Προκοπίου, εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ ὁποίου ὁ ἅγιος Νεκτάριος διῆλθε τὰ τελευταῖα εἰκοσι ἔτη τῆς ζωῆς του.

Ἀκολουθῶς ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου παραθέτει ἐκ τοῦ εἰρημένου βιβλίου τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Παραμυθίας κ. Τίτου τὴν βιογραφίαν τοῦ ἁγίου Νεκταρίου μάλιστα δὲ τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ θεολογικῆς αὐτοῦ δράσεως.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου περὶ τοῦ ἁγ. Νεκταρίου, συνεχίζει ὁ κ. Μιχαήλωφ, κατεχωρίσθη ἡ ἀκολουθία του μετὰ

παρακλητικοῦ κανόνος, συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἁγιορείτου μοναχοῦ Γερασίμου Μικραγιαννίτου, ὑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ὁ Νεκτάριος ἔτι ζῶν ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐτιμᾶτο ὡς ἅγιος τόσο ὑπὸ τοῦ κλήρου, ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐν Ἑλλάδι. Καὶ εἰς τὸ εἰρημένον βιβλίον τοῦ ἀρχιμ. Τίτου οὗτος ἀποκαλεῖται ἅγιος Νεκτάριος ἐξ ἔτη πρὸ τοῦ ἐπισήμου του κανονισμοῦ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἡ πεποίθησις αὐτῆ τῶν χριστιανῶν ἐνισχύθη καὶ ἐτονώθη ἔτι περισσότερο πρῶτοντος τοῦ χρόνου συνεπιεί τῆς ἀφθαρσίας καὶ τῆς εὐωδίας τῶν ἱερῶν του λειψάνων καὶ ἕνεκα τῶν θαυμάτων, τὰ ὁποῖα ἔγιναν καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του μόνον διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ὀνόματός του.

Εἰς μερικοὺς ναοὺς τῶν Ἀθηνῶν, τῇ αἰτήσῃ τῶν πιστῶν, καὶ σήμερον ἅπασι τῆς ἐβδομάδος τακτικῶς ψάλλεται ὁ παρακλητικὸς του κανὼν, εἰς ἄλλα δὲ μερὴ τῆς Ἑλλάδος ἀνεγείρονται πρὸς τιμὴν του εὐκτήριοι οἶκοι καὶ ναοί. Τὴν Μοῦνην τοῦ ἁγ. Νεκταρίου, ὅπως καλεῖ συνήθως ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τὴν εἰς Αἰγίαν Μοῦνην τῆς «Ἁγίας Τριάδος», ἐπισκέπτονται καθ' ὅλον τὸ ἔτος εὐσεβεῖς προσκυνηταὶ ἐξ ὅλων τῶν περιοχῶν τῆς χώρας. Τὴν 9ην δὲ Νοεμβρίου ἐκάστου ἔτους, ὅτε τιμᾶται ἡ μνήμη του, συρρέουν χιλιάδες πιστῶν νὰ ζητήσουν παρηγορίαν καὶ βοήθειαν ἢ νὰ ἀναπέμψουν εὐχαριστίας πρὸς τὸν ἀγαπητόν των οὐράνιον προστάτην.

Ἐν σχέσει μὲ τὸ εἰρημένον βιβλίον περὶ τοῦ ἁγίου Νεκταρίου, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ πολῦτιμον συμβολὴν εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἀγιολογίαν, θέλομεν νὰ σημειώσωμεν, πρὸς ἐνημέρωσιν, καὶ τὴν τελευταίως καθιερωθεῖσαν πρᾶξιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος περὶ τοῦ κανονισμοῦ τῶν ἁγίων. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ πρωτοβουλία διὰ τὴν ἀνακήρυξιν τίνος εἰς ἅγιον λαμβάνεται ὑπὸ τῶν χριστιανῶν, τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης, εἰς τὴν ὁποίαν περισσότερο χρόνον ἦθλησε καὶ τυγχάνει περισσότερο γνωστός ὁ ἅγιος. Ὁ Ἀρχιερεὺς τῆς ἀντιστοίχου ἐπαρχίας γίνεται διερχόμενος αὐτῆς τῆς αὐθρομῆτου ἐπιθυμίας τοῦ ποιμνίου καὶ τοῦ κλήρου του ἐνώπιον τῆς Ἱεράς Συνόδου, τῆς Ἱεραρχίας ἢ ὁποῖα, ἂν ἐγκρίνη τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως γενομένην πρότασιν, ἀπευθύνεται πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον μὲ αἴτησιν ὅπως τὸν ἀνακηρύξῃ ἅγιον πανηγυρικῶς, διὰ νὰ διαδοθῆ ἡ προσκύνησις τοῦ ἁγίου εὐρύτερον ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν πιστῶν.

Ἐν ὄψει τῆς σήμερον ὑπαρχούσης, ἔστω καὶ οὐ μεγάλης, διαφορᾶς εἰς τὴν πρᾶξιν τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὸ ζήτημα τοῦ κανονισμοῦ τῶν ἁγίων, ἡ Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ρόδου, ἡ ὁποία συνεκλήθη τὸ 1961, περιέλαβεν εἰς τὸν ὀριστικὸν κατάλογον τῶν θεμάτων τῆς Προσυνόδου καὶ τὸ ζήτημα αὐτὸ πρὸς πλήρη, εἰ δυνατόν ὁμοιομορφίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς πράξεως εἰς ὅλας τὰς ὀρθοδόξους χώρας.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' ἐδέχθη τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου τῶν ἰταλῶν δημοσιογράφων, ὡς καὶ τὸ συμβούλιον τῆς διεθνoῦς ἑταιρείας τύπου. Ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς αὐτά, εἶπε μεταξύ ἄλλων τὰ ἐξῆς: «Ἡ ἀρετὴ τῆς φρονήσεως, τῆς νοημοσύνης καὶ τῆς καλωσύνης δέον νὰ ὑπερισχύουν τοῦ προσωπικοῦ δυναμισμού τῆς φύσεώς μας. Ὁ δημοσιογράφος πρέπει νὰ εἶναι φύλαξ τῶν σοβαρῶν δημοσιογραφικῶν ἠθῶν καὶ ἀναλογιζόμενος τὴν ἀπήχησιν, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ γραπτὸς λόγος

ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ὀφείλει νὰ καταστή ὑπόδειγμα ὀρθῆς συνειδήσεως καὶ καλῆς διαγωγῆς.

— Ὁ ἀρχισυντάκτης τῆς «Ἰσθβέστια» κ. Ἀλεξέϊ Ἀτζουμπέι φέρεται εἰπῶν, ὅτι ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' ἐπέδωκεν εἰς αὐτὸν ἐσφραγισμένον φάκελλον, διὰ νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τὸν Πενθερόν τοῦ κ. Κροῦστσεφ. Εἰς συνέντευξίν του πρὸς τὴν ἐφημερίδα «Τέμπο» ὁ κ. Ἀτζουμπέι, ἐρωτηθεὶς ἂν ὁ Πάπας ἐπέδωκε τι εἰς αὐτόν, ἐδήλωσεν, ὅτι ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Πάπα κλειστὸν φάκελλον μὲ πολλὰς σφραγίδας. Ἐπίσης ἡ σύζυγός του κ. Ράντα Κροῦστσεφ Ἀτζουμπέι ἐδήλωσεν, ὅτι ἔλαβε πολλὰ συμβολικὰ δῶρα ἀπὸ τὸν Πάπα.

— Ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' ἐδέχθη τοὺς μετασχόντας τοῦ διεθνοῦς συνεδρίου τῆς κατὰ τῆς πείνης ὀργανώσεως Γ'ΑΟ. Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐκάλεσε πάντας τοὺς καλῆς θελήσεως ἀνθρώπους νὰ βοηθήσουν διὰ τὴν καλύτεραν χρησιμοποίησιν καὶ κατανομήν τῶν ἀνθρωπίνων καὶ ὑλικῶν πηγῶν τοῦ κόσμου πρὸς καταπολέμησιν τῆς πείνης καὶ τοῦ ὑποσιτισμοῦ. «Εἶθε, εἶπεν, ἡ παγκόσμιος ἐβδομάς διὰ τὸν ἐναντίον τῆς πείνης ἀγῶνα καὶ τὸ ἐπιτεκνιόμενον παγκόσμιον συνέδριον ἐπισιτισμοῦ, τὸ ὁποῖον θὰ συγκληθῇ εἰς Οὐάσιγκτῶνα, νὰ ἀποτελέσουν σάλπισμα πρὸς ὅλους τοὺς καλῆς θελήσεως ἀνθρώπους». Ἐπίσης ὁ Πάπας ἀπέτινε καὶ μήνυμα πρὸς τὴν ἑκτακτον συνέλευσιν τοῦ ὀργανισμοῦ τροφίμων καὶ γεωργίας τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν διὰ τὴν ἀνάληψιν παγκοσμίου ἐκστρατείας ἐναντίον τῆς πείνης. Πρὸς τοὺς ἄλλοις εἰς τὸ μήνυμα τοῦτο ὁ Πάπας παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς: «Λαμβανομένης ὑπ' ὅσιν τῆς τεραστίας ἀναπτύξεως τῶν μέσων συγκοινωνίας καὶ μεταφορᾶς εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον, δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἡ πείνα καὶ ὁ ὑποσιτισμός, τὰ ὁποῖα μαστίζουσι ὠρισμένας περιοχὰς τοῦ κόσμου, ὀφείλονται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν, καθ' ὅσον αὐτὰ ὑπερπερικοῦν εἰς τὰς ἄλλας περιοχὰς. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐλλεῖπει, εἶναι ἡ συντονισμένη προσπάθεια τῆς διανοίας καὶ τῆς ὀργανωτικῆς βουλήσεως, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν δικαίαν κατανομήν τῶν ἀγαθῶν».

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

— Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ τοῦ 1956 καταβάλλει συντόνους προσπάθειας πρὸς ἔνωσιν αὐτῆς μετὰ τῆς Μεθοδιστικῆς Ἐκκλησίας. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὠρίσθη ἑνδεκαμελὴς ἐπιτροπὴ ἀγγλικανῶν κληρικῶν καὶ θεολόγων, ἥτις προέβη εἰς πολυετεῖς σχετικὰ συζητήσεις μετὰ ἀναλόγου ἐπιτροπῆς Μεθοδιστῶν. Πρόσφατον φύλλον τῶν «Ἐκκλησιαστικῶν Καιρῶν» (Church Times) τοῦ Λονδίνου δημοσιεύει τὰ πορίσματα τῶν μακροχρονίων συζητήσεων, τὰ ὁποῖα περιλαμβάνονται εἰς σχετικὴν ἔκθεσιν, τὴν ὁποῖαν ὑπογράφουν ἅπαντα τὰ μέλη τῆς ἀγγλικανικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ὀκτώ ἐκ τῶν δώδεκα μελῶν τῆς μεθοδιστικῆς ἐπιτροπῆς. Τὰ διαφωνοῦντα τέσσαρα μέλη τῆς μεθοδιστικῆς ἐπιτροπῆς ὑπέβαλον σχετικὴν ἀντέκθεσιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐκθέτουν τὰς διαφωνίας των πρὸς τὴν ἔκθεσιν, τῆς πλειοψηφίας.

Ἡ ἔκθεσις τῆς πλειοψηφίας περιλαμβάνει προτάσεις διὰ τὴν ἔνωσιν τῶν δύο ἐκκλησιῶν εἰς δύο στάδια. Τὸ δευτερον στάδιον θὰ εἶναι ἡ πλήρης ἔνωσις. Ἀλλὰ τούτου πρέπει νὰ προηγηθῇ ὡς πρῶτον στάδιον μία χρονικὴ περίοδος ἀρκετῶν ἐτῶν, καθ' ἣν αἱ δύο ἐκκλησίαι διατηροῦσαι τὴν αὐτοτέλειάν των θὰ ἔλθουν εἰς πλήρη ἐπικοινωνίαν μετ' ἀλλήλων. Οὕτω κατὰ τὸ προπαρασκευαστικὸν διὰ τὴν ἔνωσιν στάδιον

τοῦτο πρέπει, πρὸς τοὺς ἄλλοις, α') νὰ γίνεταί ἀμοιβαία ἀνταλλαγὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν λειτουργῶν τῶν δύο ἐκκλησιῶν β') νὰ γίνῃ δεκτὸς ὑπὸ τῶν Μεθοδιστῶν ὁ ἐπισκοπικὸς βαθμὸς γ') νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ των δύο ἐκκλησιῶν πλήρης πρακτικὴ συνεργασία εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς. Ποῖον θὰ εἶναι τὸ πρακτικὸν ἀποτέλεσμα ἐκ τῶν προτάσεων τούτων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προβλέψῃ τις.

— Ἡ «Ἀγγλικανικὴ κοινότης τῶν Ἐκκλησιῶν» ἀπεφάσισε νὰ προσαρμόσῃ τὸν τρόπον καὶ τὰς μεθόδους τῆς ἐργασίας τῆς πρὸς τὰς ἐν Λατινικῇ Ἀμερικῇ «δραστικὰς καὶ δυναμικὰς μεταβολὰς». Ἠγετικά στελέχη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Καναδά, τῆς Προτεσταντικῆς Ἐπισκοπελιανῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐπαρχίας τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν ἐξήτασαν εἰς ἓν συνέδριον τὰς δυνατότητας πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Πρὸς τοὺς ἄλλοις ἐκρίθη ἀναγκαῖον, ἵνα ἡ θεολογικὴ μόρφωσις ἔχῃ οἰκουμενικὸν προσανατολισμόν. Ἐπίσης ἐτονίσθη, ὅτι ἡ γεωγραφικὴ περιοχὴ, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐκτείνεται ἡ δικαιοδοσία ἐκάστου ἐπισκόπου ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ ὑπερβαίῃ τὰ ὅρια τῶν δυνατοτήτων πρὸς ἀσκήσιν ἐν αὐτῇ τοῦ ἐπισκοπικοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου. Ὡσαύτως ἐκρίθη ἀναγκαῖα ἡ κοινωνικὴ καὶ παιδαγωγικὴ μόρφωσις τῶν μελῶν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Τὸ κατὰ τὸν παρελθόντα Μάρτιον ἐκδοθὲν τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Τὸ διακονικὸν ἔργον» («Das diakonische Werk»), τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται ὑπὸ τῆς «Ἐσωτερικῆς Ἱεραποστολῆς καὶ τοῦ ἔργου βοηθείας» (Innere Mission und Hilfswerk) τῆς ἐν Γερμανίᾳ «Εὐαγγελικῆς» Ἐκκλησίας, εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὰ προβλήματα τῶν ἐν Γερμανίᾳ ἐργαζομένων ξένων ἐργατῶν, ἐκ τῶν ὁποίων πλείστοι εἶναι Ἕλληνες. Μάλιστα αἱ παρατιθέμεναι φωτογραφίαι ἀφοροῦν εἰς Ἕλληνας ἐργάτας καὶ ἑλληνίδας ἐργατρίδας.

— Ἡ «Ἡνωμένη Προεσβυτερικὴ Ἐκκλησία τοῦ Καμερόν» ἀπεφάσισε τὴν εἴσοδον τῆς εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν.

— Ὁ Καθηγητὴς Dr. Karl Barth ἐτιμήθη διὰ τοῦ ἐν Δανίᾳ χορηγομένου βραβείου ἐκ 16.000 δολλαρίων δι' ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας προσενεχθείσας εἰς τὸν τομέα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Μέχρι τοῦδε ἔλαβον τὸ βραβεῖον τοῦτο μεταξὺ ἄλλων οἱ Sir Winston Churchill, Dr. Albert Schweitzer, Igor Stravinski, Sir Bertrand Russel.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ Προτεστάνται ὀργανώνουν ἐν Χάγῃ τῆς Ὀλλανδίας σειρὰν μαθημάτων περὶ τῆς οἰκουμενικῆς συνεργασίας τῶν Ἐκκλησιῶν. Περί τὰ 500 ἄτομα, ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ προτεστάνται, συνηντήθησαν, ἵνα ἐκφράσουν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδουν τὰς Ἐκκλησίας των ἀνακαινιζόμενας καὶ συνεργαζόμενας ἐπὶ τοῦ πρακτικοῦ πεδίου ἐν τῷ πλαίσιῳ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης.

— Αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαὶ ὄλων τῶν χριστιανικῶν κοιτητῶν τοῦ Κεράλα τῶν Ἰνδιῶν ἐνήργησαν ἀπὸ κοινοῦ διὰ τὴν ὀργάνωσιν κοινῆς ἐνωτικῆς κινήσεως. Οἱ Χριστιανοὶ ἀντιπροσωπεύουν τὸ τέταρτον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας.

— Ὁ κλάδος «Πίστις καὶ Τάξις» τοῦ Παγκοσμίου Συμ-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

'Ιερά Μητρόπολις 'Ηλείας

*Έχοντας υπ' όψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 63 τοῦ Α.Ν. 2200/1948 «περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου τοῦ 'Ιεροῦ Ναοῦ 'Αγίου 'Αθανασίου 'Αμαλιάδος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς ἐν λόγω θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον τῆς 'Εκκλησίας «Εκκλησία», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά των, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυσιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Πύργῳ τῆ 27ῆ Μαρτίου 1963

† 'Ο 'Ηλείας Γερμανὸς

βουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν προσεκάλεσε 15 ρωμαιοκαθολικοὺς θεολόγους καὶ 15 'Ορθοδόξους, 'Αγγλικανούς καὶ ἄλλους νὰ διέλθουν ἐπὶ ἑβδομάδα εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Ἰνστιτούτον ἐν Μποσπέ τῆς Ἑλβετίας, ἵνα μετάσχουν συναντήσεως πρὸς ἀνταλλαγὴν γνωμῶν. Κατὰ τὴν συνάντησιν ταύτην, ἥτις ἐγένετο ἀπὸ τῆς 18ης μέχρι τῆς 23ης Μαρτίου ἐξητάσθησαν τὰ θέματα: «'Ο Χριστὸς καὶ ἡ 'Εκκλησία», «'Η παράδοσις καὶ αἱ παραδόσεις», «ἡ λατρεία» κ. ἄ.

— Κατὰ πληροφορίας ἐκ Καίρου, καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐπραγματοποιήθησαν αἱ ἀπὸ τινων ἐτῶν ἀρξάμεναι οἰκουμενικαὶ συναντήσεις εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Μέσης 'Ανατολῆς. Εἰς ὀρθοδόξους καὶ ρωμαιοκαθολικοὺς ναοὺς προσήλθον ἐκπρόσωποι τῶν διαφόρων 'Εκκλησιῶν καὶ προσηυχήθησαν ὅλοι ὁμοῦ ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως.

— Ἐν Παρισίῳ ἐγένετο οἰκουμενικὴ συνάντησις τῶν στρατιωτικῶν ἱερέων τῆς Γαλλίας. Εἰς ρωμαιοκαθολικὸς ἱερεὺς καὶ εἰς διαμαρτυρούμενος πάστορ διηύθυνον ἐναλλάξ τὴν προσευχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν συχνάκις ἐπανελαμβάνοντο αἱ ἐξῆς φράσεις: «Γνωρίζομεν, ὅτι ἐὰν ζητῶμεν πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ὅχι τὸν συναγωνισμόν καὶ τὸν προσηλυτισμόν, θὰ ἀποκαλυφθῶμεν ὅλοι μέλη ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος».

— Ἀπὸ τῆς 12ης μέχρι τῆς 26ης Ἰουλίου 1963 θὰ γίνῃ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ McGill τοῦ Μοντρεάλ ἐν Καναδᾷ τὸ Τέταρτον Παγκόσμιον Συνέδριον Πίστεως καὶ Τάξεως. Τούτου θὰ μετάσχουν 500 περίπου ἐκκλησιαστικαὶ καὶ θεολογικαὶ προσωπικότητες τοῦ ὀρθοδόξου, ἀγγλικανικοῦ καὶ προτεσταντικοῦ κόσμου, ἵνα συζητήσουν ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος. Ὡς γνωστόν, τοῦ Συνεδρίου τοῦ Μοντρεάλ προηγήθησαν τὰ συνέδρια ἐν Λωζάννῃ (1927), ἐν Ἐδιμβούργῳ (1937) καὶ ἐν Λούντ (1952). Εἰς τὸ ἐν Μοντρεάλ συνέδριον θὰ συζητηθῇ πρὸ πάντων τὸ δύσκολον θέμα «'Ο Χριστὸς καὶ ἡ 'Εκκλησία Του». Αἱ ἐπίσημοι γλώσσαι τοῦ συνεδρίου θὰ εἶναι ἡ ἀγγλική, ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ γερμανικὴ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

«**Κήρυγμα**»: 'Ορθόδοξον - Καθολικόν, περιοδικὸν ἐκδιδόμενον κατὰ τριμηνίαν (σουηδικί). ('Ο ὄρος καθολικός, ὡς ὁ ἐκδότης ἐπεξηγεῖ, ἔχει τὴν αὐτὴν ὡς ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς πίστεως ἔννοιαν). Ἐκδότης: Arne Juell-Skielse. Διεύθυνσις: Skeppargatan 51 IVtr., Stockholm Ö. Sweden. Ἐκδίδεται πρωτοβουλίᾳ καὶ ὑποστηρίζει τοῦ Ρώσου 'Ορθοδόξου Ἱερέως π. Stefan Tintchenko ἐν Στοκχόλμῃ.

Παρέχομεν κατωτέρω τὰ περιεχόμενα τῶν 4 πρώτων τευχῶν αὐτοῦ:

Τεῦχος 1ον (1 Ἰανουαρίου 1962). Περιεχόμενα:

1) Πρὸς τοὺς ἀναγνώστας μας. Καθιστῶ γνωστὸν εἰς αὐτοὺς τὸ περιεχόμενον καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ περιοδικοῦ, ὅστις εἶναι διπλοῦς: ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ γνωρίσουν καλλίτερον οἱ ὀρθόδοξοι τὴν πίστιν των, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ γνωρίσουν τὴν 'Ορθοδοξίαν καὶ οἱ μὴ ὀρθόδοξοι. 2) «Κήρυγμα» 'Ορθόδοξον καθολικὸν τριμηνιαῖον περιοδικόν. Δίδονται περισσότεραι ἐξηγήσεις καὶ ἐρμηνεύονται οἱ ὄροι ὀρθόδοξος καὶ καθολικός (ὁ τελευταῖος οὗτος νοεῖται ὡς εἰς τὸ σύμβολον τῆς πίστεως καὶ οὐχὶ ὡς συνήθως ἐκλαμβάνεται μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ παπικοῦ κλπ.) 'Ομοίως γίνεται λόγος περὶ Παραδόσεως καὶ ἀποστολικῆς διαδοχῆς τοῦ ὀρθοδόξου Κλήρου. 3) Ἐορτολόγιον. Δίδεται δι' ὀλίγων ἡ ἐρμηνεία καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν ἑορτῶν τῆς 'Ορθοδόξου Ἐκκλησίας. Περιτομὴ τοῦ Κυρίου. Τὰ Ἅγια Θεοφάνεια. Ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου. 4) Ἡ Οἰκουμενικὴ κίνησις. Μία συζήτησις ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς κινήσεως καὶ τοῦ νοήματός της. 5) Εἰς τὴν 3ην σελίδα τοῦ ἐξωφύλλου δημοσιεύονται πάντοτε τροπάρια, κοντάκια κλπ. ἐκ τοῦ ἑορτολογίου τῆς τριμηνίας, ἡ ὁποία ἐπακολουθεῖ, ἐν μεταφράσει σουηδικῇ.

Τεῦχος 2ον (1 Ἀπριλίου 1962): 1) «Nova et vetera», (Καινὰ καὶ παλαιὰ). Ἐμβάθυνσις εἰς τὸ νόημα τῶν λόγων τούτων τοῦ Κυρίου. 2) Εἶναι τὸ «Κήρυγμα» Ἐκκλησιαστικὴ Ἐφημερίς; Ὁ ἐκδότης τοῦ περιοδικοῦ θέλει νὰ κάμῃ μίαν διασάφισιν ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα του. Λέγει δὲ ὅτι εἶναι ἐκκλησιαστικὸν ὑπὸ τὴν ἔννοιαν, ὅτι ἐπιδιώκει νὰ παρουσιάσῃ τὴν 'Ορθόδοξον διδασκαλίαν, μὴ ἀναμειγνύμενον ὅμως εἰς διοικητικὰ ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας. 3) Ἐορτολόγιον. Τὸ Πάσχα. Ἐορτῶν ἑορτῆ. Θεολογικὴ ἐμβάθυνσις εἰς τὸ βαθύ νόημα τῆς ἑορτῆς ταύτης. Ἡ Ἀνάληψις τοῦ Κυρίου. Ἡ Πεντηκοστή. 4) Ἡ οἰκουμενικὴ κίνησις (συνέχεια τοῦ προηγούμενου) 5) Τὸ νόημα τῆς προσφορᾶς καὶ θυσίας ἐν τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ. 6) Κριτικὴ βιβλίων (τῆς εἰς τὰ σουηδικὰ μεταφράσεως των Récits d' un Pèlerin Russe καὶ τοῦ βιβλίου τοῦ Pierre Lenique, «Τὸ σύγχρονον κοσμοεἰδωλον καὶ ἡ χριστιανικὴ σκέψις».

Τεῦχος 3ον (1 Ἰουλίου 1962): 1) Ἄλμυροὶ ἢ γλυκεῖς; Τί προτιμητέον; Ἡ ἀλήθεια, ἡ ὁποία ἐνίοτε δὲν εἶναι εὐχάριστος ἢ ἡ κολακεία καὶ ὑποχώρησις ἐκ τῶν ἀρχῶν τῆς 'Ορθοδόξιας διὰ νὰ φανῶμεν εὐχάριστοι; Μία τοποθέτησις τοῦ καθήκοντος τῆς εὐκρινείας καὶ τῆς σταθερότητος

τῶν ὀρθοδόξων ἐν σχέσει πρὸς τὰ μεγάλα θέματα τῆς ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν. 2) Ἡ περὶ δημιουργίας τοῦ κόσμου πίστις καὶ αἰσύγχρονοι ἔρευναι: Τοῦ ὀφθητοῦ Gunnar Hillerdar. 3) Ἐορτολόγιον: Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου. Ἡ Κοίμησις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ἡ Γέννησις (τὸ Γενέθλιον) τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ἡ Ὑψωσις τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου. 4) Περὶ τῆς Οἰκουμενικῆς κινήσεως (συνέχεια). 5) Ἡ χαρὰ τῶν ἀγίων μας Ὑπὸ Τίτω Colliander. (Περὶ τῆς ἀναγωγικῆς ἐρμηνείας τῆς Ἀγ. Γραφῆς). 6) Τὸ νόημα τῆς προσφορᾶς καὶ θυσίας ἐν τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ 7) Κριτικὴ βιβλίων κ.λπ.

Τεύχος 4ον (1 Ὀκτωβρίου 1962).

1. Θεολογικὴ ἔρευνα καὶ ματαιολογία. Ὑπὸ Ἐβλογημένου Knytling. 2. Ἡ περὶ δημιουργίας τοῦ κόσμου πίστις καὶ αἰνεώτεροι ἐπιστημονικαὶ ἔρευναι (συνέχεια). 3. Ἐορτολόγιον: Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. Ἡ κατὰ σάρκα γέννησις τοῦ Σωτῆρος. 4. Ἡ οἰκουμενικὴ κίνησις (συνέχεια). Ἐν αὐτῷ γίνεται μνεία ἄρθρου τοῦ M-J. Guillou, τὸ ὁποῖον ἀντικρούει. 5. Μία ἐνδιαφέρουσα ἐγκύκλιος, τοῦ βικαρίου Christofer Klasson (τῆς Σουηδικῆς Ἐκκλησίας). 6. Ἐκπαιδευτικὸν ταξίδιον εἰς Παρισίους, τοῦ Δανοῦ Kirsten Engelsing. 7. Περὶ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. 8. Τὸ νόημα τῆς προσφορᾶς καὶ θυσίας ἐν τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ (συνέχεια). 9. Περὶ τοῦ σώματος τοῦ ἀναστάντος Κυρίου. 10. Βιβλιοκρισία.

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕΝ Ο «ΑΘΩΣ»

ΕΠΙ Τῆ ΧΙΛΙΕΤΗΡΙΑΙ

Ἀπὸ τὸν ἐκδοτικὸν Οἶκον «Ἀστὴρ» τῶν ἀδελφῶν Ἀλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου, ἐκυκλοφόρησεν μόλις, εἰς πολυτελεστάτην ἔκδοσιν καὶ παλεῖται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἄθως, θέματα Ἀρχαιολογίας καὶ τέχνης», ἐξαιρετος τόμος τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης κ. Κων. Καλοκύρη. Τὸ βιβλίον ἐξετάζει ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέροντος ζητήματα τῆς πλούσιας τέχνης τοῦ Ἄθω καὶ μετὰ μαρτυρίας τῶν πηγῶν καὶ τὴν ἀνάλυσιν τῶν μνημείων παρουσιάζει εἰς ὅλην τὴν ἀγγλὴν τῆς τέχνης τῆς Ὀρθοδοξίας, ὅπως ἠσκήθη εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος. Τὸ ἔργον, ἀποτελεῖ τὴν καλύτεραν προβολὴν τοῦ ἁγ. Ὅρους ἐπὶ τῇ χιλιετηρίδι. Ὁ μεγάλος ἀριθμὸς πινάκων, ἐγγράμων καὶ μὴ, καὶ ὁ πολυτελής χάρτης συμβάλλουν εἰς τὴν ἀνάδειξιν τοῦ κειμένου καὶ εἰς τὴν ὅλην λαμπρὰν συγκρότησιν τοῦ τόμου. Τὸ κείμενον ἀκολουθεῖ καὶ εὐρεῖα περίληψις εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
Ἀθῆναι, Ἰασιῶν 1. — Τηλεφ. 710.734

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Καλαβρῶτων καὶ Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

† Ὁ Μονεμβασιᾶς καὶ Σπάρτης ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:
Ἀρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: Ἀρχ. 30 ἐτησίως.
Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσοστόμου, Μήνυμα κατὰ τὰ Ἀχραντα Πάθη τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τοῦ αὐτοῦ, Πασχάλιος ποιμαντορικὴ ἐγκύκλιος.

Ἐόρτια Γράμματα.

Θεοφ. Ἐπισκόπου Θαυμακοῦ κ. Χρυσοστόμου' Ναϊκὰ τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (Συνέχεια).

Βασιλείου Ἰωαννίδου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ Β' Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ. Πρώτη περίοδος: 11 Ὀκτωβρίου — 8 Δεκεμβρίου 1962 (Τέλος).

Μάρκου Α. Σιώτου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ὁ χριστιανὸς καὶ ἡ ἐξεφύνησις τοῦ διαστήματος (Τέλος).

Παρατηρήσεων Στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

Βιβλιογραφία